
ZPRÁVA O VÝVOJI FINANČNÍHO TRHU V ROCE 2023

červen 2024

OBSAH

Shrnutí vývoje v roce 2023.....	3
1 Makroekonomická situace a vnější vztahy	6
1.1 Makroekonomická situace	6
1.2 Měnová politika a devizový trh	7
2 Umístění prostředků na finančním trhu	9
3 Struktura úspor domácností.....	10
4 Institucionální pohled na finanční trh	12
4.1 Počty subjektů na finančním trhu	12
4.2 Garanční schémata.....	13
4.3 Finanční arbitr	14
4.4 Hospodaření finančních institucí.....	15
5 Úvěrové instituce a ostatní poskytovatelé financování aktiv.....	16
5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru	16
5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia	17
5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru.....	18
5.4 Vývoj úrokových sazeb.....	19
5.5 Vklady a úvěry klientů bank	20
5.6 Hypoteční trh	22
5.7 Stavební spořitelny.....	25
5.8 Družstevní záložny.....	28
5.9 Nebankovní poskytovatelé financování	29
5.10 Zadluženost domácností	30
6 Kapitálový trh	32
6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích.....	32
6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR	32
6.3 Dluhopisové financování nefinančních podniků	34
6.4 Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv.....	35
6.5 Investiční fondy.....	36
7 Pojišťovnictví	38
7.1 Pojišťovny.....	38
7.2 Zprostředkování pojištění	40
8 Soukromý penzijní systém.....	42
8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření.....	42
8.2 Penzijní společnosti.....	47
9 Aktivity MF a legislativa v oblasti finančního trhu.....	49
9.1 Aktivity na evropské úrovni.....	49
9.2 Aktivity na globální úrovni.....	55
9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu	59
9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu	68
9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu	71
Seznam tabulek.....	74
Seznam grafů.....	75
Seznam schémat	75
Seznam zkratk	76
Příloha 1: Legislativa finančního trhu.....	80
P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu	80
P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu	81
P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen	83
P1.4 Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury.....	84
P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů	86
Příloha 2: Doplnující tabulky	88

Data uvedená v této zprávě byla z uvedených pramenů stažena v květnu 2024 a mohou se z důvodu provedených revizí lišit oproti údajům uvedeným v předchozích ročnících této publikace.

SHRNUTÍ VÝVOJE V ROCE 2023

Makroekonomická situace	Reálný sezónně očištěný HDP mírně klesl o 0,2 %. Harmonizovaný index spotřebitelských cen zpomalil své tempo růstu, když vzrostl o 12,0 %. Míra nezaměstnanosti se mírně zvýšila na 2,6 %, i tak však nadále dosahovala nejnižší úrovně nezaměstnanosti v EU. Sektor vládních institucí hospodařil s deficitem 3,7 % HDP. Míra zadlužení vládních institucí vůči HDP poprvé po 3 letech mírně klesla, a to o 0,2 p. b. na 44,0 %.
Měnová politika a devizový trh	ČNB přistoupila v prosinci v kontextu klesajícího tempa domácí inflace k jednomu snížení 2T repo sazby o 0,25 p. b. na 6,75 %. To znamenalo první pokles této sazby za více než 3 roky. Průměrný kurz české koruny vůči euru posílil o 60 haléřů na 24,0 CZK/EUR.
Umístění prostředků na finančním trhu	Objem prostředků umístěných na finančním trhu se zvýšil o 13,3 % na 9,7 bil. Kč, což představovalo jejich nejvyšší absolutní i relativní nárůst za posledních 5 let. Nejvyšší absolutní přírůstek prostředků zaznamenaly opět vklady u úvěrových institucí (o 842,7 mld. Kč), které zaujímaly přibližně 69% podíl na celkových prostředcích. Nejvyšší tempo růstu vykázaly prostředky spravované investičními fondy (o 26,0 %), a jejich podíl na celkových prostředcích tak vzrostl na 14,3 %.
Struktura úspor domácností	Objem úspor domácností umístěných v rámci produktů či nástrojů finančního trhu vzrostl o 11,7 % na 6,4 bil. Kč. Z hlediska vývoje struktury úspor domácností zaznamenaly nejvyšší absolutní i relativní nárůst investiční fondy, a to o 311,4 mld. Kč, resp. 38,4 % na 1,1 bil. Kč. Nárůst objemu termínovaných vkladů byl vyšší než v případě netermínovaných vkladů, které vykázaly nejvyšší pokles podílu na úsporách domácností (o 2,8 p. b.) na 45,6 %. Celkově se během posledních 5 let podíl vkladových produktů u úvěrových institucí na úsporách domácností snížil na 61,2 %, a to zejména ve prospěch úspor umístěných v investičních fondech, jejichž podíl vzrostl na 17,6 %.
Zadlužení domácností	Zadlužení domácností vzrostlo o 4,7 % na 2,3 bil. Kč. Tempo růstu objemu úvěrů na bydlení zpomalilo na 4,2 %. Podíl těchto úvěrů na celkovém zadlužení domácností mírně klesl na 75,3 %.
Subjekty finančního trhu	V počtech subjektů jednotlivých sektorů finančního trhu nedošlo k výrazným změnám. V oblasti kapitálového trhu pokračoval růst počtu investičních fondů. Dominantní bankovní sektor rozšířily Partners Banka, a.s. a 1 pobočka zahraniční banky.
Bankovní sektor	Bankovní sektor (včetně stavebních spořitelen) již tradičně potvrdil svoje dominantní postavení na českém finančním trhu. Tempo růstu objemu aktiv o 11,1 % na 9,9 bil. Kč bylo nejvyšší za posledních 5 let. Celkový kapitálový poměr, jakožto klíčový faktor odolnosti sektoru, mírně vzrostl o 0,6 p. b. na 22,9 %. Zisk před zdaněním se zvýšil o 1,2 % na 123,0 mld. Kč.
Úrokové sazby	Setrvání měnověpolitických sazeb na zvýšených úrovních se projevilo v pokračujícím růstu průměrných ročních korunových úrokových sazeb, které na bankovních vkladech domácností i nefinančních podniků a také na úvěrech nefinančním podnikům vzrostly na nejvyšší úroveň za více než 20 let. Úročení úvěrů nefinančním podnikům se zvýšilo více než v případě úvěrů domácnostem, u nichž působil vyšší podíl úvěrů s delší dobou fixace úrokové sazby.
Vklady a úvěry	Objem klientských bankovních vkladů se zvýšil o 14,4 % na 6,7 bil. Kč, tedy více než dvojnásobným tempem oproti roku 2022. Naproti tomu objem klientských úvěrů vzrostl o 7,0 % na 4,4 bil. Kč, když dominantní sektor domácností vykázal zhruba poloviční tempo růstu (4,7 %) než nefinanční podniky (9,8 %). Podíl nevýkonných úvěrů na celkových klientských úvěrech třetím rokem klesal, a to meziročně o 0,3 p. b., na dlouhodobě nejnižší hodnotu 1,6 %. Poměr klientských vkladů ke klientským úvěrům v bankovním sektoru výrazně vzrostl o 9,9 p. b. na 153,8 %.

Hypoteční trh	Objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů vzrostl o 12,3 % na 636,3 mld. Kč. Výraznější byl růst úvěrů na nebytové nemovitosti a jiné účely (o 18,7 %) na 299,2 mld. Kč. U úvěrů na bytové nemovitosti se v růstu objemu (o 7,2 %) na 337,1 mld. Kč zásadněji projevíly refixace v minulosti poskytnutých hypoték. Z toho objem nových hypoték obyvatelstvu mírně vzrostl o 5,7 % na 304,1 mld. Kč. Naopak čistě nové hypoteční úvěry obyvatelstvu na bytové nemovitosti výrazně klesly o čtvrtinu na 111,7 mld. Kč. Celkové portfolio nesplacených hypotečních úvěrů se zvýšilo o 7,5 % na 2,7 bil. Kč.
Stavební spořitelny	Počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření klesl o 22,3 % na 377,9 tis. smluv. Celková naspořená částka také poklesla o 6,4 % na 313,4 mld. Kč. Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelen na celkových vkladech u úvěrových institucí se snížil na 8,0 %. Stát vyplatil spořicími účastníkům na přímé státní podpoře 4,2 mld. Kč. Objem nových úvěrů poskytnutých stavebními spořitelny poklesl ještě výrazněji, a to o 37,6 % na 33,3 mld. Kč. Celkový objem úvěrů dosáhl přesto historicky nejvyšší hodnoty 348,1 mld. Kč.
Družstevní záložny	Celková aktiva sektoru družstevních záložen druhým rokem vzrostla, a to o 6,4 % na 10,1 mld. Kč, ovšem stejně jako v předchozích 4 letech tvořila jen 0,1 % aktiv všech úvěrových institucí. Podíl nevykonných úvěrů se zvýšil o 1,5 p. b. na 27,1 %. Celkový kapitálový poměr vzrostl o 3,6 p. b. na 28,5 %. Sektor družstevních záložen dosáhl třetím rokem kladného výsledku hospodaření před zdaněním, a to ve výši téměř 99 mil. Kč.
Nebankovní poskytovatelé financování	Bilanční suma sektoru nebankovních poskytovatelů financování vzrostla o 10,1 % na 485,4 mld. Kč, nejvyšší hodnotu za posledních 5 let. Přesto se podíl tohoto sektoru vůči bilanční sumě bankovního sektoru držel pod 5% hranicí. Objem poskytnutých půjček se zvýšil o 10,4 % na 385,5 mld. Kč, přičemž růst zaznamenaly všechny tři dílčí segmenty, a to společnosti finančního leasingu o 12,0 %, společnosti ostatního úvěrování o 5,6 % a faktoringové a forfaitingové společnosti o 5,2 %.
Regulovaný a mimoburzovní trh	Hlavní český akciový index PX vzrostl o 17,7 % na 1 414 bodů, tj. o 4,1 p. b. méně než hodnota souhrnného globálního indexu MSCI ACWI. Objem burzovních obchodů se snížil o 21,9 % na 141,3 mld. Kč především kvůli poklesu obchodů s akciemi. Objem obchodů v rámci RM-S, který se zaměřuje především na drobné investory, vykázal výrazný pokles o 34,2 % na 4,3 mld. Kč.
Dluhopisové financování nefinančních podniků	Celkový objem dluhopisů emitovaných nefinančními podniky se mírně snížil o 1,3 % na 265,9 mld. Kč, a pokračoval tak ve střednědobém poklesu, k čemuž vedlo především působení zvýšených úrokových sazeb. Prostřednictvím dluhopisů byly nefinančním podnikům poskytnuty zdroje odpovídající téměř pětině objemu domácích bankovních úvěrů.
Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv	Objem aktiv nebankovních obchodníků s cennými papíry se téměř nezměnil, když činil 27,3 mld. Kč. Naproti tomu objem majetku svěřený správcům aktiv pokračoval v růstu, a to o 22,8 % na celkových 2,3 bil. Kč.
Investiční fondy	V návaznosti na vývoj na finančních trzích dosáhly investiční fondy nejvyššího růstu objemu celkového majetku (o 26,0 %) za posledních 5 let na historicky nejvyšší hodnotu 1 390,2 mld. Kč. Objem majetku ve fondech kvalifikovaných investorů vzrostl o 28,3 % na 450,8 mld. Kč a ve fondech kolektivního investování o 25,0 % na 939,3 mld. Kč. Z hlediska struktury druhů fondů kolektivního investování dle kategorií tříd aktiv došlo v případě domácích fondů k nárůstu podílu dluhopisových fondů (o 8,2 p. b. na 45,6 %) a naopak k poklesu podílu fondů smíšených (o 5,0 p. b. na 29,0 %) i akciových (o 1,4 p. b. na 14,9 %). Mezi zahraničními fondy si udržely svůj dominantní podíl akciové fondy (nárůst o 0,1 p. b. na 41,7 %).

Pojišťovny

Hrubé předepsané pojistné pokračovalo v růstu, když se zvýšilo o 6,5 % na 213,1 mld. Kč. Celkové posílení sektoru bylo taženo segmentem neživotního pojištění (nárůst o 9,1 %). Pojistné v segmentu životního pojištění naopak nepatrně kleslo (o 0,3 %). Celkový počet pojistných smluv se zvýšil (o 4,5 %) na 31,2 milionu. V průběhu roku bylo zaznamenáno 3,2 mil. pojistných událostí. Bilanční suma sektoru vzrostla o 4,3 % na 514,1 mld. Kč.

Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Celkový počet účastníků III. penzijního pilíře se snížil o 3,9 % na 4,2 mil. osob. Objem prostředků spravovaných v penzijních fondech sice opět vzrostl, nicméně nejnižším tempem za posledních 5 let, a to o 1,9 % na 595,5 mld. Kč. Průměrný měsíční příspěvek účastníka se v rámci transformovaných fondů snížil na 792 Kč a v případě účastnických fondů naopak vzrostl na 871 Kč. Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele vykázal nárůst o 1,2 p. b. na 25,9 %. Celková výše státních příspěvků poukázaných účastníkům III. penzijního pilíře poklesla o 2,1 % na 7,5 mld. Kč. Transformované i účastnické fondy zaznamenaly ke konci roku 2023 svá historicky nejvyšší zhodnocení.

Legislativa finančního trhu

Byl přijat zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří, dále novely zákona o investičních společnostech a investičních fondech, zákona o ozdravných postupech a řešení krize, zákona o podnikání na kapitálovém trhu a zákona o pojišťovnictví a v rámci tzv. Konsolidačního balíčku novela zákona o stavebním spoření. Na evropské úrovni byla schválena nová směrnice o spotřebitelských úvěrech a předpisy týkající se nabízení finančních služeb na dálku, centrálních depozitářů cenných papírů, evropských zelených dluhopisů a publikován balíček pro oblast digitálních financí.

Přehled vývoje vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťovnictví obsahuje tabulka P2.1 v příloze 2.

1 MAKROEKONOMICKÁ SITUACE A VNĚJŠÍ VZTAHY

1.1 Makroekonomická situace

Česká ekonomika se v roce 2023 pohybovala na hraně recese. Reálný hrubý domácí produkt mírně poklesl o 0,2 % (tabulka 1.1). Vývoj tuzemské ekonomiky se výrazně nelišil od hospodářského vývoje většiny sousedních zemí. Vyšší pokles ekonomické aktivity zaznamenalo Maďarsko a Rakousko, naopak ekonomika Slovenska si v rámci středoevropského regionu vedla nejlépe. Mírně kladného růstu pak dosáhly EU i eurozóna jako celek (0,5 %). Odlišný vývoj zaznamenaly dvě hlavní světové ekonomiky, USA a Čína, jejichž růst HDP v meziročním srovnání naopak zrychlil.

Kumulativně za celé sledované období od začátku roku 2018 rostla nejvíce v rámci vybraných ekonomik právě Čína (36 %) a dále Polsko (22 %) a Maďarsko (17 %). Kumulativní růst ČR (7 %) v zásadě odpovídal vývoji v eurozóně (7 %) či EU (8 %), ale byl zřetelně vyšší než v případě Německa (3 %).

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP

K 31. 12. (%)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna (p. b.)
USA	3,0	2,5	-2,2	5,8	1,9	2,5	0,6
Čína	6,6	6,0	1,8	8,8	3,0	5,5	2,5
Spojené království	1,4	1,6	-10,4	8,7	4,3	0,1	-4,2
Evropská unie	2,0	1,8	-5,8	5,9	3,5	0,5	-3,0
Eurozóna	1,8	1,6	-6,2	5,9	3,5	0,5	-3,0
Německo	1,0	1,1	-4,2	3,1	1,9	-0,1	-2,0
Polsko	5,9	4,4	-2,0	6,9	5,5	0,1	-5,4
Rakousko	2,4	1,5	-6,7	4,4	4,8	-0,7	-5,5
Česká republika	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,4	-0,2	-2,6
Maďarsko	5,4	4,9	-4,7	7,0	4,6	-0,7	-5,3
Slovensko	4,0	2,5	-3,3	4,8	1,8	1,1	-0,7

Pramen: MF (sezónně očištěná data)

Z hlediska výdajových složek tuzemského HDP (tabulka 1.2) působily na jeho vývoj pozitivně především čisté vývozy (2,6 p. b.) a také výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí (0,7 p. b.). Negativní vliv měla naopak tvorba hrubého kapitálu (-2,2 p. b.) a vývoj spotřeby domácností (-1,5 p. b.).

Míra nezaměstnanosti v souvislosti se slabou ekonomickou aktivitou mírně vzrostla na 2,6 %. ČR nicméně i nadále dosahovala nejnižší míry nezaměstnanosti v EU, když opětovně zůstala hluboko pod průměrem EU, který činil 6,1 %.

Saldo hospodaření sektoru vládních institucí meziročně mírně kleslo o 0,5 p. b. na -3,7 %. Míra zadlužení vládních institucí vůči HDP poprvé za 3 roky mírně klesla o 0,2 p. b. na 44,0 %.

Tabulka 1.2: Vybrané makroekonomické a fiskální ukazatele ČR

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hrubý domácí produkt ¹ (změna, %)	3,2	3,0	-5,5	3,6	2,4	-0,3
z toho výdaje na konečnou spotřebu domácností (p. b.)	1,7	1,3	-3,4	1,9	-0,3	-1,5
výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí (p. b.)	0,7	0,5	0,8	0,3	0,1	0,7
tvorba hrubého kapitálu (p. b.)	2,0	1,2	-2,6	5,0	1,7	-2,2
čisté vývozy (p. b.)	-1,2	0,0	-0,4	-3,6	0,9	2,6
Míra nezaměstnanosti ² (roční průměr, %)	2,2	2,0	2,6	2,8	2,2	2,6
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí (% HDP)	0,9	0,3	-5,8	-5,1	-3,2	-3,7
Dluh sektoru vládních institucí (% HDP)	32,1	30,0	37,7	42,0	44,2	44,0

Pramen: MF, ČSÚ

¹ Stálé ceny, sezónně neočištěno.

² Měřeno metodou Výběrového šetření pracovních sil.

Index spotřebitelských cen vykázal v roce 2023 ve většině sledovaných ekonomik zpomalení meziročního tempa růstu cenové hladiny, když se začalo projevovat působení zpřísněných měnových politik ve světě. V ČR spotřebitelské ceny meziročně vzrostly o 12,0 %, což znamenalo druhé nejvyšší tempo v roce 2023 nejen v rámci sledovaných ekonomik, ale z pohledu ČR také za sledované období od roku 2018 (tabulka 1.3). Vyšší růst cenové hladiny v roce 2023 v rámci sledovaných zemí vykázalo Maďarsko (17,0 %), dvouciferným tempem rostl index spotřebitelských cen také na Slovensku (11,0 %) a v Polsku (10,9 %). Průměr v EU byl nižší (6,4 %) a ještě nižší tempo růstu cenové hladiny bylo zaznamenáno v USA (3,0 %). Ve sledovaných asijských ekonomikách byl vývoj protichůdný. Zatímco v Japonsku dosáhl index spotřebitelských cen nejvyšší úrovně za sledované období, v Číně naopak došlo téměř k meziroční stagnaci.

Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik

Roční průměr (%)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
USA	2,2	1,4	0,8	5,3	8,7	3,0
Čína	1,9	3,0	2,6	0,8	1,9	0,2
Japonsko	1,0	0,5	-0,0	-0,2	2,5	3,3
Spojené království	2,5	1,8	0,9	2,6	9,1	7,3
Evropská unie	1,9	1,5	0,7	2,9	9,2	6,4
Eurozóna	1,8	1,2	0,3	2,6	8,4	5,4
Německo	1,9	1,4	0,4	3,2	8,7	6,0
Polsko	1,2	2,1	3,7	5,2	13,2	10,9
Rakousko	2,1	1,5	1,4	2,8	8,6	7,7
Česká republika	2,0	2,6	3,3	3,3	14,8	12,0
Maďarsko	2,9	3,4	3,4	5,2	15,3	17,0
Slovensko	2,5	2,8	2,0	2,8	12,1	11,0

Pramen: Eurostat , BIS

1.2 Měnová politika a devizový trh

ČNB v reakci na přetrvávající inflaci držela většinu roku 2023 své měnověpolitické úrokové sazby stabilní. Nicméně v prosinci 2023 v kontextu klesající domácí inflace přistoupila ČNB k jednomu snížení 2T repo sazby o 0,25 p. b. na 6,75 % (viz kapitola 5, graf 5.4), což znamenalo první pokles za více než 3 roky.

Hlavní světové centrální banky v USA, eurozóně i Británii, které zahájily cyklus zvyšování sazeb později než ČNB, ještě v průběhu roku 2023 své základní sazby v kontextu přetrvávající inflace zvyšovaly (tabulka 1.4). Naopak sledované středoevropské centrální banky, které v roce 2022 více zvýšily své sazby, přistoupily v roce 2023 k jejich snižování. V Polsku došlo ke snížení měnověpolitických sazeb o 1,0 p. b. na 5,75 %, v Maďarsku dokonce o 2,25 p. b. na 10,75 %.

Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank

K 31. 12. (% p. a.)		2018	2019	2020	2021	2022	2023
USA	Fed	2,25–2,50	1,50–1,75	0–0,25	0–0,25	4,25–4,50	5,25–5,50
Eurozóna	ECB	0,00	0,00	0,00	0,00	2,50	4,50
Japonsko	BoJ	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Spojené království	BoE	0,75	0,75	0,10	0,25	3,50	5,25
Polsko	NBP	1,50	1,50	0,10	1,75	6,75	5,75
Česká republika	ČNB	1,75	2,00	0,25	3,75	7,00	6,75
Maďarsko	MNB	0,90	0,90	0,60	2,40	13,00	10,75

Pramen: BIS

Průměrný roční kurz české koruny vůči většině sledovaných měn (tabulka 1.5) meziročně sice posílil, kurz koruny však v průběhu roku kolísal. Ještě v úvodu roku 2023 koruna navázala na dřívější trend posilování vůči euru, k čemuž přispěl přetrvávající vliv kladného úrokového diferenciálu vůči eurozóně. Očekávané zahájení cyklu snižování hlavních měnověpolitických sazeb ze strany ČNB spolu s nepříznivým globálním ekonomickým výhledem ve druhé polovině roku pak vyvíjely tlaky na oslabení koruny.

Vůči americkému dolaru a britské libře koruna meziročně posílila o 4 až 5 %, kdežto vůči čínskému renminbi bylo posílení přibližně dvojnásobné. Nejvíce pak koruna zhodnotila vůči japonskému jenu, jehož kurz ovlivňovaly kapitálové toky související s tehdy očekávanými změnami tamější měnové politiky, tj. ukončení režimu záporných měnověpolitických úrokových sazeb. Ze sledovaných měn oslabila koruna pouze vůči švýcarskému franku a polskému zlotému, a to v obou případech jen mírně, zhruba o 1 %. K oslabení vůči švýcarskému franku mohlo přispět jeho vnímání jako bezpečné měny v době zvýšené geopolitické nejistoty a v případě polského zlotého do jisté míry korekce jeho dřívějšího dvouletého oslabování doprovázená očekáváním změny směřování tamější měnové politiky.

Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám

Průměrný kurz		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna ³ (%)
vůči americkému dolaru	CZK/USD	21,7	22,9	23,2	21,7	23,4	22,2	-4,9
vůči euru	CZK/EUR	25,6	25,7	26,4	25,6	24,6	24,0	-2,3
vůči čínskému renminbi	CZK/CNY	3,3	3,3	3,4	3,4	3,5	3,1	-9,7
vůči japonskému jenu	CZK/100 JPY	19,7	21,1	21,7	19,8	17,8	15,8	-11,2
vůči britské libře	CZK/GBP	29,0	29,3	29,7	29,8	28,8	27,6	-4,3
vůči švýcarskému franku	CZK/CHF	22,2	23,1	24,7	23,7	24,5	24,7	1,1
vůči polskému zlotému	CZK/PLN	6,0	6,0	6,0	5,6	5,2	5,3	0,9
vůči maďarskému forintu	CZK/100 HUF	8,0	7,9	7,5	7,2	6,3	6,3	-0,2

Pramen: ČNB, výpočty MF

³ Záporná hodnota představuje posílení kurzu CZK, kladná jeho oslabení.

2 UMÍSTĚNÍ PROSTŘEDKŮ NA FINANČNÍM TRHU

Objem prostředků umístěných na finančním trhu⁴ pokračoval ve svém dlouhodobém růstu, když se v roce 2023 výrazně zvýšil o 1,1 bil. Kč (13,3 %) na 9,7 bil. Kč (tabulka 2.1), což v rámci sledovaného období od roku 2018 představovalo jednoznačně nejvyšší absolutní i relativní nárůst objemu těchto prostředků.

Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

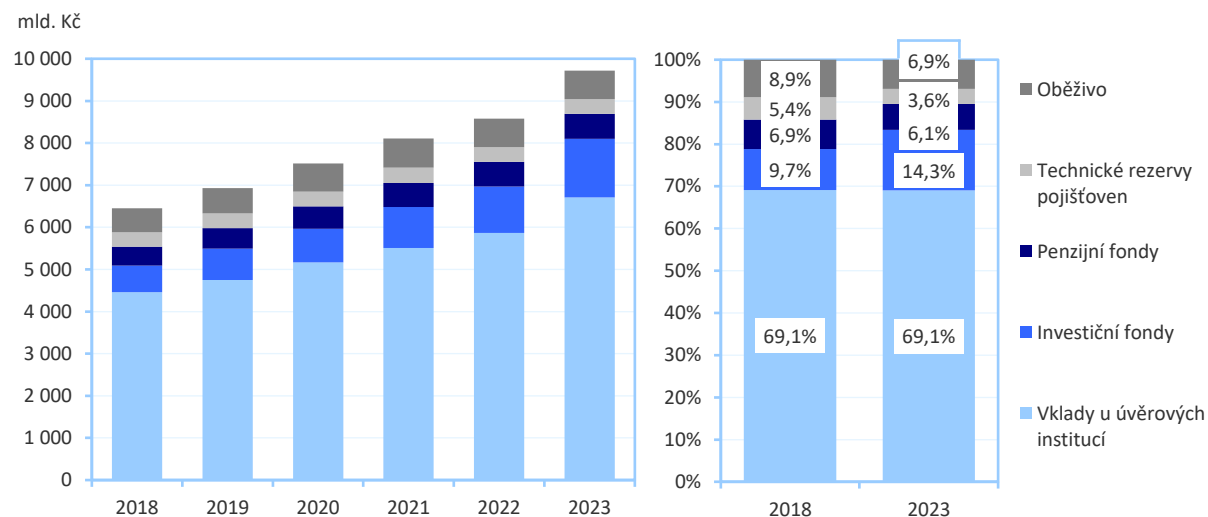
K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Vklady u úvěrových institucí ⁵	4 461,5	4 747,4	5 170,1	5 509,5	5 866,3	6 709,0	842,7	14,4
z toho u stavebních spořitelen	355,0	359,7	362,7	366,3	334,7	313,4	-21,3	-6,4
Investiční fondy	627,8	746,0	798,2	971,4	1 103,0	1 390,2	287,2	26,0
Penzijní fondy	447,1	487,1	527,9	566,7	584,2	595,5	11,3	1,9
Technické rezervy pojišťoven	345,3	348,3	349,8	369,1	348,6	345,8	-2,9	-0,8
Oběživo	571,2	598,9	668,1	691,2	673,4	674,1	0,7	0,1
Celkem	6 452,8	6 927,8	7 514,0	8 107,8	8 575,6	9 714,6	1 139,0	13,3

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Nejvyšší meziroční absolutní přírůstek objemu prostředků opět vykázaly stejně jako během celého sledovaného období vklady u úvěrových institucí, které byly současně objemově nejvýznamnější položkou v rámci uvedené struktury umístění prostředků. Jejich podíl na celkových prostředcích oproti roku 2022 vzrostl o 0,7 p. b. na 69,1 %, a dosahoval tak srovnatelné úrovně jako na konci roku 2018 (graf 2.1).

Nejvyšší meziroční tempo růstu ze sledovaných kategorií prostředků zaznamenaly stejně jako v letech 2019, 2021 a 2022 investiční fondy, a to dokonce v rekordní výši 26,0 %, k čemuž však přispělo i celkově nadprůměrné zhodnocení investovaných prostředků. Z hlediska vývoje struktury umístění prostředků vzrostl během sledovaného období nejvíce právě podíl prostředků v investičních fondech, a to o 4,6 p. b. Zastoupení ostatních kategorií kromě vkladů kleslo, přičemž nejvíce se od roku 2018 snížil podíl oběživa (o 1,9 p. b.). Podíl prostředků v penzijních fondech se po stagnaci poblíž 7 % snížil v roce 2023 na 6,1 % a podíl technických rezerv pojišťoven během sledovaného období postupně poklesl na 3,6 %.

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury umístění prostředků (v %) v letech 2018 a 2023.

⁴ Tento agregátní ukazatel je jedním ze způsobů vyjádření velikosti finančního trhu s tím, že se zaměřuje na tzv. zprostředkovatelský finanční trh. Zahrnuje prostředky klientů finančních institucí (fyzických i právnických osob), které jsou umístěny na finančním trhu prostřednictvím finančních produktů úvěrových institucí, pojišťoven, penzijních společností a nástrojů kolektivního investování, a prostředky držené v hotovosti (bez hotovosti na pokladnách bank). Naopak nezahrnuje přímé investice do cenných papírů.

⁵ Zahrnují korunové a cizoměnové vklady klientů (rezidentů a nerezidentů) u bank (včetně stavebních spořitelen, bez ČNB) a družstevních záložen.

3 STRUKTURA ÚSPOR DOMÁCNOSTÍ

Objem úspor domácností umístěných v rámci produktů či nástrojů finančního trhu⁶ se meziročně zvýšil o 669,9 mld. Kč (11,7 %) na téměř 6,4 bil. Kč (tabulka 3.1). Objem úspor tak pokračoval v dlouhodobém růstu, přičemž v rámci sledovaného období od roku 2018 se jednalo o jejich nejvyšší absolutní i relativní meziroční nárůst.

Tabulka 3.1: Struktura úspor domácností

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Netermínované vklady	2 139,7	2 276,6	2 687,9	2 886,4	2 775,6	2 918,7	143,2	5,2
Termínované vklady	571,3	591,1	537,8	570,1	845,8	994,8	149,0	17,6
z toho stavební spoření	345,2	350,3	352,0	356,2	328,1	308,6	-19,4	-5,9
Penzijní fondy	446,6	483,7	523,2	560,8	579,6	580,9	1,3	0,2
Životní pojištění	265,2	267,6	268,4	269,3	245,8	240,6	-5,3	-2,1
Investiční fondy	451,6	533,4	566,5	711,9	811,9	1 123,3	311,4	38,4
Dluhové cenné papíry	128,6	145,3	158,3	146,1	243,4	276,6	33,2	13,6
Kótované akcie	69,7	219,9	240,9	269,1	225,3	262,4	37,1	16,5
Celkem	4 072,7	4 517,5	4 983,1	5 413,9	5 727,4	6 397,3	669,9	11,7

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

V rámci struktury úspor domácností zaznamenaly investiční fondy v roce 2023 nejvyšší absolutní (311,4 mld. Kč) i relativní (o 38,4 %) nárůst ve srovnání s dalšími sledovanými kategoriemi úspor, což současně znamenalo i nejvyšší přírůstek a tempo růstu úspor domácností v investičních fondech během sledovaného období. K tomuto nárůstu ovšem značně přispělo i zhodnocení v nich investovaných prostředků. Podíl úspor domácností alokovaných v investičních fondech na jejich celkových úsporách se tak meziročně zvýšil o 3,4 p. b. a zároveň tato kategorie vykázala nejvyšší přírůstek svého podílu na celkových úsporách domácností oproti konci roku 2018, a to o 6,5 p. b. na 17,6 % (graf 3.1).

Termínované vklady domácností meziročně vzrostly o 149,0 mld. Kč na téměř 1,0 bil. Kč, což představovalo jejich druhý nejvyšší absolutní meziroční přírůstek a také i tempo růstu (o 17,6 %) ve sledovaném období. Termínované vklady tak pokračovaly ve svém meziročním růstu zahájeném již v roce 2021, i když pomaleji než v roce 2022, kdy termínované vklady vykázaly nejvyšší absolutní meziroční nárůst ze sledovaných kategorií. Netermínované vklady domácností rovněž meziročně vzrostly, a to o 143,2 mld. Kč na 2,9 bil. Kč, čímž vyrovnaly svůj pokles v roce 2022 a jen mírně překročily objem dosažený na konci roku 2021. Vzhledem k růstu objemu úspor domácností vykázaly netermínované vklady ze všech sledovaných kategorií nejvyšší pokles podílu na úsporách domácností, a to jak meziročně (o 2,8 p. b.), tak i oproti roku 2018 (o 6,9 p. b.) na 45,6 %. Vyšší růst objemu termínovaných vkladů domácností oproti vkladům netermínovaným souvisel s přetrvávajícím prostředím zvýšených měnověpolitických sazeb, které se nadále odrazilo v nabídce vyšších sazeb úročení termínovaných vkladů, což zvyšovalo jejich atraktivitu oproti obvykle méně úročeným (nebo s dalšími omezujícími podmínkami spojeným) běžným či spořicími účtům s vklady převoditelnými na požádání. U části vkladatelů mohla působit i motivace zafixovat si aktuální úrokové sazby na delší časové období právě prostřednictvím termínovaného vkladu.

Stavební spoření jakožto specifický segment termínovaných vkladů opět vykázalo snížení objemu, i když mírně nižší než v roce 2022. Podíl stavebního spoření na struktuře úspor domácností během sledovaného období postupně klesl o 3,7 p. b. na 4,8 %.

Souhrnná kategorie vkladových produktů sice meziročně navýšila svůj objem, nicméně podíl netermínovaných a termínovaných vkladů včetně stavebního spoření na úsporách domácností klesl na 61,2 %, tj. nejnižší hodnotu ve sledovaném období.

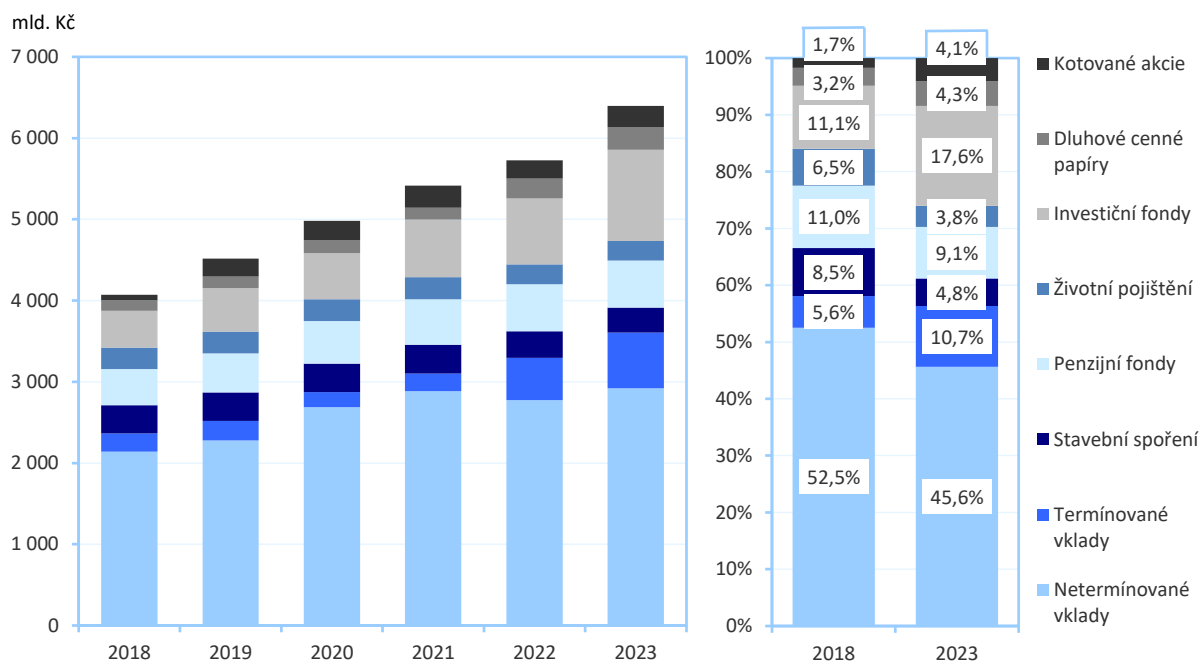
Úspory v penzijních fondech vykázaly svůj nejnižší absolutní i relativní meziroční nárůst v rámci sledovaného období, čímž se prohloubil předchozí mírný pokles významu penzijního připojištění a doplňkového penzijního

⁶ Termín úspory je v rámci kapitoly používán jako označení pro finanční aktiva domácností, která zahrnují korunové a cizoměnové prostředky domácností umístěné na finančním trhu v rámci finančních produktů domácích i zahraničních úvěrových institucí, pojišťoven a penzijních a investičních společností a dále přímé investice domácností do dluhových cenných papírů a kotovaných akcií.

spoření ve struktuře úspor domácností, když podíl penzijních fondů meziročně poklesl o 1,0 p. b. na 9,1 %. Úspory domácností v rámci rezervotvorných produktů životního pojištění zaznamenaly opět meziroční pokles, což vedlo i ke snížení jejich podílu na úsporách domácností o 0,5 p. b. meziročně a o 2,8 p. b. během sledovaného období na výsledných 3,8 %.

K růstu celkových úspor domácností přispěly dluhové cenné papíry vzhledem k jejich nadprůměrnému absolutnímu přírůstku v rámci sledovaného období, který byl způsoben jak kladným přeceněním jejich hodnoty, tak transakčním nárůstem. Podíl dluhových cenných papírů na úsporách domácností se tak meziročně mírně zvýšil na 4,3 %. V případě kotovaných akcií také působily oba tyto faktory, tj. přecenění a nárůst objemu vlivem transakcí, což vedlo k nejvyššímu absolutnímu nárůstu jejich objemu od metodické změny ve vykazování této kategorie v roce 2019, a jejich podíl na úsporách domácností se tak meziročně zvýšil o 0,2 p. b. na 4,1 %.

Graf 3.1: Struktura úspor domácností

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: Pravá část grafu zobrazuje srovnání struktury úspor domácností (v %) v letech 2018 a 2023.

4 INSTITUCIONÁLNÍ POHLED NA FINANČNÍ TRH

4.1 Počty subjektů na finančním trhu

V roce 2023 nedošlo v počtech subjektů v jednotlivých sektorech k zásadním změnám, přičemž se potvrdil střednědobý silný kontinuální růst investičních fondů, a to jak investičních fondů s právní osobností, tak investičních fondů působících na základě tzv. jednotného evropského pasu. Pokračoval i od roku 2020 kontinuální růst počtu podílových fondů.

Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna
Úvěrové instituce							
Banky	50	49	49	46	44	46	2
z toho pobočky zahr. bank	27	25	25	23	23	24	1
z toho stavební spořitelny	5	5	5	5	5	5	0
Družstevní záložny	10	9	8	7	6	6	0
Kapitálový trh							
Investiční společnosti	31	35	39	44	47	47	0
Investiční fondy s právní osobností	138	156	188	213	249	280	31
Fondy kolektivního investování	1	4	8	9	10	11	1
Fondy kvalifikovaných investorů	137	152	180	204	239	269	30
Podílové fondy	242	252	234	253	284	312	28
Fondy kolektivního investování	153	158	144	149	167	184	17
Fondy kvalifikovaných investorů	89	94	90	104	117	128	11
Obchodníci s CP (vč. zahr. poboček)	79	76	77	76	70	78	8
Investiční zprostředkovatelé	6 847	191	163	153	138	111	-27
Vázaní zástupci	21 409	18 409	13 470	14 229	15 178	16 262	1 084
Penzijní společnosti	8	8	9	9	9	9	0
Penzijní fondy	36	38	39	42	44	44	0
Pojišťovnictví							
Pojišťovny	48	47	44	41	41	41	0
z toho pobočky zahr. pojišťoven	20	20	17	18	18	18	0
Zajišťovny	1	1	1	1	1	1	0
Pojišťovací zprostředkovatelé	185 125	38 481	38 001	30 877	32 448	34 670	2 222

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

V oblasti úvěrových institucí došlo ke změnám pouze v dominantním bankovním sektoru, kde se celkový počet zvýšil o 2 subjekty, když žádný ze subjektů činnost neukončil a naopak 2 subjekty získaly oprávnění k činnosti. Jednalo se o pobočku zahraniční banky, Dell Bank International Designated Activity Company, Czech Republic Branch, a dále o Partners Banka, a.s., která získala oprávnění k činnosti v srpnu 2023. V obchodním rejstříku byla tato banka uvedena již od konce roku 2020. Svou činnost pro veřejnost zahájila v březnu 2024.

V oblasti kapitálového trhu se zvýšily počty všech subjektů s výjimkou zprostředkovatelů investičních služeb, jejichž počet klesl o 27 subjektů na minimum za sledované období. Tento pokles byl nicméně méně významný než zásadní úbytky v letech 2019 a 2020 po zavedení nových pravidel licencování těchto subjektů. Počet obchodníků s cennými papíry se zvýšil o 8 subjektů. Pokračoval výrazný kontinuální růst počtu investičních fondů s právní osobností (meziročně o 31 subjektů, za posledních 5 let o 142 subjektů, tedy počet se více než zdvojnásobil), zatímco počet investičních společností se stabilizoval. Počet podílových fondů dosáhl svého maxima za sledované období (312 subjektů), když se meziročně zvýšil o 28 subjektů, a v pětiletém srovnání tak došlo k téměř 29% zvýšení počtu fondů.

V sektoru penzijních společností, penzijních fondů, pojišťoven a zajišťoven pak v roce 2023 ke změně počtu subjektů nedošlo. Nicméně v sektoru pojišťoven přestala k 1. 6. 2023 vykonávat činnost NOVIS Pojišťovna,

odštěpný závod Česká republika a naopak na trh k 1. 10. 2023 vstoupila PREMIUM Pojišťovna, pobočka Česká republika. U pojišťovacích zprostředkovatelů se počet subjektů zvýšil o 2 222 na 34 670.

U počtu subjektů působících na finančním trhu ČR na základě tzv. jednotného evropského pasu došlo v roce 2023 v rámci všech sektorů k nárůstu počtu subjektů (tabulka 4.2). U investičních fondů pokračující kontinuální nárůst počtu subjektů vedl k maximu za sledované období (2 328 fondů), přičemž z pohledu posledních pěti let došlo k 40% zvýšení počtu subjektů.

Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna
Úvěrové instituce	443	467	468	414	453	464	11
Pojišťovny	973	985	983	837	846	868	22
Investiční fondy	1 657	1 716	1 828	1 914	2 094	2 328	234
Investiční společnosti	41	51	55	51	51	52	1

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

4.2 Garanční schémata

Posilovat ochranu klientů i finančního trhu jako celku mají v ČR za úkol dva garanční systémy, a to Garanční systém finančního trhu a Garanční fond obchodníků s cennými papíry.

Garanční systém finančního trhu (GSFT) je zákonem zřízená instituce spravující finanční prostředky určené pro zabezpečení a udržení stability finančního trhu v ČR. GSFT spravuje dva účetně oddělené fondy, a to Fond pojištění vkladů (FPV) a Fond pro řešení krize (FŘK). GSFT tak disponuje prostředky, jež mohou být použity pro výplatu náhrad vkladů, a rovněž prostředky sloužícími pro řešení krizí úvěrových institucí a vybraných OCP.

Výplatu náhrad vkladů z FPV zajišťuje GSFT v případě, kdy některou z bank, stavebních spořitelen nebo družstevních záložen označí ČNB za insolventní, nebo v případě, že soud rozhodne o úpadku takové instituce. Systém pojištění vkladů garantuje náhrady za vklady vedené u bank, stavebních spořitelen a družstevních záložen se sídlem v ČR ve výši 100 % vkladu včetně úroků, maximálně však do výše odpovídající částce 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné instituci. V určitých zákonem stanovených případech dochází ke zvýšení uvedené maximální výše náhrady až do výše odpovídající částce 200 000 EUR⁷.

Úvěrové instituce zapojené do systému pojištění vkladů odvedly za rok 2023 do FPV příspěvky⁸ ve výši 1,9 mld. Kč (tabulka 4.3). Objem finančních rezerv ke konci roku 2023 dosáhl 17,6 mld. Kč, když byly z FPV vyplaceny náhrady ve výši 0,3 mld. Kč v souvislosti s pokračující výplatou klientů Sberbank CZ, a.s.

Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna
Příspěvky	1,0	1,1	1,1	1,3	1,4	1,9	0,5
Výplaty náhrad	0,0	0,0	0,0	0,1	25,3	0,3	-25,0
Finanční rezervy	31,7	34,1	35,5	37,3	14,2	17,6	3,4

Pramen: GSFT, výpočty MF

FŘK je určen k financování řešení krizí bank a vybraných OCP. Soustřeďuje prostředky, jež mohou být použity při ohrožení stability některé z finančních institucí tak, aby nebylo nutné vzhledem k možným zásadním funkcím, které vykonává v rámci finančního sektoru i celé ekonomiky, ukončit její existenci a případně zahájit výplatu náhrad vkladů jejím klientům. FŘK obdržel v roce 2023 od povinných institucí příspěvky ve výši 4,5 mld. Kč, což byla druhá nejvyšší částka za dobu jeho existence.⁹ Celkové finanční rezervy FŘK dosáhly objemu 34,1 mld. Kč.

⁷ Zvýšená náhrada se vztahuje na vklady plynoucí z příjmů ve specifických životních situacích, např. z prodeje soukromého nemovitého majetku sloužícího k bydlení, rozvodového vyrovnání, inkasa pojistného plnění pro případ úrazu, nemoci, invalidity nebo smrti, dědictví, výplaty jednorázové důchodové dávky, odstupného při propuštění ze zaměstnání, náhrady újmy způsobené trestným činem aj.

⁸ Výši příspěvků, které finanční instituce odvádějí do FPV, stanovuje ČNB způsobem výpočtu zohledňujícím jak objem tzv. krytých vkladů (tj. vkladů do limitu pojištění odpovídajícímu ekvivalentu 100 000 EUR), tak míru rizika, kterou daná instituce podstupuje.

⁹ ČNB stanovuje roční cílovou úroveň příspěvků do FŘK a to tak, aby ke konci roku 2024 cílový objem FŘK byl 1 % celkového objemu krytých pohledávek z vkladů.

Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna
Příspěvky	3,1	3,5	3,8	4,3	4,9	4,5	-0,4
Finanční rezervy	9,2	12,8	16,7	21,2	27,5	34,1	6,6

Pramen: GSFT, výpočty MF

Druhý garanční systém na finančním trhu v ČR, Garanční fond obchodníků s cennými papíry (GFOCP), zajišťuje výplatu náhrad zákazníkům OCP, jenž není schopen plnit své závazky vůči svým klientům. Nekryje však riziko ztráty hodnoty investice do cenných papírů. Náhrada se zákazníkovi poskytne ve výši 90 % částky vypočtené v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o podnikání na kapitálovém trhu¹⁰, nejvýše však do hodnoty odpovídající částce 20 000 EUR.

Hlavním zdrojem majetku GFOCP jsou příspěvky zapojených subjektů, tj. OCP a investičních společností obhospodařujících majetek klientů. V roce 2023 fond obdržel příspěvky ve výši 301,0 mil. Kč, což byla nejvyšší částka za dobu existence fondu. Objem finančních rezerv dosáhl 1,8 mld. Kč. Během roku nebyly z GFOCP vyplaceny žádné náhrady.

Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna
Příspěvky (mil. Kč)	198,9	249,5	223,4	281,1	278,0	301,0	23,0
Výplaty náhrad (mil. Kč)	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finanční rezervy (mld. Kč)	1,3	1,1	1,2	1,3	1,5	1,8	0,3

Pramen: GFOCP, výpočty MF

4.3 Finanční arbitr

Finanční arbitr (FA) je státem zřízený orgán mimosoudního řešení vybraných sporů mezi spotřebiteli a finančními institucemi. Na finančním trhu působí od roku 2003, přičemž se jeho působnost postupně rozšiřovala. Do jeho působnosti spadá řešení spotřebitelských sporů týkajících se platebního styku, neplatebních účtů a vkladních knížek, elektronických peněz, stavebního spoření, spotřebitelských úvěrů (včetně hypoték a úvěrů ze stavebního spoření), kolektivního investování a investičních služeb, směnárenských obchodů vč. dynamické směny měn, životního pojištění, penzijního připojištění, doplňkového penzijního spoření a též dlouhodobého investičního produktu. FA je tedy oprávněn řešit spotřebitelské spory téměř napříč celým finančním trhem, s výjimkou sporů z neživotního pojištění a sporů akcionářů či držitelů dluhopisů.

V roce 2023 bylo před FA zahájeno celkem 2 661 nových řízení a projednáváno celkem 3 324 sporů, neboť vedle nově zahájených řízení probíhalo dalších 663 dříve zahájených (tabulka 4.6). V meziročním srovnání došlo k výraznému nárůstu nově zahájených řízení, přičemž nové spory se téměř ze čtyř pětín týkaly spotřebitelského úvěru. Návrhy v oblasti spotřebitelských úvěrů tak během roku vzrostly na více než dvojnásobek. Počty nově přijatých návrhů v oblasti platebních služeb a životního pojištění naopak meziročně mírně klesly. Celková hodnota projednávaných sporů dosahovala téměř 100 mil. Kč.

Tabulka 4.6: Počet zahájených a projednávaných řízení v jednotlivých letech

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna
Nově přijaté návrhy	1 393	1 170	1 221	1 699	1 425	2 661	1 236
z toho platební služby	130	141	179	209	406	373	-33
spotřebitelský úvěr	513	664	786	1 294	825	2 097	1 272
životní pojištění	626	246	172	110	98	83	-15
Celkem projednávaná řízení	3 622	3 142	2 425	2 820	2 525	3 324	799

Pramen: Výroční zprávy FA, výpočty MF

¹⁰ Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

4.4 Hospodaření finančních institucí

Všechny sledované sektory finančního trhu v roce 2023 zaznamenaly kladný hospodářský výsledek před zdaněním a s výjimkou pojišťoven nejvyšší za sledované období (tabulka 4.7). Pojišťovny vykázaly nejvyšší absolutní nárůst zisku (o 4,0 mld. Kč) a druhý nejvyšší zisk od konce roku 2018, přičemž jejich vyšší hospodářský výsledek z roku 2021 byl jednorázově ovlivněn mimořádnými účetními operacemi souvisejícími s korporátními změnami. Banky v roce 2023 zaznamenaly nejvyšší zisk od roku 2008.¹¹ Nejvyššího relativního přírůstku zisku dosáhly penzijní společnosti (42,4 %). Meziroční více než 20% zvýšení zisku zaznamenaly nebankovní OCP (25,5 %) a pojišťovny (20,9 %)¹². Investičním společnostem se zisk zvýšil o 14,1 %. Ze sledovaných sektorů finančního trhu vytvořily největší (téměř 80%) objem zisku opět banky, nicméně tento podíl meziročně o 3 p. b. klesl, a to zejména ve prospěch pojišťoven, jejichž podíl se o 2 p. b. zvýšil na 15,1 %.

Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Banky	98,0	109,2	57,4	85,5	121,8	123,0	1,2	1,0
Pojišťovny	17,4	20,1	17,8	31,3	19,4	23,4	4,0	20,9
Penzijní společnosti	1,7	2,3	2,3	2,6	2,7	3,9	1,2	42,4
Investiční společnosti	1,4	1,5	1,5	2,0	2,3	2,6	0,3	14,1
Nebankovní OCP	0,8	0,8	1,2	1,4	1,4	1,8	0,4	25,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

¹¹ Rok 2008 je počátkem příslušných časových řad databáze ČNB – ARAD.

¹² Výsledek hospodaření pojišťoven byl částečně ovlivněn přechodem 2 subjektů na metodiku účtování dle IFRS 17.

5 ÚVĚROVÉ INSTITUCE A OSTATNÍ POSKYTOVATELÉ FINANCOVÁNÍ AKTIV

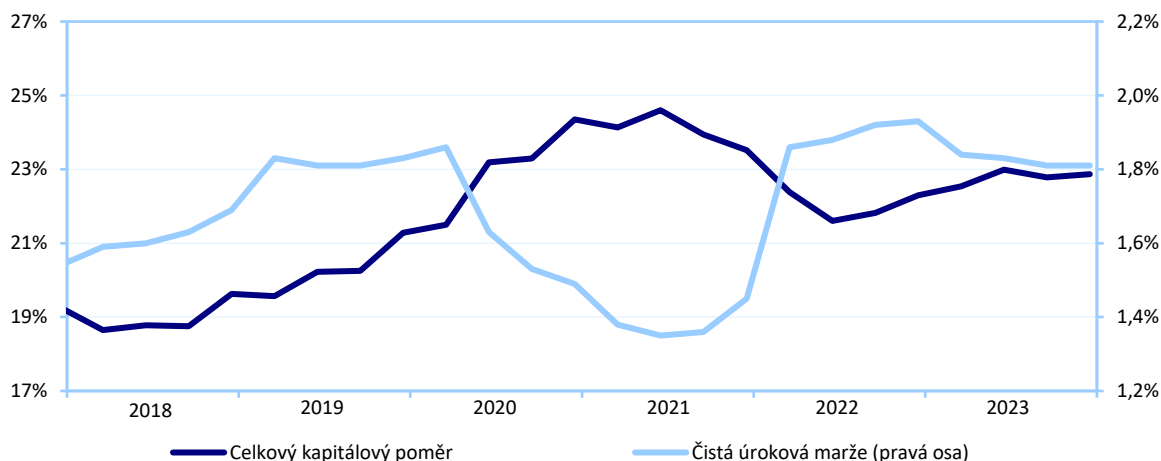
Tato kapitola se primárně věnuje problematice úvěrových institucí, tedy bank (většina částí kapitoly 5) včetně stavebních spořitelen (kapitola 5.7) a družstevních záložen (kapitola 5.8). Pozornost je věnována i dílčím tématům, jako jsou úrokové sazby (kapitola 5.4), vklady a úvěry (kapitola 5.5) a hypoteční úvěry (kapitola 5.6). Další kapitola (5.9) se pak zabývá vývojem segmentu nebankovních poskytovatelů financování. Tento dílčí sektor totiž nabízí produkty¹³, které jsou poměrně blízkým substitutem k bankovním úvěrům a v případě poskytnutí retailovým klientům vstupují do ukazatele celkového zadlužení domácností, jemuž se věnuje poslední kapitola (5.10).

5.1 Hlavní vývojové tendence bankovního sektoru

Vývoj bankovního sektoru v roce 2023 ovlivňovalo především přetrvávající působení zvýšené úrovně měnověpolitických sazeb ČNB. Celkové objemy aktiv, klientských vkladů i úvěrů dosáhly opět nového maxima. Kvalita úvěrů se třetí rok v řadě zlepšila, když podíl nevýkonných úvěrů klesl na dosud nejnižší zaznamenanou úroveň. Hospodářský výsledek před zdaněním se meziročně zvýšil jen mírně na svou historicky nejvyšší hodnotu. Dlouhodobě působící faktory, mezi něž patřily zejména celkově vysoká míra kapitálové přiměřenosti a dlouhodobě vysoký a rostoucí podíl krytí klientských úvěrů vklady, nadále podporovaly celkovou odolnost sektoru.

Celkový kapitálový poměr jakožto klíčový ukazatel odolnosti sektoru v roce 2023 meziročně mírně vzrostl o 0,6 p. b. na 22,9 %. Došlo tak k ukončení období předchozích dvou let jeho poklesu poté, co byla uvolněna omezení výplaty dividend zavedená v roce 2020 v reakci na možné důsledky pandemie COVID-19 (graf 5.1). Stavební spořitelny, dílčí část bankovního sektoru, vykazaly růst celkového kapitálového poměru o 5,2 p. b. na 27,2 %, přičemž k tomuto vývoji přispěl především nárůst objemu jejich kapitálu. V případě bank bez stavebních spořitelen se celkový kapitálový poměr meziročně zvýšil o 0,4 p. b. na 22,7 %. Čistá úroková marže, jeden ze stěžejních faktorů ziskovosti, mírně klesla o 0,1 p. b. na 1,8 %, v čemž se projevilo rychlejší tempo růstu úrokových nákladů než výnosů bank při růstu celkové bilanční sumy.

Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čistá úroková marže

Pramen: ČNB – ARAD

Celková aktiva bankovního sektoru včetně stavebních spořitelen (tabulka 5.1) dosáhla ke konci roku 2023 opět nového maxima ve výši 9,9 bil. Kč.¹⁴ Meziroční tempo růstu aktiv o 11,1 % bylo v rámci sledovaného období od roku 2018 zřetelně nejvyšší. Hlavním zdrojem zvýšení bilanční sumy byly klientské vklady, jejichž dynamika růstu meziročně vzrostla o 7,9 p. b. na 14,4 %. Naproti tomu meziroční tempo růstu klientských úvěrů bylo přibližně

¹³ Některé obdobné služby a produkty (např. v oblasti platebního styku nebo poskytování financování) nabízí i jiné subjekty, které ve větší míře využívají informační technologie, jako jsou např. peer-to-peer lending, crowdfunding, aj.

¹⁴ Tyto hodnoty zveřejněné ČNB v rámci databáze ARAD se liší od hodnot publikovaných ČNB například v rámci Zprávy o výkonu dohledu nad finančním trhem z důvodu rozdílné metodiky, což se pak také může projevovat například u podílových ukazatelů nevýkonných úvěrů.

poloviční (7,0 %), což se projevilo ve významném zvýšení hodnoty ukazatele poměru vkladů k úvěrům o 9,9 p. b. na 153,8 %, tj. na jeho nejvyšší úroveň ve sledovaném období.

Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva	7 329,5	7 623,6	8 018,0	8 603,2	8 943,2	9 937,1	993,9	11,1
Klientské úvěry	3 306,4	3 450,5	3 595,6	3 847,8	4 071,7	4 356,5	284,8	7,0
Klientské vklady	4 445,6	4 739,3	5 162,0	5 502,3	5 858,9	6 701,2	842,3	14,4
Poměr klientských vkladů k úvěrům (%)	134,5	137,4	143,6	143,0	143,9	153,8	9,9	6,9
Celkový kapitál. poměr (%)	19,6	21,3	24,4	23,5	22,3	22,9	0,6	2,5

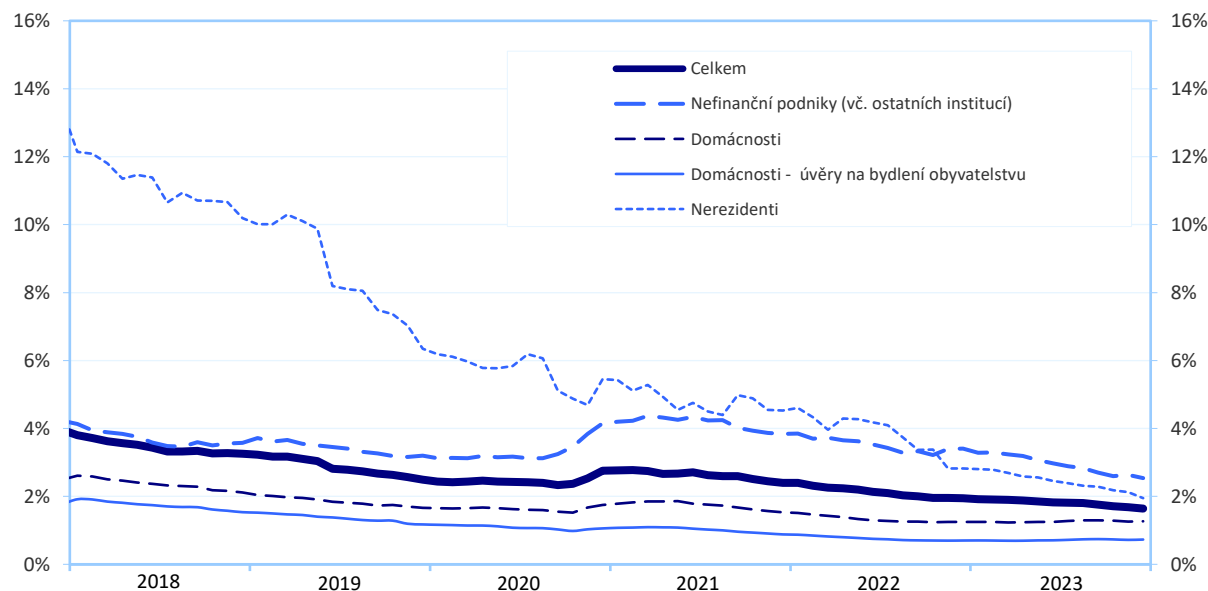
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.2 Aktiva bankovního sektoru a kvalita úvěrového portfolia

Struktura aktiv se z hlediska nejvýznamnějších položek meziročně zásadně nezměnila. Dominantní složkou zůstaly úvěry a ostatní pohledávky za klienty, jejichž podíl meziročně mírně klesl o 1,7 p. b. na 43,8 %. Více než čtvrtinu aktiv (25,7 %) pak banky držely v podobě expozic u centrální banky¹⁵, když podíl této položky bilance meziročně vzrostl o 2,6 p. b. Dluhopisy domácích ústředních vládních institucí pak představovaly 13,8 % aktiv. Jejich objem vzrostl meziročně téměř o pětinu a za sledované období od konce roku 2018 o 178,1 %, čímž se výrazně zvýšila velikost expozice bank¹⁶ vůči vládnímu sektoru.

Vzhledem k tomu, že klientské úvěry dlouhodobě představují klíčovou položku bankovních aktiv, je vhodné se blíže zaměřit i na jejich kvalitu. Podíl nevýkonných úvěrů na celkových klientských úvěrech třetí rok v řadě meziročně klesl, a to o 0,3 p. b. na 1,6 %, tj. na historicky nejnižší zaznamenanou úroveň. Většina sledovaných klientských sektorů rovněž zaznamenala pokles podílu nevýkonných úvěrů (graf 5.2). Výjimku představovaly úvěry obyvatelstvu na bydlení, resp. souhrnná kategorie úvěrů domácnostem, kde došlo k velmi mírnému růstu na 0,7 %, resp. 1,3 %.

Graf 5.2: Podíl nevýkonných úvěrů dle klientských sektorů

Pramen: ČNB – ARAD¹⁷, výpočty MF

¹⁵ Typicky se jedná o repo operace.

¹⁶ ČNB v rámci zátěžového testu českých veřejných financí v první polovině roku 2024 vyhodnotila tyto expozice jako systémově významné, nicméně neidentifikovala potřebu požadovat dodatečný kapitál.

¹⁷ Metodika vykazování navazuje na pravidla obezřetného podnikání, která se v čase měnila, a proto nejsou údaje zcela srovnatelné.

5.3 Hospodářské výsledky a rentabilita bankovního sektoru

Hospodářský výsledek bankovního sektoru před zdaněním za rok 2023 meziročně vzrostl o 1,2 mld. Kč na 123,0 mld. Kč, a dosáhl tak nejvyšší hodnoty od roku 2008¹⁸ (tabulka 5.2). Nicméně tempo jeho meziročního růstu oproti předchozím dvěma rokům výrazně zpomalilo.

Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Čisté úrokové výnosy	129,8	145,7	126,9	128,9	171,9	167,9	-4,0	-2,3
úrokové výnosy	179,2	225,9	186,1	184,7	431,0	564,4	133,5	31,0
úrokové náklady	49,4	80,2	59,2	55,8	259,1	396,5	137,4	53,0
Čisté výnosy z poplatků a provizí	33,6	33,1	30,9	34,9	38,1	40,1	2,0	5,3
výnosy z poplatků a provizí	46,1	44,3	42,9	48,5	52,7	56,3	3,6	6,9
náklady na poplatky a provize	12,4	11,2	12,0	13,5	14,5	16,2	1,6	11,0
Správní náklady	76,7	77,7	73,3	75,5	79,2	86,0	6,9	8,7
Ostatní čisté výnosy	11,4	8,1	-27,1	-2,7	-9,0	1,0	10,0	--
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním	98,0	109,2	57,4	85,5	121,8	123,0	1,2	1,0

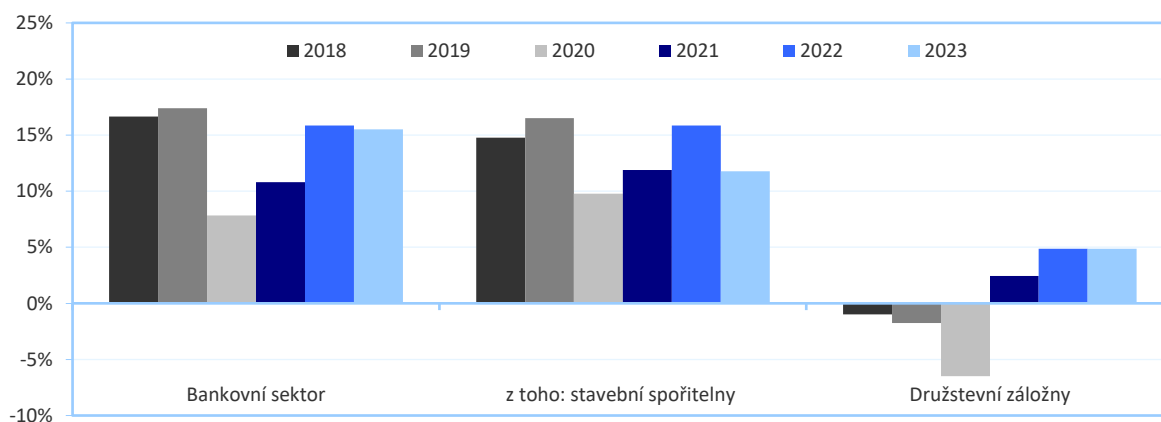
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Ze čtyř sledovaných agregovaných položek měla na meziroční vývoj zisku pozitivní dopad především kategorie tzv. ostatních čistých výnosů (nárůst o 10,0 mld. Kč), kterou příznivě nejvíce ovlivnil růst zisků z kurzových rozdílů (o 8,8 mld. Kč) a pokles tvorby rezerv (o 4,2 mld. Kč). Ztráty ze znehodnocení jakožto součást ostatních čistých výnosů byly meziročně poměrně stabilní (nárůst o 0,1 mld. Kč). Pozitivní vliv na zisk měla ještě agregovaná kategorie tzv. čistých výnosů z poplatků a provizí, když došlo k jejich meziročnímu růstu o 2,0 mld. Kč.

Naopak negativně na výši celkového zisku působil vývoj tzv. čistých úrokových výnosů, když došlo k jejich meziročnímu poklesu o 4,0 mld. Kč. Přírůstek úrokových nákladů (137,4 mld. Kč) byl vyšší než přírůstek výnosů (133,5 mld. Kč). Úrokové výnosy meziročně opět rostly díky vyššímu úročení prostředků bank alokovaných v rámci repo operací u centrální banky a pokračujícímu růstu úročení úvěrů. Nicméně současně docházelo k růstu úrokových nákladů vzhledem ke zvyšování úročení vkladů. V celkovém hospodářském výsledku se v rámci agregovaných kategorií negativně projevil růst správních nákladů bank o 6,9 mld. Kč.

Rentabilita kapitálu Tier 1 bankovního sektoru meziročně mírně klesla o 0,4 p. b. na 15,5 %, a setrvala tak poblíž hodnot dosahovaných v období před pandemií COVID-19 (graf 5.3). K významnějšímu meziročnímu poklesu došlo v případě segmentu stavebních spořitelny (o 4,1 p. b. na 11,8 %), což znamenalo druhou nejnižší hodnotu tohoto ukazatele za sledované období. Pro srovnání v rámci sektoru úvěrových institucí lze zmínit také sektor družstevních záložen, jehož rentabilita se v roce 2023 meziročně takřka nezměnila a opět dosáhla 4,9 %, tj. byla přibližně třetinová oproti bankovnímu sektoru.

Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1

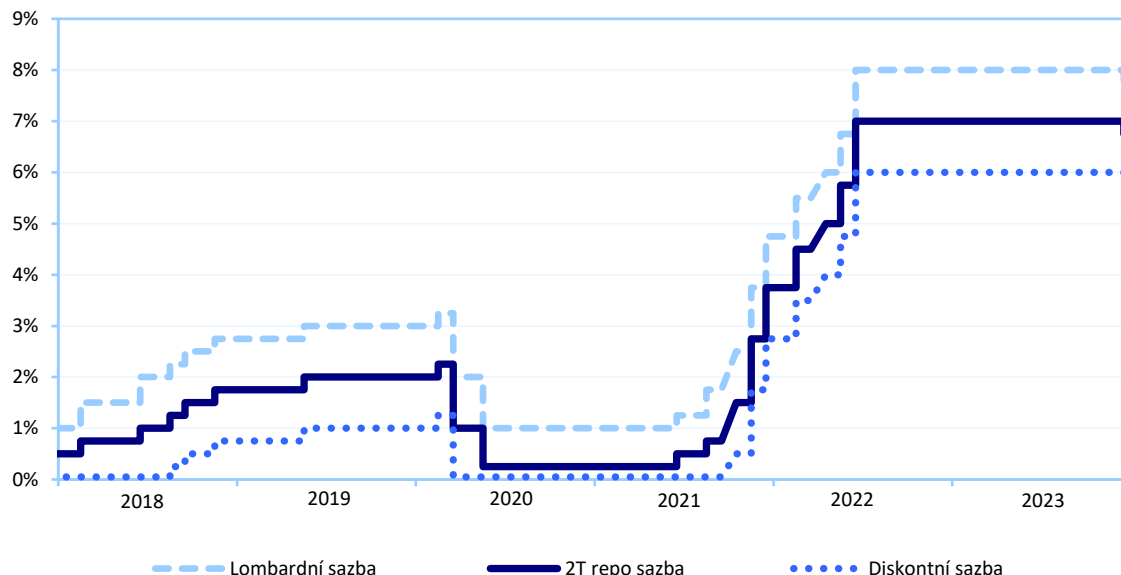
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

¹⁸ Rok 2008 je počátkem příslušných časových řad databáze ČNB – ARAD.

5.4 Vývoj úrokových sazeb

Vývoj úrokových sazeb v bankovním sektoru je významně ovlivňován působením nástrojů měnové politiky. ČNB v průběhu roku 2023 převážně pokračovala v politice stability úrokových sazeb zahájené v 2. pololetí roku 2022. Na konci roku 2023 v kontextu oslabujících inflačních tlaků přistoupila ČNB v prosinci k jednomu snížení sazeb o 0,25 p. b., 2T repo sazba tedy klesla na 6,75 %. Vzájemné rozpětí mezi jednotlivými měnověpolitickými sazbami bylo i nadále na obvyklé hodnotě 1 p. b. (graf 5.4).

Graf 5.4: Úrokové sazby ČNB

Pramen: ČNB – ARAD

Setrvání měnověpolitických sazeb na zvýšených úrovních se projevilo v pokračujícím meziročním růstu většiny sledovaných průměrných ročních korunových úrokových sazeb klientských vkladů i úvěrů (tabulka 5.3). Úročení vkladů domácností i nefinančních podniků a také úročení úvěrů nefinančním podnikům vzrostlo na nejvyšší úroveň za více než 20 let. Průměrné roční úročení úvěrů domácnostem sice také rostlo, ale ve srovnání s nefinančními podniky méně, když zejm. v případě úvěrů na bydlení působil vyšší podíl úvěrů s delší dobou fixace úrokové sazby.

Tabulka 5.3: Průměrná úroková sazba

Roční průměr (% p. a.)		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vklady	domácností	0,3	0,4	0,3	0,3	1,2	2,1
	nefinančních podniků	0,1	0,4	0,2	0,1	2,0	3,3
Úvěry	domácnostem	3,8	3,7	3,5	3,3	3,4	3,9
	na spotřebu	10,2	9,5	9,0	8,4	8,3	8,7
	na bydlení	2,5	2,5	2,5	2,4	2,6	3,0
	nefinančním podnikům	3,1	3,8	2,9	3,0	6,5	7,4

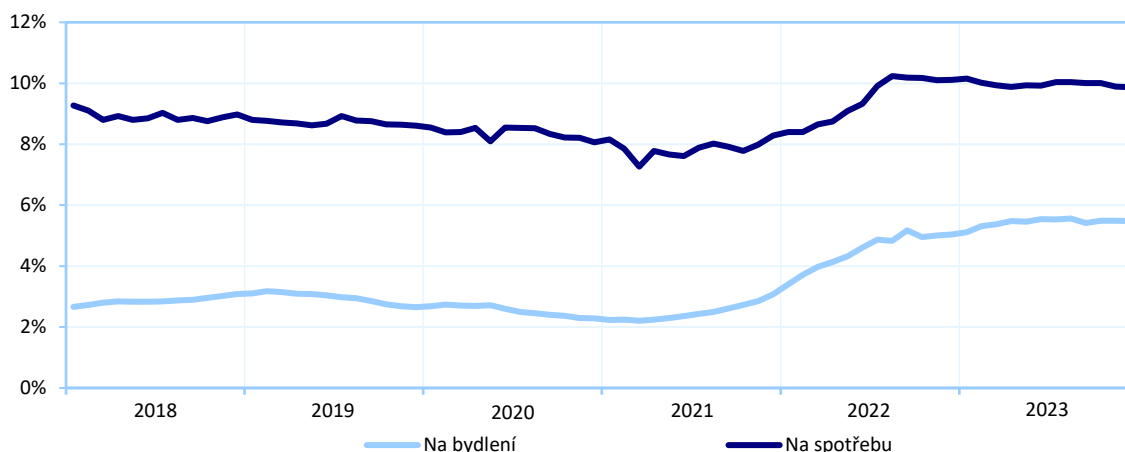
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Pozn.: průměrné sazby z celkového objemu korunových vkladů a úvěrů.

V případě úvěrů domácnostem je vhodné sledovat kromě úrokové sazby, jako základního měřítka ceny těchto úvěrů, také komplexnější ukazatel zahrnující i další náklady na úvěr v podobě RPSN.¹⁹ RPSN nově poskytnutých úvěrů na bydlení pokračovala třetím rokem v růstu, když meziročně mírně vzrostla o 0,4 p. b. na 5,5 % (graf 5.5), přičemž na těchto úrovních se pohybovala naposledy v roce 2010. RPSN nově poskytnutých úvěrů na spotřebu se v podstatě nezměnila, když klesla o 0,2 p. b. na 9,9 %.

¹⁹ RPSN (roční procentní sazba nákladů) udává procentní podíl z dlužné částky, který musí klient zaplatit za období jednoho roku nad rámec úroku, a to v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru.

Graf 5.5: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami

Pramen: ČNB – ARAD

5.5 Vklady a úvěry klientů bank

Objem klientských vkladů²⁰ vzrostl o 14,4 % a dosáhl 6,7 bil. Kč (tabulka 5.4). Meziroční dynamika růstu tak byla o 7,9 p. b. meziročně vyšší a současně i nejvyšší za sledované období od roku 2018, k čemuž vedl především vývoj v sektorech vládních a finančních institucí (meziroční růst o 81,6 %, resp. o 40,0 %). Naopak dva objemově nejvýznamnější sektory, domácnosti a nefinanční podniky, zaznamenaly meziroční tempo růstu blízko průměru sledovaného období. Nejnižší tempo růstu bylo vykázáno v případě dvou nejmenších sektorů, nerezidentů a neziskových institucí.

Absolutní nárůst celkových klientských vkladů o 842,3 mld. Kč byl nejvyšší za sledované období. Nicméně v meziročním srovnání nejvyšší přírůstek nezaznamenaly jako v předchozích letech domácnosti, ale vládní instituce. Podíl vkladů domácností na celkových vkladech, který dlouhodobě přesahuje polovinu všech vkladů, klesl o 3,5 p. b. na 54,5 %. Snížilo se i zastoupení nefinančních podniků (o 1,4 p. b. na 21,9 %).

Tabulka 5.4: Vklady u bank dle sektorového hlediska²¹

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	2 558,5	2 725,5	3 056,8	3 264,7	3 396,4	3 651,2	254,8	7,5
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	1 041,2	1 094,8	1 217,9	1 308,9	1 367,0	1 470,1	103,1	7,5
Vládní instituce	278,8	301,7	302,4	325,3	398,6	723,7	325,2	81,6
Finanční instituce	282,5	310,8	260,2	273,2	377,5	528,6	151,1	40,0
Nerezidenti	244,9	262,8	274,7	273,9	257,4	263,2	5,9	2,3
Neziskové instituce	39,8	43,8	49,9	56,3	62,0	64,3	2,3	3,8
Celkem	4 445,6	4 739,3	5 162,0	5 502,3	5 858,9	6 701,2	842,3	14,4
z toho termínované	963,1	1 085,5	889,4	978,7	1 650,7	2 354,8	704,1	42,7

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z hlediska struktury vkladů dle splatnosti druhý rok v řadě významně vzrostl podíl termínovaných vkladů, a to o 7,0 p. b. na 35,1 %, tj. na nejvyšší hodnotu za sledované období, přičemž od konce roku 2021 se hodnota tohoto podílu téměř zdvojnásobila. Přispělo k tomu setrvání měnověpolitických sazeb na zvýšených úrovních promítající se ve vyšším růstu úročení termínovaných vkladů a s tím související snaha některých vkladatelů využít období zvýšených úrokových sazeb k založení vkladů s delší dobou splatnosti.

Objem klientských úvěrů vzrostl o 7,0 % a dosáhl téměř 4,4 bil. Kč (tabulka 5.5). Meziroční tempo růstu tak bylo o 1,1 p. b. vyšší oproti průměru za sledované období, který činil téměř 6 %. Všechny sledované sektory vykázaly

²⁰ Do údajů nejsou započteny vklady nebo úvěry vůči centrální bance a jiným úvěrovým institucím.

²¹ V tabulce jsou uvedeny vklady u bank. Hodnoty se tedy liší od tabulky 2.1, kde jsou uvedena depozita u všech úvěrových institucí (tj. včetně družstevních záložen).

meziroční růst. Dva objemově nejvýznamnější sektory pak zaznamenaly odlišný meziroční vývoj dynamiky, když tempo růstu úvěrů domácnostem v podstatě stagnovalo, ale v případě nefinančních podniků se zvýšilo o 5,7 p. b. na 9,8 %, tedy jejich nejvyšší tempo růstu v rámci sledovaného období. Nejvyšší tempa růstu v roce 2023, která byla více než dvojnásobná oproti průměrům za sledované období, pak zaznamenali nerezidenti a neziskové instituce.

Z hlediska absolutních změn v jednotlivých sektorech byl oproti předchozím letům nově dominantní meziroční přírůstek úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům (o 121,0 mld. Kč), který byl současně i jejich nejvyšší během sledovaného období. Téměř zdvojnásobení objemu přírůstku zaznamenali meziročně nerezidenti, kteří tak rovněž vykázali svůj největší absolutní nárůst za sledované období.

Tabulka 5.5: Úvěry u bank dle sektorového hlediska²²

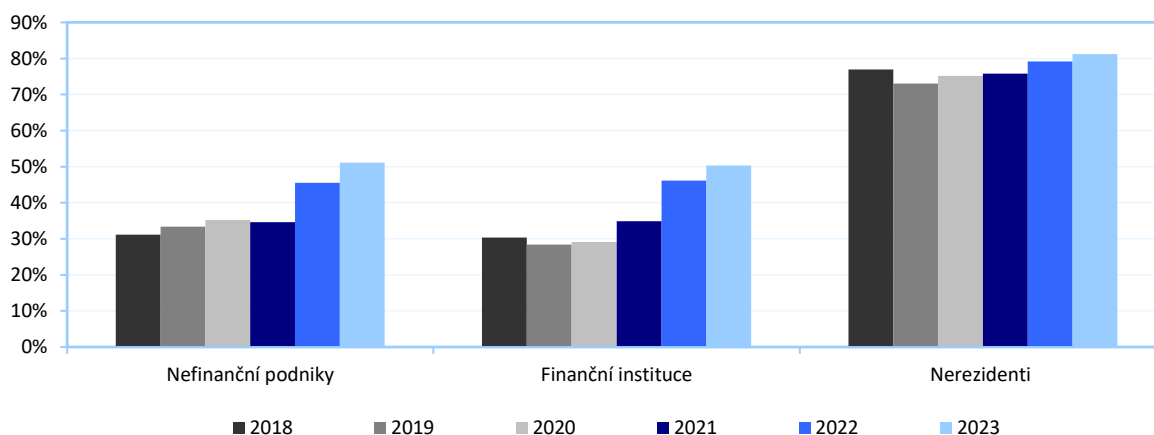
K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácnosti	1 642,7	1 745,0	1 858,7	2 043,4	2 141,1	2 242,0	100,9	4,7
Nefinanční podniky (vč. ostatních institucí)	1 080,3	1 119,9	1 123,0	1 188,3	1 237,1	1 358,1	121,0	9,8
Vládní instituce	48,8	49,3	54,0	58,6	62,0	63,2	1,2	1,9
Finanční instituce	206,3	213,4	210,5	234,8	284,0	299,5	15,5	5,5
Nerezidenti	325,2	319,8	345,7	319,3	344,5	390,4	45,9	13,3
Neziskové instituce	3,2	3,0	3,7	3,3	3,0	3,3	0,4	12,0
Celkem	3 306,4	3 450,5	3 595,6	3 847,8	4 071,7	4 356,5	284,8	7,0

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Podíl úvěrů v cizí měně na celkových klientských úvěrech meziročně vzrostl o 2,9 p. b. na 26,9 %, přičemž k tomuto vývoji přispěl částečně také přepočítací efekt oslabení kurzu české koruny vůči euru v průběhu roku 2023, ve kterém byla denominována většina cizoměnových úvěrů.

Meziroční růst podílu cizoměnových úvěrů vykázaly všechny z tohoto hlediska klíčové sektory (graf 5.6), a to nefinanční podniky (o 5,7 p. b. na 51,1 %), finanční instituce (o 4,4 p. b. na 50,3 %) a také nerezidenti (o 1,4 p. b. na 81,2 %). K růstu v těchto sektorech, tj. k jejich poptávce po cizoměnovém financování, přispělo přetrvání kladného rozdílu mezi měnověpolitickými sazbami ČNB a zejm. ECB, i když ten se vlivem zvyšování sazeb ECB v průběhu roku 2023 snižoval. Naopak domácnosti si v roce 2023 i dlouhodobě udržovaly zanedbatelný podíl cizoměnových úvěrů, který navzdory mírnému růstu během sledovaného období o 0,2 p. b. činil pouze 0,4 %. Vládní instituce a neziskové instituce pak vykázaly meziroční pokles podílu cizoměnových úvěrů. Během sledovaného období od konce roku 2018 došlo k nárůstu podílu objemově nejvýznamnější kategorie cizoměnových úvěrů nefinančních podniků o 20,0 p. b., přičemž podíl cizoměnových úvěrů poskytnutých finančním institucím vzrostl za sledované období shodně také o 20,0 p. b.

Graf 5.6: Podíl cizoměnových úvěrů vybraným klientským sektorům

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

²² Specifickým faktorem, který především v roce 2020 a v části roku 2021 do jisté míry ovlivnil výše uvedený vývoj bankovních úvěrů, byla tzv. úvěrová moratoria (viz Box 1 ve Zprávě o vývoji finančním trhu v roce 2020).

5.6 Hypoteční trh

V roce 2023 se aktivita na trhu hypotečních úvěrů²³ meziročně zvýšila, nicméně i přesto byla druhým rokem oslabena v kontextu pokračujícího působení zvýšených měnověpolitických sazeb a inflačních tlaků, které se promítaly do poklesu reálných mezd a schopnosti domácností čerpat úvěry. Vyšší dynamika byla způsobena především zrychlením tempa růstu počtu i objemu nově poskytnutých hypoték na nebytové nemovitosti a ostatní účely. U úvěrů na bytové nemovitosti pak vzrostl význam refixací v minulosti poskytnutých hypotečních úvěrů.

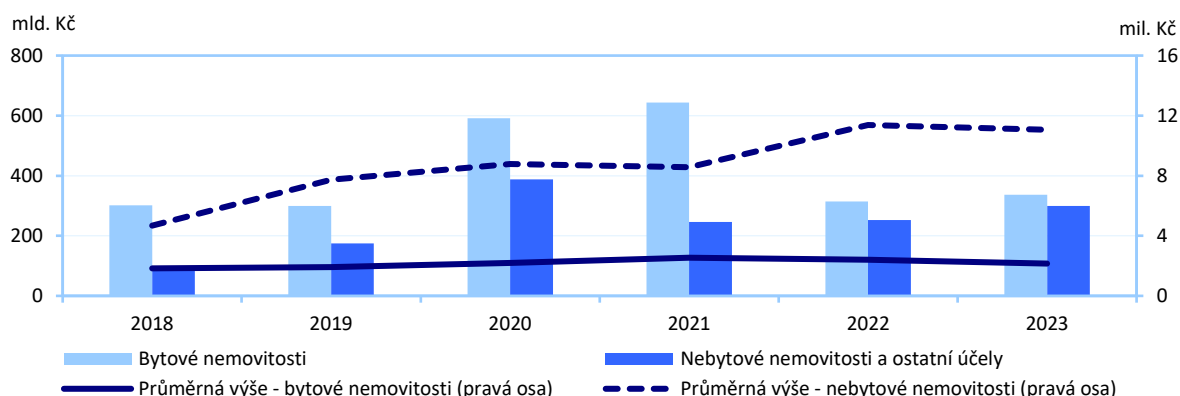
Objem nově poskytnutých hypotečních úvěrů (tj. včetně refixací či refinancování)²⁴ v roce 2023 meziročně vzrostl o 12,3 % na 636,3 mld. Kč, přičemž počet uzavřených smluv se zvýšil o více než pětinu na 184,4 tisíc (tabulka 5.6). Výrazněji rostl segment hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti a jiné účely, a to objemově (o 18,7 %) i počtem smluv (o 22,2 %). Objem nově poskytnutých úvěrů na nebytové nemovitosti ve výši 299,2 mld. Kč byl druhý nejvyšší za sledované období od roku 2018, a tvořil téměř polovinu objemu (47,0 %) nově poskytnutých hypoték v daném roce. Segment hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti rostl mírnějším tempem (o 7,2 % objem, o 20,6 % počet), nicméně dosažený objem nových úvěrů ve výši 337,1 mld. Kč překonal nejen hodnotu předchozího roku, ale i prvních dvou let sledovaného období. Podíl této kategorie úvěrů na celkovém objemu nově poskytnutých hypotečních úvěrů se přesto meziročně snížil o 2,5 p. b. na 53,0 %, tj. nejnižší hodnotu za sledované období (graf 5.7).

Tabulka 5.6: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

K 31.12.		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	164,6	155,7	268,5	253,3	130,5	157,4	26,9	20,6
	objem (mld. Kč)	301,7	299,6	591,4	643,8	314,4	337,1	22,7	7,2
	podíl na objemu (%)	77,1	63,2	60,4	72,3	55,5	53,0	-2,5	-4,6
	počtu (%)	89,6	87,3	85,9	89,8	85,5	85,3	-0,2	-0,2
	průměrná výše (mil. Kč)	1,8	1,9	2,2	2,5	2,4	2,1	-0,3	-11,1
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	19,1	22,6	44,2	28,8	22,1	27,1	4,9	22,2
	objem (mld. Kč)	89,6	174,8	387,7	246,2	252,0	299,2	47,2	18,7
	podíl na objemu (%)	22,9	36,8	39,6	27,7	44,5	47,0	2,5	5,7
	počtu (%)	10,4	12,7	14,1	10,2	14,5	14,7	0,2	1,1
	průměrná výše (mil. Kč)	4,7	7,7	8,8	8,6	11,4	11,1	-0,3	-2,8
Celkem	počet (v tis. ks)	183,7	178,2	312,7	282,1	152,6	184,4	31,8	20,8
	objem (mld. Kč)	391,2	474,4	979,1	890,0	566,4	636,3	69,9	12,3

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Graf 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

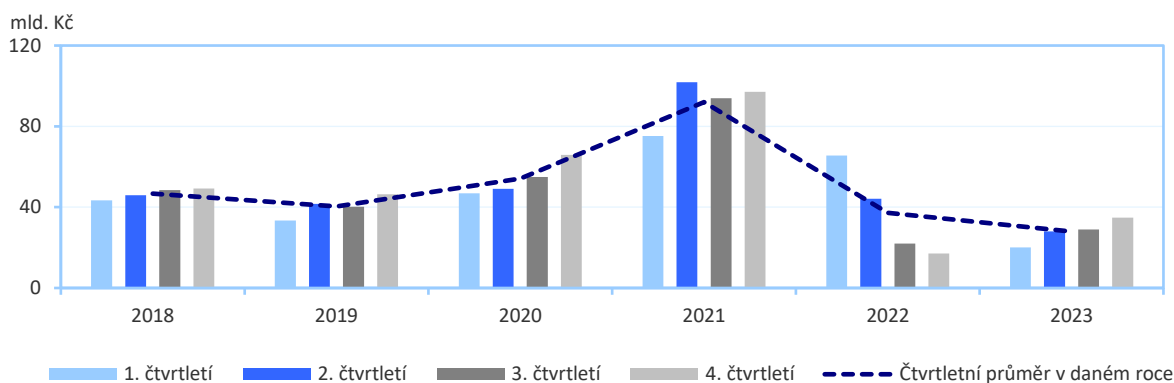
²³ Od roku 2019, v souvislosti s úpravami regulatorního rámce, je hypoteční úvěr úvěrem, jehož splacení včetně příslušenství je alespoň částečně zajištěno zástavním právem k nemovitosti.

²⁴ Nově poskytnuté hypoteční úvěry sestávají z tzv. čistě nových hypotečních úvěrů (do ekonomiky nové hypoteční úvěry vč. navýšení), refinancovaných hypotečních úvěrů (z jiné úvěrové instituce) a ostatních úvěrových ujednání (tj. refixace, interní refinancování, konsolidace, úvěrová moratoria).

Růst cen rezidenčních nemovitostí se v průběhu roku 2023 zastavil a v polovině roku nabylo jeho tempo i mírně záporných hodnot, ceny bytů však zůstaly na vysokých úrovních²⁵. Průměrná výše nově poskytnutého hypotečního úvěru na bytové nemovitosti se druhým rokem meziročně snížila, a to o cca 270 tis. Kč na 2,1 mil. Kč (graf 5.7). Na vývoj výše měla v roce 2023 patrně výraznější vliv než v minulosti i průměrná výše stávajících úvěrů vstupujících do refixací a refinancování. Oproti tomu průměrná výše nově poskytnutých hypotečních úvěrů na nebytové nemovitosti v roce 2023 zůstala přibližně na úrovni předchozího roku, když se stejně jako v roce 2022 pohybovala nad 11 mil. Kč, a byla tak 2,4násobně vyšší než v roce 2018.

Při užším vymezení hypotečních úvěrů na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu²⁶ pak druhým rokem trval pokles objemu nově poskytnutých úvěrů jak u tzv. čistě nových hypotečních úvěrů tak i refinancovaných úvěrů (tabulka 5.7). Objem čistě nových hypotečních úvěrů v roce 2023 meziročně klesl o čtvrtinu na 111,7 mld. Kč, tj. nejnižší hodnotu za sledované období. Produkce těchto úvěrů byla relativně nízká během celého roku, a to zejména v 1. čtvrtletí 2023 (graf 5.8), které navazovalo na nejnižší produkci v rámci sledovaného období v bezprostředně předchozím 4. čtvrtletí 2022. Později během roku 2023 sice došlo k mírnému oživení, nicméně i přesto průměrná čtvrtletní produkce čistě nových hypotečních úvěrů v objemu 27,9 mld. Kč byla v roce 2023 nejnižší za sledované období od roku 2018. V tomto vývoji se patrně odrazila pokračující omezená nabídka a snížená cenová dostupnost nemovitostí na bydlení, v kombinaci s očekáváním poklesu vyšších úrokových hypotečních sazeb v roce 2023.

Graf 5.8: Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem refinancovaných úvěrů meziročně poklesl o 20,8 % na 18,3 mld. Kč, tedy nejnižší hodnotu za sledované období (tabulka 5.7). Tzv. ostatní úvěrová ujednání zaznamenala naopak neobvyklý růst o 50,1 %. Tato kategorie sice meziročně vzrostla v minulosti i více, a to o 183,3 % v roce 2020, což však bylo způsobeno především tzv. úvěrovými moratorii (ujednání o odloženém splácení) během pandemie COVID-19. V roce 2023 se však do ostatních úvěrových ujednání velmi výrazně promítly refixace dříve poskytnutých hypotečních úvěrů, a jejich podíl na nově poskytnutých úvěrech obyvatelstvu na bydlení tak výrazně vzrostl na 57,2 % (tabulka 5.7).

Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti obyvatelstvu

K 31.12.		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Nově poskytnuté HÚ (mld. Kč)	Čistě nové HÚ	186,9	161,5	216,8	367,9	148,7	111,7	-37,0	-24,9
	Refinancované	34,6	29,2	49,3	91,4	23,2	18,3	-4,8	-20,8
	Ostatní úvěrová ujednání	82,9	83,8	237,4	151,9	116,0	174,1	58,1	50,1
Podíl na celku (%)	Čistě nové HÚ	61,4	58,8	43,1	60,2	51,7	36,7	-14,9	-28,9
	Refinancované	11,4	10,6	9,8	15,0	8,0	6,0	-2,0	-25,1
	Ostatní úvěrová ujednání	27,2	30,5	47,1	24,9	40,3	57,2	16,9	42,0
Nově poskytnuté HÚ celkem (mld. Kč)		304,4	274,5	503,6	611,2	287,8	304,1	16,3	5,7

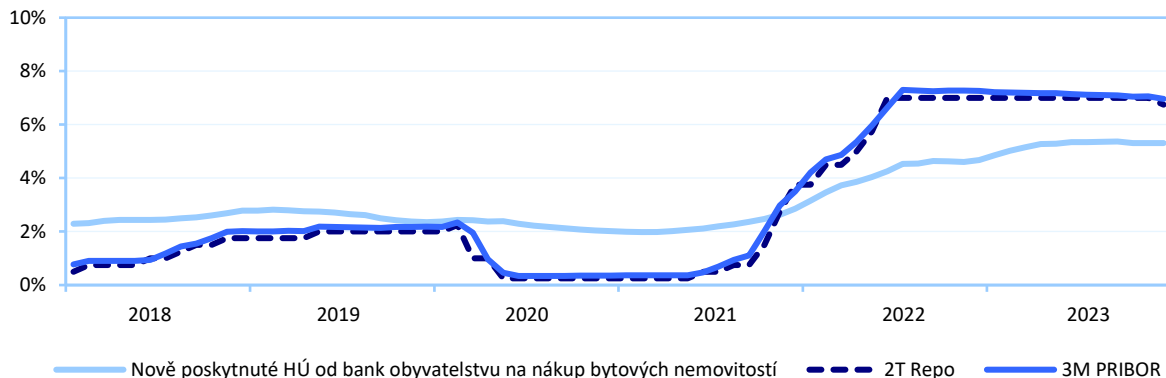
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

²⁵ Podle ČNB míra nadhodnocení cen bytů v ČR v roce 2023 činila 60 %.

²⁶ Dílčí subsektor sektoru domácností (tj. zaměstnanci, příjemci důchodů z vlastnictví, příjemci penzí, příjemci ostatních transferů), bez zahrnutí živnostníků a společností vlastníků bytových jednotek.

V průběhu roku 2023 průměrná měsíční úroková sazba nově poskytnutých hypotečních úvěrů obyvatelstvu na bytové nemovitosti nadále rostla, z počáteční úrovně 4,86 % v lednu 2023 na nejvyšších 5,37 % v září 2023 a 5,31 % v prosinci 2023 (graf 5.9). Po celý rok tak byla pod úrovní základní sazby měnové politiky ČNB (tj. 2T repo sazby), přičemž nejvyšší rozpětí mezi těmito sazbami (2,14 p. b.) nastalo v lednu 2023.

Graf 5.9: Úrokové sazby nově poskytnutých hypotečních úvěrů (HÚ) a vybrané úrokové sazby

Pramen: ČNB – ARAD

Struktura nově poskytnutých hypotečních úvěrů podle doby fixace úrokové sazby byla ovlivněna na jedné straně zvýšenými úrokovými sazbami a očekáváním jejich budoucího poklesu, na druhé straně silným zastoupením refixací²⁷ dříve poskytnutých úvěrů. Objem kategorie fixací do 1 roku se meziročně zvýšil o třetinu na 263,3 mld. Kč a představoval 41,4 % nově poskytnutých úvěrů, což byl nejvyšší podíl zastoupení této kategorie v portfoliu nových úvěrů za sledované období. Objem kategorie fixací nad 1 do 5 let vzrostl o 40,0 % na 294,0 mld. Kč (tabulka 5.8). Tato kategorie tak tvořila 46,2 % nově poskytnutého objemu, tedy o 9,1 p. b. meziročně více. Dlouhodobější fixace přesahující 5 let naopak souhrnně meziročně výrazně klesly (o 16,1 p. b.) a představovaly jen 12,4 % portfolia nově poskytnutých úvěrů, což bylo nejslabší zastoupení těchto fixací v daném roce za sledované období a 2,5násobně méně oproti jeho průměru za sledované období. Z hlediska celkového objemu nesplacených hypotečních úvěrů pak kategorie fixací nad 5 let do 10 let s podílem 35,6 % v portfoliu ztratila svou dominanci ve prospěch nově nejvýznamnější kategorie nad 1 rok do 5 let (38,1 %).

Tabulka 5.8: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby

K 31. 12. (mld. Kč)		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
								abs.	%
Nově poskytnuté HÚ	Variabilní a do 1 roku	74,8	133,7	320,9	192,4	194,8	263,3	68,5	35,1
	Fix. nad 1 do 5 let	182,6	164,7	307,5	358,9	210,0	294,0	84,1	40,0
	Fix. nad 5 do 10 let	115,0	150,3	316,9	327,7	150,7	74,2	-76,5	-50,7
	Fixace nad 10 let	18,9	25,6	33,8	10,9	10,9	4,7	-6,2	-56,6
	Celkem	391,2	474,4	979,1	890,0	566,4	636,3	69,9	12,3
Nesplacené HÚ celkem	Variabilní a do 1 roku	309,3	466,6	520,3	506,7	527,2	625,7	98,5	18,7
	Fix. nad 1 do 5 let	848,1	871,4	821,6	891,0	916,8	1 029,2	112,4	12,3
	Fix. nad 5 do 10 let	419,1	549,9	741,9	899,0	980,4	959,6	-20,8	-2,1
	Fixace nad 10 let	75,1	98,2	100,3	93,3	85,3	83,5	-1,8	-2,1
	Celkem	1 651,6	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	2 698,1	188,4	7,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Celkový počet nesplacených hypotečních úvěrů meziročně vykázal druhým rokem pokles (tabulka 5.9), byť tentokrát marginální (o 0,6 %). Celkový objem pokračoval v dlouhodobém kontinuálním růstu s tím, že na meziroční růst (o 7,5 %) působilo významné zvýšení tempa růstu objemu hypotečních úvěrů na nebytové

²⁷ Fixace úrokové sazby hypotečního úvěru je období, které si klient zvolil na počátku smluvního vztahu a pro které platí dohodnutá výše úrokové sazby. Před koncem fixace je klientovi nabídnuta nová úroková sazba pro další období fixace. Pokud klient nabídku akceptuje, jsou mu měsíční splátky přepočítány podle nové úrokové sazby a pokračuje ve splácení, tedy proběhne refixace hypotéky. Případně se klient může rozhodnout pro refinancování, tj. splacení svého stávajícího hypotečního úvěru novým úvěrem od jiné banky.

nemovitosti (z 4,8 % na 14,5 %). Naopak tempo růstu objemu úvěrů na bytové nemovitosti nepatrně kleslo (z 5,1 % na 4,0 %). Od konce roku 2018 se zvýšila celková dlužná částka u úvěrů na nebytové nemovitosti a ostatní účely na více než dvojnásobek (106,2 %) a u bytových nemovitostí přibližně o polovinu (o 46,5 %). Celkový objem hypotečních úvěrů během sledovaného období vzrostl o 63,4 % na 2,7 bil. Kč, a představoval tak významnou část aktiv domácího bankovního sektoru.²⁸

Tabulka 5.9: Nesplacené hypoteční úvěry podle účelu pořízení

K 31.12.		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Bytové nemovitosti	počet (v tis. ks)	858,3	920,8	956,6	979,5	942,1	932,2	-9,9	-1,1
	objem (mld. Kč)	1 185,8	1 301,1	1 413,3	1 589,2	1 670,7	1 737,4	66,7	4,0
	podíl na objemu (%)	71,8	65,5	64,7	66,5	66,6	64,4	-2,2	-3,3
	počtu (%)	88,1	87,8	87,4	87,3	87,1	86,7	-0,4	-0,4
Nebytové nemovitosti a ostatní účely	počet (v tis. ks)	115,6	128,5	137,3	142,7	139,5	142,6	3,0	2,2
	objem (mld. Kč)	465,8	685,0	770,8	800,9	839,0	960,7	121,7	14,5
	podíl na objemu (%)	28,2	34,5	35,3	33,5	33,4	35,6	2,2	6,5
	počtu (%)	11,9	12,2	12,6	12,7	12,9	13,3	0,4	2,8
Celkem	počet (v tis. ks)	974,0	1 049,3	1 093,9	1 122,2	1 081,6	1 074,8	-6,9	-0,6
	objem (mld. Kč)	1 651,6	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	2 698,1	118,46	7,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Podíl nevýkonných úvěrů na celkových (tj. bytových i nebytových) hypotečních úvěrech třetím rokem za sebou klesl, a to o 0,3 p. b. na 1,2 %, tedy na nejnižší hodnotu v rámci sledovaného období (tabulka 5.10). V případě dominantního segmentu hypotečních úvěrů obyvatelstvu na bydlení sice hodnota podílu nevýkonných úvěrů zůstala po zaokrouhlení nejnižší za sledované období, nicméně celkový objem nevýkonných úvěrů této kategorie meziročně vzrostl o 11,7 % na 10,0 mld. Kč, čímž se přerušil předchozí dvouletý trend poklesu.

Tabulka 5.10: Hypoteční úvěry (HÚ) podle kategorizace

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nesplacené HÚ celkem	1 651,6	1 986,1	2 184,1	2 390,0	2 509,7	2 698,1	188,4	7,5
z toho obyvatelstvu na bydlení	1 131,4	1 236,3	1 342,9	1 507,2	1 579,5	1 641,9	62,4	4,0
Nevýkonné HÚ celkem	23,7	33,6	44,0	41,5	35,5	31,1	-4,4	-12,3
z toho obyvatelstvu na bydlení	13,0	11,4	11,9	11,1	9,0	10,0	1,1	11,7
Podíl nevýkonných HÚ (%)	1,4	1,7	2,0	1,7	1,4	1,2	-0,3	-18,4
z toho obyv. na bydlení (%)	1,2	0,9	0,9	0,7	0,6	0,6	0,0	7,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.7 Stavební spořitelny

Stavební spořitelny v roce 2023 zaznamenaly výrazné cca 22% meziroční snížení počtu nově uzavřených smluv o stavebním spoření na 377,9 tis. smluv (tabulka 5.11). Jednalo se o nejnižší hodnotu za sledované období od roku 2018. Do tohoto vývoje se promítla ohlášená změna ve výši státní podpory²⁹ a příznivé úročení alternativních spořicíh produktů, které odráželo vyšší měnověpolitické sazby na tuzemském trhu. Průměrná cílová částka se meziročně zvýšila o 38,8 % na 873,3 tis. Kč, tedy na nejvyšší hodnotu za sledované období. Počet nově navýšených smluv³⁰ ve výši 102,7 tis. byl rovněž nejvyšší za sledované období, ačkoli průměrné navýšení se kontinuálně snižovalo a v roce 2023 dosáhlo 134,0 tis. Kč.

²⁸ Hypoteční úvěry tvořily více než 60 % klientských bankovních úvěrů.

²⁹ Od 1. 1. 2024 činí státní podpora 5 % z roční naspořené částky a maximálně 1 000 Kč.

³⁰ Smlouva o stavebním spoření je uzavírána na konkrétní cílovou částku, která je součtem vkladů a státní podpory (vč. jejich úroků) a úvěru ze stavebního spoření. Navýšením cílové částky se smlouva přizpůsobuje zejm. potřebám financování při žádosti o úvěr ze stavebního spoření.

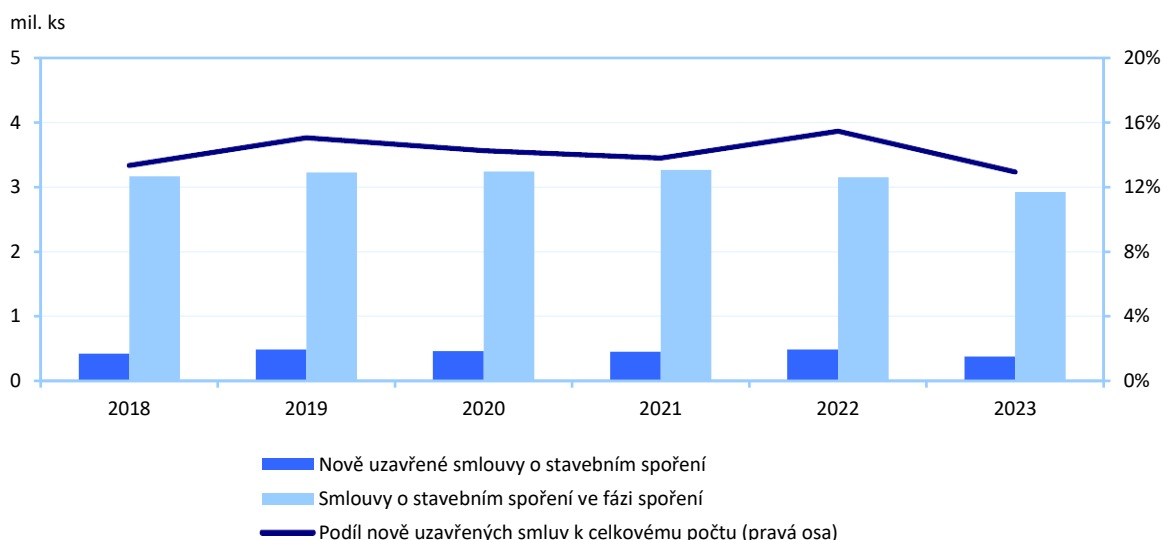
Tabulka 5.11: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady

K 31.12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Nově uzavřené smlouvy (tis. ks)	422,0	485,2	461,9	449,9	486,5	377,9	-108,7	-22,3
Průměrná cílová částka (tis. Kč) ³¹	470,1	430,5	455,9	808,7	629,1	873,3	244,2	38,8
Nově navýšené smlouvy (tis. ks)	64,3	60,3	57,8	70,5	85,7	102,7	17,1	19,9
Průměrné navýšení (tis. Kč) ³¹	343,6	333,0	271,4	170,0	156,7	134,0	-22,8	-14,5
Smlouvy ve fázi spoření (tis. ks)	3 166,8	3 226,7	3 242,7	3 265,8	3 152,0	2 923,8	-228,2	-7,2
Naspořená částka (mld. Kč)	355,0	359,7	362,7	366,3	334,7	313,4	-21,3	-6,4
Průměrná naspořená částka (tis. Kč)	112,1	111,5	111,8	112,1	106,2	107,2	1,0	1,0
Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelen na vkladech domácností (%)	12,9	12,4	11,2	10,7	9,2	8,0	-1,2	-13,3
Vyplacená státní podpora (mld. Kč)	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3	4,2	-0,1	-3,1

Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB – ARAD, výpočty MF

Celkový počet smluv ve fázi spoření se snížil o 7,2 % a klesl pod hranici 3 mil. smluv (graf 5.10), kde se nacházel naposledy v roce 1999. Podíl výpovědí na celkovém počtu smluv byl tedy vyšší než podíl nově uzavřených smluv, který zaznamenal pokles o 2,5 p. b. na nejnižší hodnotu za sledované období, a to 12,9 %.

Graf 5.10: Počet smluv o stavebním spoření

Pramen: stavební spořitelny, MF, výpočty MF

Objem naspořených prostředků druhým rokem klesl (o 6,4 %) na 313,4 mld. Kč, což představovalo nejnižší objem úspor od roku 2004. Podíl vkladů domácností u stavebních spořitelen na jejich celkových vkladech u úvěrových institucí, který se ve sledovaném období kontinuálně snižoval, tak meziročně opět klesl, a to o 1,2 p. b. na 8,0 %. Průměrná naspořená částka se po poklesu v předchozím roce mírně zvýšila o 1 tis. Kč na 107,2 tis. Kč. Stát v roce 2023 vyplatil státní podporu ve výši 4,2 mld. Kč, což bylo o 3,1 % méně než v roce 2022 (tabulka 5.11).

V oblasti úvěrové činnosti byla produkce stavebních spořitelen ovlivněna prostředím vyšších úrokových sazeb a obecně nižší poptávkou po úvěrech na bydlení (blíže také kapitola 5.6). Stavební spořitelny poskytly nové úvěry v objemu 33,3 mld. Kč, což byl rovněž nejnižší objem od roku 2004. Meziročně se jednalo o více než třetinový pokles, navíc z již snížené základny předchozího roku (tabulka 5.12). Počet nových úvěrů se snížil méně, a to o 14,6 % na 44,0 tisíc. Průměrná výše nového úvěru tak zaznamenala pokles o 27,0 % na 757,2 tis. Kč. Z nových úvěrů představovaly 91,7 % objemu překlenovací úvěry, což bylo meziročně méně o 6,1 p. b., přičemž přibližně dvě třetiny těchto úvěrů byly zajištěné nemovitostí.

³¹ Fyzické osoby.

V souvislosti s nízkou produkcí nových úvěrů zpomalil růst celkového objemu úvěrů na 1,8 %, což bylo tempo meziročně nižší o 5,3 p. b. Celkový objem úvěrů přesto dosáhl historicky nejvyšší hodnoty 348,1 mld. Kč a rekordní byla i průměrná výše nesplacených úvěrů 753,4 tis. Kč, která meziročně vzrostla o 4,9 %. Nejvyšší hodnoty v historii stavebního spoření dosáhl i ukazatel podílu úvěrů k naspořené částce, který se po kontinuálním růstu během sledovaného období meziročně zvýšil o 8,9 p. b. na 111,1 %. Stavební spořitelny tak nadále maximálně využívaly prostředky z úspor účastníků k poskytování úvěrů.³²

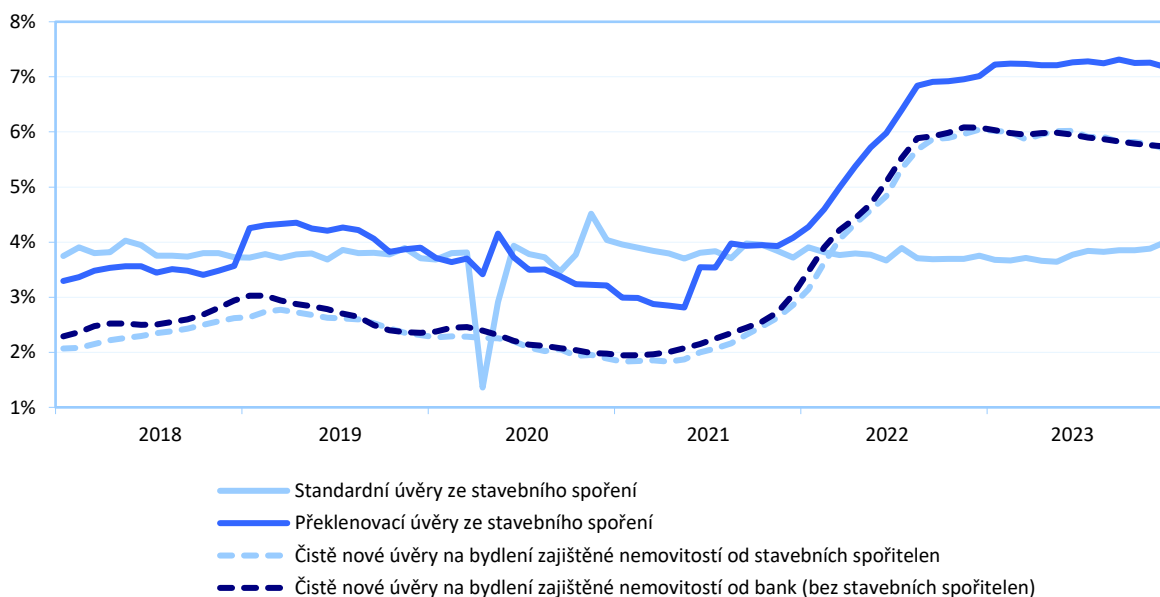
Tabulka 5.12: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry

	K 31.12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Nové úvěry	objem (mld. Kč)	67,4	47,8	65,4	109,8	53,4	33,3	-20,1	-37,6
	počet (tis. ks)	73,0	54,3	55,0	68,2	51,5	44,0	-7,5	-14,6
	průměrná výše (tis. Kč)	923,8	879,5	1 188,5	1 611,0	1 037,3	757,2	-280,1	-27,0
Úvěry celkem	objem (mld. Kč)	262,9	278,1	293,5	319,3	342,0	348,1	6,2	1,8
	počet (tis. ks)	588,2	555,4	520,3	490,7	475,9	462,1	-13,9	-2,9
	průměrná výše (tis. Kč)	447,1	500,8	564,0	650,7	718,5	753,4	34,9	4,9
Úvěry k naspořené částce (%)		74,1	77,3	80,9	87,2	102,2	111,1	8,9	8,7

Pramen: stavební spořitelny, MF, výpočty MF

Úrokové sazby překlenovacích úvěrů byly na nejvyšších úrovních za sledované období, když přesahovaly 7,0 % p. a. (graf 5.11). Stejně tak se na nejvyšších hodnotách blížících se 6,0 % p. a. pohybovaly sazby úvěrů zajištěných nemovitostí,³³ ačkoli je stavební spořitelny držely na vyšší obdobné průměrným úrokovým sazbám od komerčních bank. Každý měsíc roku se tyto sazby lišily jen o setiny procent (graf 5.11).

Graf 5.11: Úrokové sazby nově poskytnutých úvěrů na bydlení od bank a stavebních spořitelen

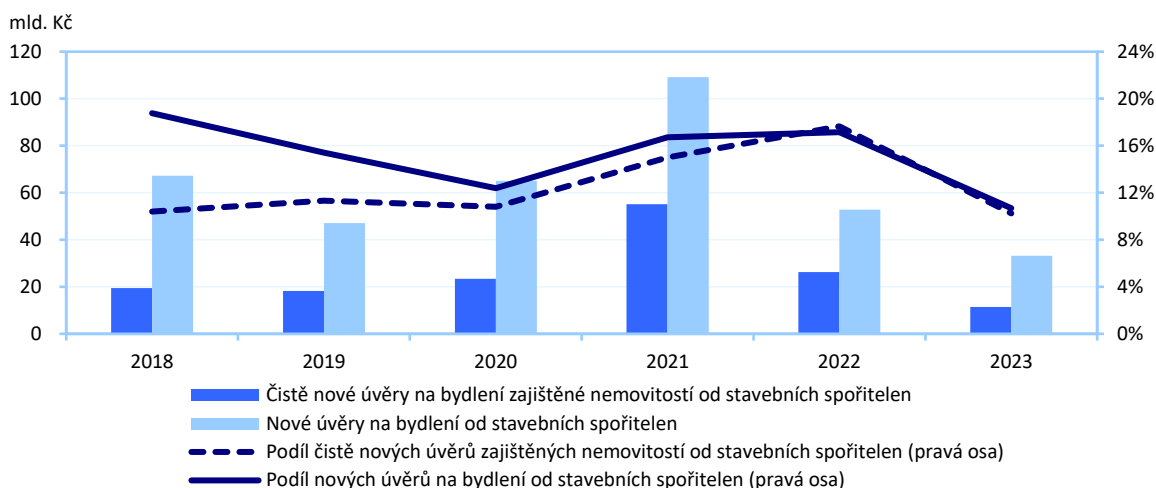
Pramen: ČNB – ARAD

Stavebním spořitelnám se nepodařilo udržet svůj podíl na trhu nových úvěrů na bydlení, když výrazně klesl (o 6,5 p. b.) na 10,7 %, tedy nejnižší hodnotu za sledované období (graf 5.12). V rámci čistě nových úvěrů zajištěných nemovitostí se pak podíl stavebních spořitelen snížil z historicky nejvyšší hodnoty 17,6 % v roce 2022 na 10,2 %. Tento přibližně desetinový podíl na trhu odrážel pozici, kterou tyto specializované banky zaujímaly v prvních 3 letech sledovaného období.

³² V systému stavebního spoření jsou vklady účastníků primárním zdrojem financování úvěrů. V roce 2023 porovnáním průměrné výše nového úvěru a průměrné výše úspor připadalo na 1 žadatele o úvěr dalších 6 spořicíků (tzv. přátelských) klientů.

³³ Úvěry od stavebních spořitelen (standardní a překlenovací) jsou účelové (na bydlení) a mohou být zajištěné nemovitostí.

Graf 5.12: Podíl stavebních spořitelén na trhu

Pramen: stavební spořitelny, MF, ČNB – ARAD, výpočty MF

Podrobnější informace o sektoru stavebních spořitelén jsou pravidelně čtvrtletně zveřejňovány na internetových stránkách www.mfcr.cz/cs/financni-trh (viz také tabulka P2.2 v příloze 2).

5.8 Družstevní záložny

Celková bilanční suma sektoru družstevních záložén ke konci roku 2023 podruhé za sebou ve sledovaném období od roku 2018 meziročně vzrostla, přičemž dosažený růst o 0,6 mld. Kč byl vyšší než v roce 2022 (tabulka 5.13). Stejně jako v předchozích 4 letech zaujímaly družstevní záložny jen 0,1% podíl na aktivech všech úvěrových institucí.³⁴ Oproti konci roku 2018 se celková aktiva sektoru snížila o 10,2 mld. Kč, a to zejména kvůli přeměně tehdejší největší družstevní záložny, Moravského Peněžního Ústavu, na banku na začátku roku 2019. Tato přeměna měla výrazný vliv i na pokles objemů úvěrů a vkladů sektoru oproti stavu na konci roku 2018 (graf 5.13). V roce 2023 nicméně došlo v meziročním srovnání stejně jako v roce 2022 ke zvýšení objemu jak úvěrů (o 0,8 mld. Kč na 7,9 mld. Kč), tak i vkladů (o 0,4 mld. Kč na 7,8 mld. Kč). Na základě tohoto vývoje objem úvěrů poprvé ve sledovaném období mírně převýšil objem vkladů, což vedlo k meziročnímu poklesu poměru vkladů k úvěrům o 5,7 p. b. na 99,5 %.

Tabulka 5.13: Vybrané ukazatele sektoru družstevních záložén

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva (mld. Kč)	20,2	10,2	10,0	9,1	9,4	10,1	0,6	6,4
Úvěry a pohledávky (mld. Kč)	14,7	7,3	6,4	5,8	7,1	7,9	0,8	11,0
Vklady (mld. Kč)	15,9	8,1	8,1	7,2	7,5	7,8	0,4	5,0
Poměr vkladů k úvěrům (%)	108,4	111,5	126,5	123,9	105,2	99,5	-5,7	-5,4
Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek k celkovým úvěrům a pohledávkám (%) ³⁵	28,1	24,1	28,9	26,1	25,6	27,1	1,5	6,0
Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech (%)	30,1	51,4	49,1	46,0	44,4	48,0	3,6	8,2
Celkový kapitálový poměr (%)	21,1	29,2	26,7	24,5	24,8	28,5	3,6	14,7
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním (mil. Kč)	-52,9	-30,3	-109,6	45,8	99,7	98,7	-1,0	-1,0
Rentabilita vlastního kapitálu (Tier 1; %)	-1,0	-1,7	-6,5	2,4	4,9	4,9	0,0	-0,2
Počet členů (tis.)	22,6	12,2	12,0	11,4	11,8	12,2	0,4	3,4

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

³⁴ Bilanční suma sektoru úvěrových institucí (tj. bank včetně stavebních spořitelén a družstevních záložén) ke konci roku 2023 činila 9,9 bil. Kč.

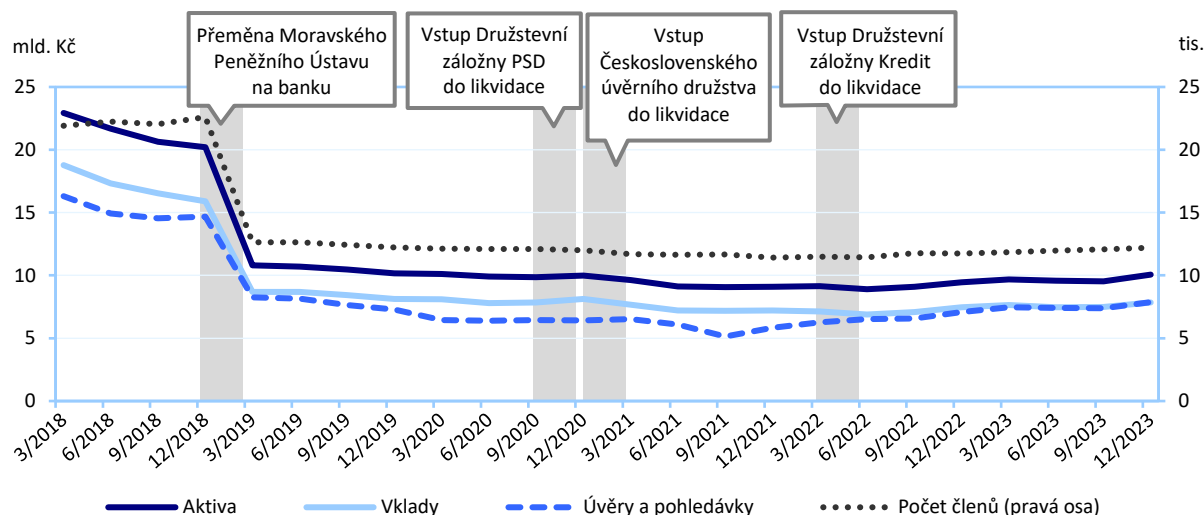
³⁵ Podíl nevýkonných úvěrů a pohledávek je vztažen k celkové expozici úvěrů a pohledávek jiných než k obchodování vyjádřených v účetní hodnotě brutto bez zahrnutí expozic vůči centrální bance. Úvěry a pohledávky, které jsou v tabulce vyjádřeny v mld. Kč, jsou uvedeny v účetní hodnotě netto, tj. u úvěrů a pohledávek oceňovaných naběhlou hodnotou v hodnotě kompenzované o opravné položky a oprávkvy.

Z hlediska vybraných poměrových ukazatelů, které mohou poukazovat na finanční situaci a odolnost sektoru družstevních záložen, došlo po poklesu v letech 2021 a 2022 k meziročnímu růstu podílu nevykonných úvěrů a pohledávek o 1,5 p. b. na 27,1 %, přičemž tento nárůst byl způsoben zvýšením podílu nevykonných úvěrů poskytnutých domácnostem. Výše celkového podílu nevykonných úvěrů v sektoru družstevních záložen tak nadále výrazně převyšovala hodnotu tohoto ukazatele v bankovním sektoru (viz kapitola 5.2). Podíl rychle likvidních aktiv na celkových aktivech se vyvíjel z hlediska možného rizika nedostatku likvidity naopak pozitivním směrem, když se zvýšil o 3,6 p. b. na 48,0 %. Stejný absolutní nárůst zaznamenal v roce 2023 i celkový kapitálový poměr, který tak dosáhl úrovně 28,5 %, tj. druhé nejvyšší v rámci sledovaného období. Vzhledem k nárůstu objemu regulatorního kapitálu, snížení hodnoty celkové rizikové expozice sektoru a mírně nižším celkovým kapitálovým požadavkům se oproti roku 2022 zvýšil i kapitálový přebytek družstevních záložen, nicméně přesto byl druhý nejnižší za sledované období.

Sektor družstevních záložen dosáhl v roce 2023 potřetí v řadě ve sledovaném období kladného výsledku hospodaření před zdaněním. Dosažený zisk ve výši 98,7 mil. Kč byl ve srovnání s rokem 2022 sice mírně nižší, hodnota ukazatele rentability vlastního kapitálu se však takřka nezměnila. Mírný pokles zisku byl způsoben zejména meziročně vyššími ztrátami ze znehodnocení finančních aktiv.

V souvislosti s přeměnami družstevních záložen na banky a dobrovolnými vstupy některých družstevních záložen do likvidace docházelo od roku 2017 k meziročnímu poklesu členské základny, a to až do roku 2022, kdy počet členů družstevních záložen poprvé od té doby meziročně vzrostl. V roce 2023 byl obrát předešlého klesajícího trendu potvrzen, když se počet členů zvýšil na 12,2 tis., tj. na úroveň, které dosahoval na konci roku 2019 po přeměně Moravského Peněžního Ústavu na banku.

Graf 5.13: Aktiva, vklady, úvěry a pohledávky a počet členů v sektoru družstevních záložen

Pramen: ČNB – ARAD

5.9 Nebankovní poskytovatelé financování

Alternativní možnosti pro dluhové financování nabízejí nebankovní poskytovatelé financování.³⁶ V roce 2023 silný cca 10% meziroční růst celkového objemu aktiv těchto subjektů (tabulka 5.14) znamenal největší nárůst za posledních 16 let. Ke konci roku 2023 dosažených 485,4 mld. Kč představovalo nejvyšší hodnotu od roku 2005.³⁷ Přesto se podíl tohoto sektoru vůči bilanční sumě bankovního sektoru³⁸ již třetím rokem držel pod 5% hranicí.

Sektor je rozdělen do tří dílčích segmentů, jejichž podíly na celkových aktivech sektoru jsou dlouhodobě relativně stabilní, přičemž největší podíl zaujímají společnosti finančního leasingu. Tento segment zaznamenal meziroční zvýšení aktiv o 11,5 % na 378,9 mld. Kč a svůj podíl na aktivech sektoru tak zvýšil o 1,0 p. b. na 78,1 %. Ostatní

³⁶ Nebankovní poskytovatelé financování však často bývají majetkově i finančně propojeni s bankovním sektorem v rámci finančních skupin. Nabízejí i obdobné produkty jako banky (splátkový prodej, neúčelový úvěr, revolvingové produkty), disponují však také specifickými produkty či distribučními modely (leasing, tzv. peer to peer půjčky, zpětné hypotéky či různé formy online krátkodobých půjček).

³⁷ Počátek dostupných dat.

³⁸ Bilance bankovního sektoru na konci roku 2023 činila 9,9 bil. Kč.

dílčí segmenty rovněž vykázaly meziroční růst aktiv, přičemž společnosti ostatního úvěrování o 5,3 % na 72,0 mld. Kč a faktoringové a forfaitingové společnosti o 4,8 % na 34,5 mld. Kč. V případě společností finančního leasingu a společností ostatního úvěrování se přitom jednalo o meziročně nejvyšší absolutní i relativní růst za sledované období od roku 2018. U faktoringových a forfaitingových společností sice došlo k poklesu tempa růstu o 1,3 p. b., nicméně objem aktiv opět vzrostl a potvrdil tak obrat vývoje na rostoucí trend započatý v roce 2021.

Tabulka 5.14: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31.12.		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Aktiva (mld. Kč)	Společnosti finančního leasingu	335,1	345,3	327,9	323,4	339,7	378,9	39,1	11,5
	Společnosti ostatního úvěrování	66,2	66,7	66,7	66,4	68,4	72,0	3,6	5,3
	Faktoringové a forfaitingové spol.	27,2	25,9	24,7	31,0	32,9	34,5	1,6	4,8
Podíl na aktivech sektoru (%)	Společnosti finančního leasingu	78,2	78,8	78,2	76,9	77,0	78,1	1,0	1,3
	Společnosti ostatního úvěrování	15,5	15,2	15,9	15,8	15,5	14,8	-0,7	-4,3
	Faktoringové a forfaitingové spol.	6,4	5,9	5,9	7,4	7,5	7,1	-0,4	-4,8
Aktiva celkem (mld. Kč)		428,6	437,9	419,3	420,8	440,9	485,4	44,5	10,1

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Celkový objem půjček poskytnutých nebankovním sektorem (tabulka 5.15) rovněž dosáhl po svém více než 10% meziročním růstu rekordní hodnoty 385,5 mld. Kč, nejvyšší od roku 2005. Z tohoto objemu tvořily půjčky nefinančním podnikům 307,6 mld. Kč a půjčky domácnostem 68,6 mld. Kč. Z hlediska dílčích segmentů sektoru nebankovních poskytovatelů financování zaznamenal nejvyšší 12% meziroční nárůst objem půjček od společností finančního leasingu, přičemž objem půjček od společností ostatního úvěrování vzrostl o 5,6 % a od faktoringových a forfaitingových společností o 5,2 %.

Tabulka 5.15: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů

K 31.12.		2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
								abs.	(%)
Poskytnuté půjčky (mld. Kč)	Společnosti finančního leasingu	243,6	254,5	249,7	246,4	266,2	298,0	31,9	12,0
	Společnosti ostatního úvěrování	51,6	51,1	49,9	49,9	52,2	55,1	2,9	5,6
	Faktoringové a forfaitingové spol.	25,1	24,0	22,8	29,0	30,8	32,4	1,6	5,2
Podíl na půjčkách sektoru (%)	Společnosti finančního leasingu	76,1	77,2	77,4	75,7	76,2	77,3	1,1	1,4
	Společnosti ostatního úvěrování	16,1	15,5	15,5	15,3	14,9	14,3	-0,7	-4,4
	Faktoringové a forfaitingové spol.	7,8	7,3	7,1	8,9	8,8	8,4	-0,4	-4,7
Poskytnuté půjčky celkem (mld. Kč)		320,3	329,6	322,4	325,3	349,1	385,5	23,4	10,4

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

5.10 Zadluženost domácností

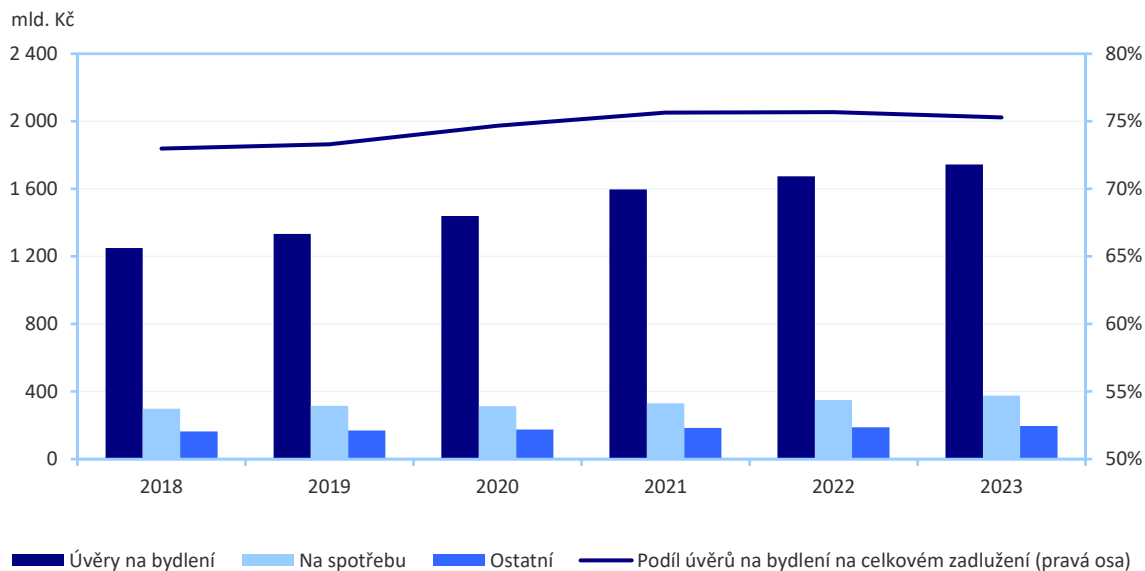
Domácnosti jsou dlouhodobě klíčovým klientským sektorem bank, a je proto vhodné na ně uplatnit širší pohled nad rámec jejich vztahu k bankovnímu sektoru. Podíl domácností na celkových klientských bankovních úvěrech sice meziročně klesl (o 1,1 p. b.), i tak ale byl více než poloviční (51,5 %). Celkové zadlužení domácností u bank a nebankovních finančních institucí vzrostlo o 104,2 mld. Kč na 2,3 bil. Kč (graf 5.14), tj. historicky nejvyšší hodnotu. Meziroční tempo růstu celkového zadlužení (4,7 %) se oproti roku 2022 v podstatě nezměnilo, nicméně bylo nejvyšší v rámci sledovaného období.

Z hlediska struktury celkového zadlužení dle účelu dlouhodobě dominují úvěry na bydlení³⁹ (1,7 bil. Kč) následované úvěry na spotřebu (376,4 mld. Kč) a ostatními úvěry (196,2 mld. Kč), které zahrnují zejména úvěry

³⁹ Tyto údaje se liší od ukazatelů v kapitole 5.6, neboť zahrnují nejen hypoteční úvěry, ale i všechny úvěry od stavebních spořitelien a některé spotřebitelské úvěry. Dalším důvodem odlišnosti dat je zahrnutí úvěrů poskytnutých domácnostem (tj. obyvatelstvo, živnosti, společenství vlastníků bytových jednotek a neziskové instituce sloužící domácnostem) od zprostředkovatelů financování aktiv.

poskytnuté osobám samostatně výdělečně činným pro podnikatelské účely. Tempo růstu objemu úvěrů na bydlení meziročně opět kleslo, a to na 4,2 %, tedy na výrazně nižší hodnotu, než činilo průměrné tempo růstu sledovaného období (7,2 %). Tempo růstu objemu úvěrů na spotřebu bylo o 1,6 p. b. vyšší než v roce 2022, a dosahovalo tak 7,6 %, a podobně i dynamika růstu objemu tzv. ostatních úvěrů (4,2 %) vzrostla o 2,3 p. b. Podíl úvěrů na bydlení na celkovém zadlužení domácností poprvé meziročně v rámci sledovaného období v roce 2023 mírně klesl, a to o 0,4 p. b. na 75,3 %.

Graf 5.14: Celkové zadlužení domácností

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

6 KAPITÁLOVÝ TRH

6.1 Vývoj na světových kapitálových trzích

V roce 2023 byl vývoj na světových kapitálových trzích ovlivněn rostoucím očekáváním budoucího uvolnění dosud převážně protiinflačně orientované měnové politiky hlavních centrálních bank ve světě (viz kapitola 1) a s tím souvisejícím rostoucím zájmem investorů o investice do akcií.

Oproti roku 2022 tak došlo na světových akciových trzích k obratu, když téměř všechny sledované akciové indexy (tabulka 6.1) vykázaly v roce 2023 meziroční růst. Hodnota globálního indexu MSCI ACWI vzrostla o 21,8 %, k čemuž přispěl téměř čtvrtinový růst hlavního amerického akciového indexu S&P 500 podpořený příznivým vývojem cen akcií v něm zahrnutých technologických firem. Také v eurozóně index Euro Stoxx 50 meziročně posílil, i když méně (o 19,2 %). V případě jednotlivých sledovaných asijských indexů se vývoj lišil. V Číně vykázal SSE Index pokles o 3,7 %, když se v něm mj. projevovaly strukturální problémy tamější ekonomiky, vč. sektoru nemovitostí. V Japonsku naopak index Nikkei 225 vzrostl o 28,2 %, nicméně celkový výnos z pohledu zahraničních investorů snižovalo oslabení japonského jenu. Ve Spojeném království vykázal hlavní index FTSE 100 nejnižší tempo růstu mezi hlavními vyspělými trhy, a to 3,8 %. Oproti stavu na konci roku 2018, kdy na kapitálový trh a celkově ekonomiku Spojeného království působily mj. důsledky a nejistota spojená s Brexitem, se tak hodnota tohoto indexu v podstatě nezměnila.

V regionu střední Evropy se prohloubily rozdíly vývoje v jednotlivých zemích. Nejvyšší zhodnocení, více než třetinové, vykázaly akciové indexy v Polsku a Maďarsku, oproti kterým český akciový index PX dosáhl přibližně polovičního meziročního růstu (o 17,7 %). Rakouský akciový index vzrostl o desetinu, tj. polovičním tempem než německý DAX. Slovenský index jako jediný ze sledovaných zemí v regionu vykázal druhý rok v řadě meziroční pokles.

Tabulka 6.1: Roční výkonnost akciových indexů

K 31. 12. (%)	Index	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Svět	MSCI ACWI	-10,4	25,2	14,1	20,1	-19,5	21,8
USA	S&P 500	-6,2	28,9	16,3	26,9	-19,4	24,2
Čína	SSE Index	-24,6	22,3	13,9	4,8	-15,1	-3,7
Japonsko	Nikkei 225	-12,1	18,2	16,0	4,9	-9,4	28,2
Spojené království	FTSE 100	-12,5	12,1	-14,3	14,3	0,9	3,8
Eurozóna	Euro Stoxx 50	-14,3	24,8	-5,1	21,0	-11,7	19,2
Německo	DAX	-18,3	25,5	3,5	15,8	-12,3	20,3
Polsko	WIG	-9,5	0,2	-1,4	21,5	-17,1	36,5
Rakousko	ATX	-19,7	16,1	-12,8	38,9	-19,0	9,9
Česká republika	PX	-8,5	13,1	-7,9	38,8	-15,7	17,7
Maďarsko	BUX	-0,6	17,7	-8,6	20,5	-13,7	38,4
Slovensko	SAX	2,1	5,6	-1,7	15,1	-15,8	-6,4

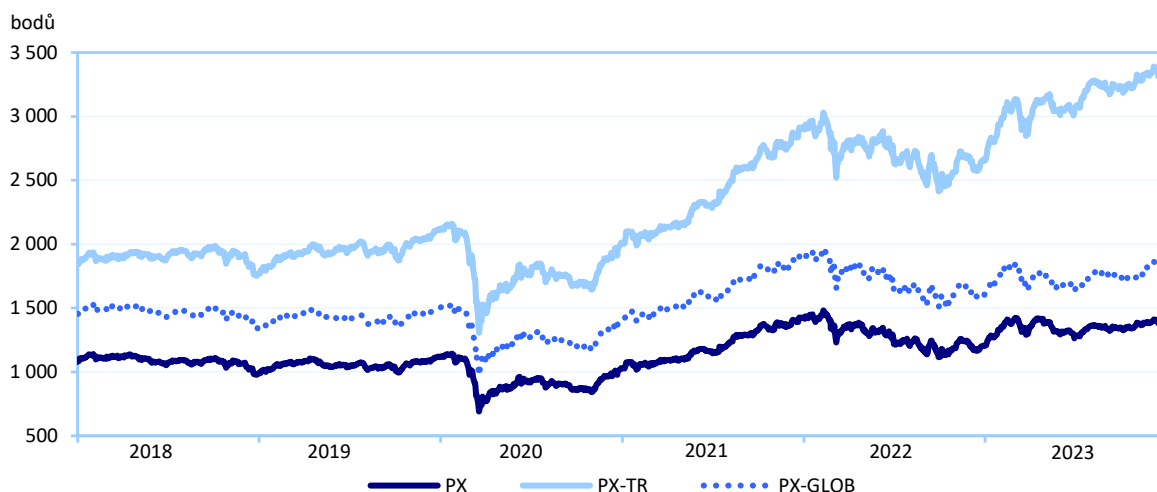
Pramen: organizátoři trhu, výpočty MF

Pozn.: Data představují meziroční změny uzavíracích cen daných indexů.

6.2 Regulovaný a mimoburzovní trh v ČR

Hlavní akciový index Burzy cenných papírů Praha, a.s. (BCPP) PX vykázal v roce 2023 druhé nejvyšší tempo meziročního růstu za sledované období od konce roku 2018, a to o 17,7 % na 1 414,0 bodů, čímž se po poklesu v roce 2022 vrátil zpět k hodnotám z konce roku 2021. Podobně i index PX-GLOB, který zahrnuje všechny obchodované akcie na BCPP, posílil o 17,0 % na 1 875,5 bodů. Index PX-TR, který zohledňuje vedle kapitálového zhodnocení i další (především dividendové) výnosy, zaznamenal oproti hlavnímu indexu PX příznivější výsledek, když jeho meziroční růst činil 28,1 % a dosáhl tak 3 395,9 bodů. Za sledované období šesti let (graf 6.1) vzrostla hodnota indexu PX o 31,2 %, indexu PX-Glob o 29,3 % a indexu PX-TR dokonce o 85,5 %.

Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP

Pramen: BCPP

Celková kapitalizace⁴⁰ akcií pražské burzy (tabulka 6.2) meziročně vzrostla o 12,4 % na 18,6 bil. Kč, z čehož však více než 90 % tvoří segment Free Market, obsahující především zahraniční akciové tituly bez aktivní účasti emitentů (tzv. unsponsored listing) s nízkým objemem obchodů. Pro sledování vývoje kapitalizace domácích, resp. více obchodovaných akcií, je proto vhodnější sledovat vývoj kapitalizace všech ostatních segmentů, tj. bez segmentu Free Market. Ta vzrostla o 21,0 % na 1,3 bil. Kč, z čehož více než 1,2 bil. Kč tvořila kapitalizace segmentu Prime, v rámci kterého jsou obchodovány obecně nejvýznamnější a nejlikvidnější tituly.

Tabulka 6.2: Tržní kapitalizace jednotlivých trhů na BCPP

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Trh Free	20 215,0	20 804,1	12 370,6	14 307,2	15 545,8	17 390,5	1 844,7	11,9
Trh Prime	1 012,6	1 072,9	934,5	1 301,2	983,3	1 205,6	222,3	22,6
Ostatní	34,4	177,3	197,6	50,8	56,1	51,6	-4,6	-8,1
Celkem	21 262,0	22 054,2	13 502,7	15 659,2	16 585,2	18 647,7	2 062,5	12,4

Pramen: BCPP, výpočty MF

Celkový objem burzovních obchodů na BCPP (tabulka 6.3) meziročně klesl o 21,9 %, a to kvůli poklesu objemu obchodů s akciemi (o 25,7 %), ke kterému došlo i navzdory růstu indexu PX, tedy cen akcií. Podíl akcií na celkovém objemu obchodů meziročně klesl o 4,5 p. b. na 87,4 %, když objem burzovních obchodů s podnikovými dluhopisy naopak meziročně vzrostl téměř o polovinu. V rámci sledovaného období od roku 2018 došlo k poklesu celkového objemu obchodů, a to o 7,1 %, na čemž se podílel právě pokles objemu obchodů s akciemi (o 13,4 %).

Tabulka 6.3: Objem burzovních obchodů na BCPP

Ročně (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	142,6	108,8	125,3	140,5	166,2	123,5	-42,7	-25,7
Podnikové dluhopisy	9,2	11,9	8,5	7,0	6,3	9,3	3,1	49,0
Ostatní aktiva ⁴¹	0,3	0,3	0,6	7,2	8,5	8,5	0,0	0,6
Celkem	152,0	120,9	134,4	154,7	180,9	141,3	-39,6	-21,9

Pramen: BCPP, výpočty MF

Počet registrovaných emisí obchodovaných na BCPP meziročně vzrostl o 35 na 333 titulů (tabulka 6.4), a dosáhl tak nejvyšší hodnoty za sledované období, k čemuž přispěl růst napříč všemi sledovanými třídami aktiv. Nejvyšší přírůstek vykázaly dluhopisy a strukturované produkty. Počet obchodovaných podnikových dluhopisů dosáhl

⁴⁰ Tržní kapitalizace představuje souhrnnou tržní hodnotu všech akcií obchodovaných na burze, resp. v rámci daného segmentu burzy.

⁴¹ Jedná se o dluhopisy finančního sektoru, strukturované produkty (investiční certifikáty a warranty) a investiční fondy.

nejvyšší hodnoty za sledované období od konce roku 2018, a to i přesto, že celkový objem emitovaných dluhopisů pokračoval v poklesu (viz kapitola 6.3).

Tabulka 6.4: Počty registrovaných emisí na BCPP

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	53	54	55	55	59	61	2	3,4
Dluhopisy	112	118	105	110	110	126	16	14,5
z toho veřejný sektor	24	21	24	25	28	33	5	17,9
podnikový sektor	55	63	51	60	61	69	8	13,1
finanční sektor	33	34	30	25	21	24	3	14,3
Strukturované produkty	72	84	73	91	95	107	12	12,6
Instrumenty investičních fondů	35	33	32	36	34	39	5	14,7
Ostatní produkty	3	3	-	-	-	-	-	-
Celkem	275	292	265	292	298	333	35	11,7

Pramen: BCPP, výpočty MF

V rámci RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s. (RM-S), jež se zaměřuje především na drobné investory, se objem obchodů dlouhodobě pohybuje v nižším řádu než objem na BCPP (tabulka 6.5). Tempo meziročního poklesu objemu obchodů bylo vyšší než v případě BCPP, když na tomto trhu byly zobchodovány akcie a dluhopisy v objemu 4,3 mld. Kč. Marginální objem obchodů s dluhopisy klesl meziročně na polovinu, nicméně byl i tak podstatně vyšší ve srovnání s předchozími lety sledovaného období.

Tabulka 6.5: Objem burzovních obchodů na RM-S

Ročně (mil. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	2 589,8	2 183,7	4 557,3	4 823,5	6 417,6	4 237,5	-2 180,0	-34,0
Dluhopisy	3,0	6,0	0,3	0,5	75,2	34,2	-41,0	-54,5
Celkem	2 592,8	2 189,7	4 557,6	4 824,1	6 492,7	4 271,7	-2 221,0	-34,2

Pramen: RM-S, výpočty MF

Objem mimoburzovních transakcí vypořádaných v rámci Centrálního deponitáře cenných papírů, a.s. (CDCP) dlouhodobě řádově převyšuje aktivitu burzovních obchodů (tabulka 6.6).⁴² Meziroční vývoj vykazoval po celé sledované období růst, který v roce 2023 činil 14,0 %. Byl tak dosažen nejvyšší objem transakcí za sledované období, když dosáhl 11,8 bil. Kč. Z hlediska struktury objemu obchodů dle aktiv představovaly 95,0 % obchodů dluhopisy, přičemž 94,5 % tvořily státní a 0,5 % korporátní dluhopisy. Podíl akcií na celkovém objemu činil 5,0 %, a snížil se tak v průběhu sledovaného období od konce roku 2018 z 10,1 % na polovinu. Hlavním faktorem růstu objemu mimoburzovních obchodů v rámci sledovaného období tedy byly dluhopisy.

Tabulka 6.6: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP

Ročně (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Akcie	324,8	246,1	252,7	593,7	683,2	589,2	-94,0	-13,8
Dluhopisy	2 876,2	4 116,0	4 643,1	8 527,7	9 691,6	11 254,8	1 563,2	16,1
Ostatní	1,7	3,2	1,9	3,7	14,5	2,3	-12,2	-84,2
Celkem	3 202,7	4 365,3	4 897,7	9 125,1	10 389,4	11 846,3	1 456,9	14,0

Pramen: CDCP, výpočty MF

6.3 Dluhopisové financování nefinančních podniků

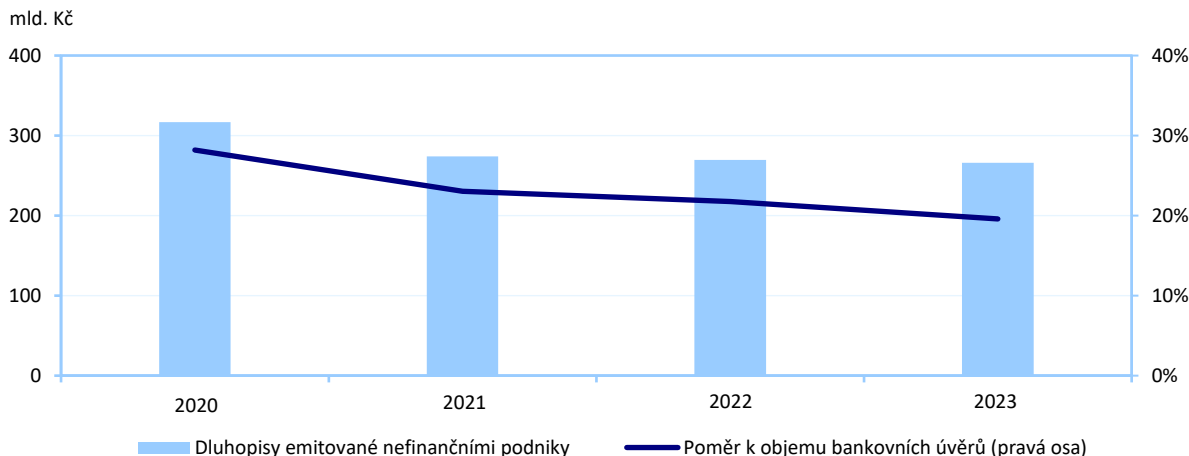
Dluhopisy jsou doplňkovým zdrojem financování nefinančních podniků, tedy výrobních a obchodních společností, a významnou oblastí kapitálového trhu. Celkový objem dluhopisů emitovaných nefinančními podniky třetí rok v řadě meziročně mírně klesl, a to o 1,3 % na 265,9 mld. Kč, tj. nejnižší hodnotu od roku 2020

⁴² Mimoburzovní transakce jsou z důvodu ukončení vykazování v rámci BCPP sledovány v širším pohledu CDCP.

(graf 6.2)⁴³. Pokles během sledovaného období lze připsat především pokračujícímu působení zvýšených úrokových sazeb a jejich možným dopadům na nabídku nových emisí potenciálními emitenty a současně na poptávku investorů po dluhopisech jakožto alternativní možnosti alokace prostředků v období celkově zvýšených výnosových měr i v případě dalších finančních aktiv.

Pro srovnání objemu poskytnutého financování lze uvést, že celkový objem úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům na konci roku 2023 činil 1,4 bil. Kč (viz kapitola 5.5). Prostřednictvím dluhopisů tedy byly poskytnuty zdroje odpovídající téměř pětině celkového objemu úvěrů poskytnutých domácím bankovním sektorem. Pokles hodnoty tohoto poměrového ukazatele od konce roku 2020 (o 8,6 p. b.) byl způsoben jak růstem bankovních úvěrů o 20,9 %, tak současně poklesem objemu emitovaných dluhopisů o 16,0 %.

Graf 6.2: Celkový objem dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky

Pramen: ECB, ČNB – ARAD, výpočty MF

6.4 Nebankovní obchodníci s cennými papíry a správa aktiv

Objem aktiv nebankovních obchodníků s cennými papíry (OCP) se meziročně zásadně nezměnil, když mírně vzrostl o 0,6 % na 27,3 mld. Kč⁴⁴ (tabulka 6.7). Zisk před zdaněním se zvýšil o 0,4 mld. Kč na 1,8 mld. Kč na nejvyšší hodnotu za sledované období od roku 2018.

Tabulka 6.7: Sektor nebankovních OCP

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva	23,7	26,3	29,6	25,0	27,2	27,3	0,2	0,6
Zisk před zdaněním	0,8	0,8	1,2	1,4	1,4	1,8	0,4	25,5

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Objem majetku svěřeného ke správě členům Asociace pro kapitálový trh ČR (AKAT) meziročně vzrostl o 22,8 % na celkových 2,3 bil. Kč (tabulka 6.8), přičemž za sledované období od roku 2018 bylo průměrné roční tempo růstu přibližně poloviční (9,3 %). Koncentrace odvětví z hlediska soustředění aktiv mezi nejvýznamnějšími správci pokračovala v mírném poklesu. Tři největší správci aktiv, kteří jsou zároveň členy AKAT, spravovali 53,2 % celkového majetku. Pět nejvýznamnějších subjektů pak mělo ve správě 70,6 % celkového majetku.

Tabulka 6.8: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Celkem	1 368,1	1 565,0	1 655,8	1 831,7	1 910,4	2 346,1	435,8	22,8

Pramen: AKAT, výpočty MF

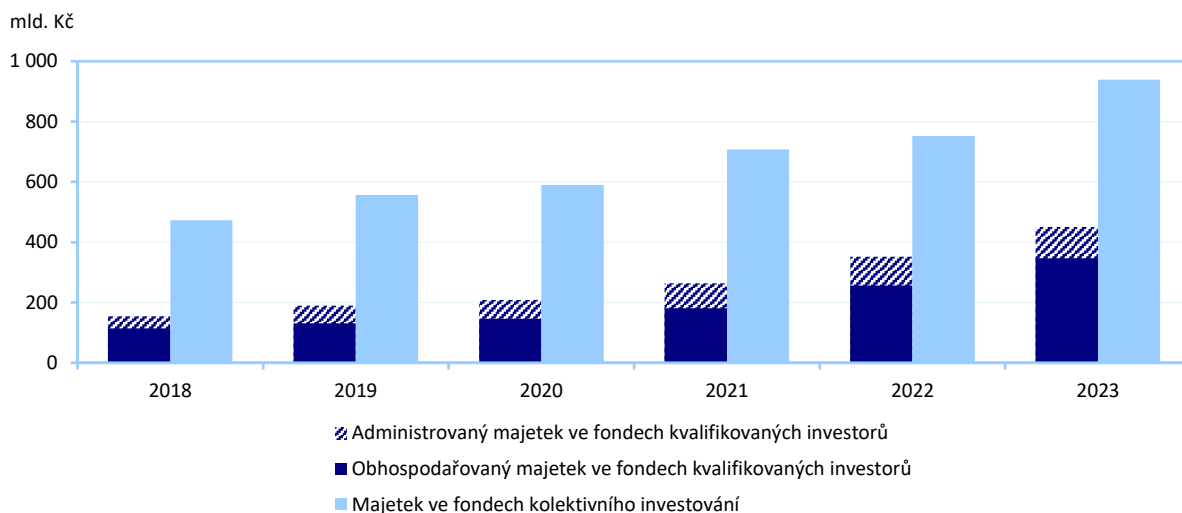
⁴³ Rok 2020 je počátkem veřejně dostupných dat ECB.

⁴⁴ ČNB upravila rozsah zveřejňování informací o sektoru, což se poprvé projevilo ve Zprávě o vývoji finančního trhu v roce 2019. Aktuálně jsou zveřejňovány objemy aktiv jen pro nebankovní OCP.

6.5 Investiční fondy

Investiční fondy zaznamenaly meziročně výrazný růst celkového majetku (o 26,0 %) na rekordních 1 390,2 mld. Kč (graf 6.3), což znamenalo nejvyšší relativní změnu v rámci sledovaného období od roku 2018. Z toho objem majetku ve fondech kolektivního investování vzrostl obdobným tempem (o 25,0 %) na 939,3 mld. Kč a objem majetku ve fondech kvalifikovaných investorů⁴⁵ se zvýšil dokonce o 28,3 % na 450,8 mld. Kč. K tomuto vývoji přispělo jak tržní zhodnocení, tak příliv prostředků, a to patrně mj. v kontextu měnové politiky centrálních bank v posledních letech. Ta se odrazila ve vyšších výnosech státních dluhopisů a v očekávání možného pozitivního vývoje cen finančních aktiv v případě budoucího snižování úrokových sazeb na finančním trhu za předpokladu pokračování dosavadních dezinflačních tendencí.

Graf 6.3: Struktura investičních fondů

Pramen: AKAT, ČNB – ARAD

Významný růst objemu prostředků u fondů kolektivního investování byl výraznější v případě domácích fondů, jejichž meziroční přírůstek 153,3 mld. Kč byl více než čtyřnásobný než přírůstek 34,5 mld. Kč u zahraničních fondů. Prostředky v domácích fondech se zvýšily o 30,7 % na 652,2 mld. Kč a zahraniční fondy vykázaly pomalejší růst (o 13,7 %) na 287,1 mld. Kč. Nicméně i u zahraničních fondů to byl významný meziroční růst dynamiky objemu prostředků, když v roce 2022 vykázaly meziroční pokles o 5,7 %. Podíl domácích fondů se meziročně zvýšil o 3,0 p. b. na 69,4 %. Rychlejší růst objemu prostředků v domácích fondech byl patrný i v rámci celého sledovaného období od konce roku 2018, ve kterém vykázaly přibližně dvojnásobné průměrné roční tempo růstu (8,6 %) oproti fondům zahraničním (o 4,3 %). Od konce roku 2018 se tak objem prostředků v domácích fondech zvýšil téměř o 130 %, zatímco ve fondech zahraničních o 51,9 %.

Z hlediska struktury umístění prostředků v podílových fondech kolektivního investování (tabulka 6.9) přetrvávaly i v roce 2023 mezi domácími a zahraničními fondy rozdíly. U domácích fondů došlo druhým rokem v řadě ke zvýšení podílu dluhopisových fondů, meziročně o 8,2 p. b. na 45,6 %, přičemž za sledované období se jejich podíl zvýšil o 24,5 p. b. Naopak podíl do roku 2021 dominantních fondů smíšených meziročně klesl o 5,0 p. b. na 29,0 %, tj. nejnižší hodnotu v rámci sledovaného období. Podíl domácích akciových fondů také meziročně klesl, a to o 1,4 p. b. na 14,9 %. Domácí nemovitostní fondy poprvé v rámci sledovaného období zaznamenaly pokles svého podílu, a to o 2,1 % na 10,0 %, i když objem prostředků v jejich případě meziročně opět vzrostl. Mezi zahraničními fondy si udržely svůj dominantní podíl akciové fondy (41,7 %), při růstu o 0,1 p. b. meziročně a o 13,2 p. b. od konce roku 2018. Avšak podíl zahraničních fondů s obecně nižším zastoupením více dynamické složky se za sledované období oproti konci roku 2018 snížil, a to o 8,2 p. b. u fondů strukturovaných a o 9,2 p. b. u fondů smíšených. U obou těchto druhů fondů se podíl snížil i meziročně, a to o 1,5 %, resp. 3,1 %. Podíl zahraničních dluhopisových fondů meziročně mírně vzrostl o 0,8 p. b. na 21,1 %, tedy v podstatě zpět na úroveň konce roku 2018. Vyšší výnosy z krátkodobých dluhových aktiv pak vedly investory k nárůstu zájmu o zahraniční fondy peněžního trhu, jejichž podíl se meziročně zvýšil o 3,6 p. b. na 5,5 %.

⁴⁵ Fondy kolektivního investování shromažďují peněžní prostředky od veřejnosti za účelem společného investování a další správy investovaného majetku. Fondy kvalifikovaných investorů shromažďují peněžní prostředky a penězi ocenitelné věci od profesionálních zákazníků a jiných kvalifikovaných investorů (s minimální výší investice 1 mil. Kč) za účelem jejich společného investování a další správy tohoto majetku.

Tabulka 6.9: Prostředky fondů kolektivního investování dle domicilu a dle druhu fondu

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Domácí	284,0	351,3	375,0	439,7	499,0	652,2	153,3	30,7
z toho dluhopisové	60,1	106,6	102,0	97,6	187,0	297,7	110,7	59,2
z toho akciové	46,2	51,2	66,5	87,0	81,4	97,1	15,8	19,4
z toho strukturované	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	3,3	2,6	388,0
z toho smíšené	116,3	124,6	163,3	202,3	169,7	189,0	19,3	11,3
z toho fondy fondů	24,8	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
z toho peněžního trhu	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
z toho nemovitostní	29,8	38,1	42,6	52,2	60,1	65,1	5,0	8,2
Zahraniční	189,0	205,6	214,6	267,9	252,6	287,1	34,5	13,7
z toho dluhopisové	39,6	45,7	49,1	51,8	51,3	60,5	9,2	18,0
z toho akciové	53,7	64,3	73,6	107,4	105,1	119,6	14,5	13,8
z toho strukturované	24,0	23,8	20,5	19,2	15,2	13,0	-2,1	-14,1
z toho smíšené	66,9	66,5	67,2	85,3	74,2	75,3	1,1	1,5
z toho fondy fondů	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
z toho peněžního trhu	4,1	4,5	3,5	2,8	4,8	15,8	11,0	228,2
z toho nemovitostní	0,4	0,4	0,9	1,4	2,1	3,0	0,8	39,2
Celkem	473,0	556,9	589,7	707,6	751,6	939,3	187,8	25,0

Pramen: AKAT, výpočty MF

Pozn.: Data byla aktualizována v srpnu 2024 v souvislosti se zpětnou revizí vstupních dat za roky 2022 a 2023 ze strany AKAT, kdy objem majetku původně vykazovaný u domácích fondů peněžního trhu byl nově zahrnut do domácích dluhopisových fondů.

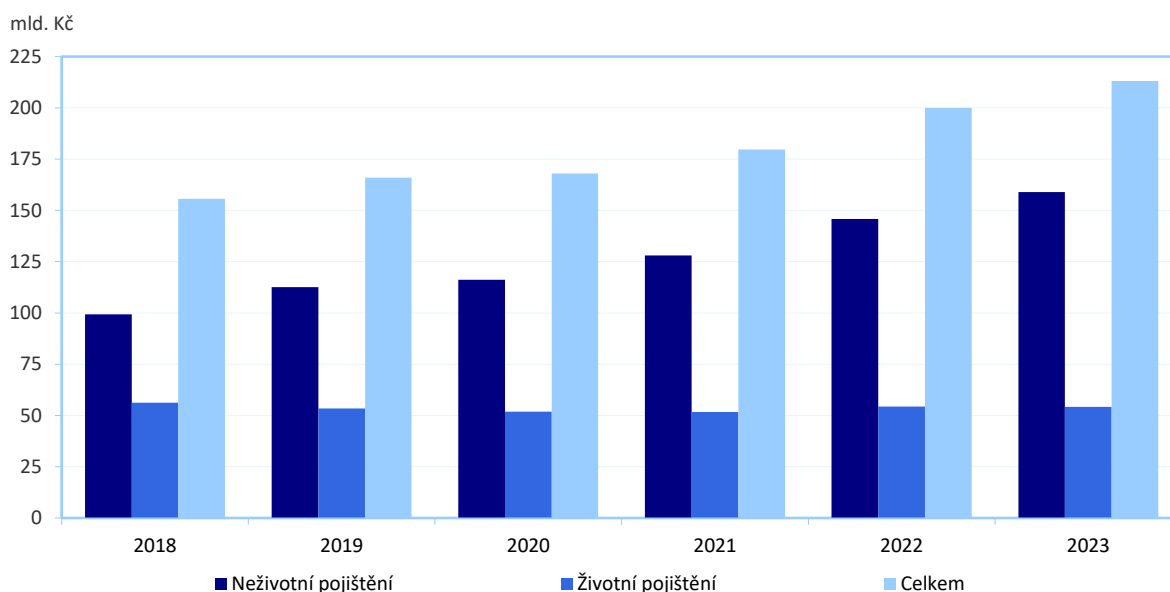
Fondy kvalifikovaných investorů zaznamenaly meziročně růst objemu majetku o 28,3 %, přičemž se na něm výrazně podílel objem obhospodařovaných prostředků, který vykázal nárůst o 34,8 % na 346,0 mld. Kč (graf 6.3). Objem administrovaného majetku rostl meziročně nižším tempem (o 10,6 %) na 104,8 mld. Kč. Za sledované období od konce roku 2018 se celkový objem majetku ve fondech kvalifikovaných investorů téměř ztrojnásobil, když vzrostl ze 154,8 mld. Kč na 450,8 mld. Kč. Vyšší dynamika fondů kvalifikovaných investorů oproti fondům kolektivního investování se také promítla v pokračujícím růstu jejich podílu na celkovém objemu majetku v sektoru investičních fondů. Ten se i navzdory vysoké dynamice růstu fondů kolektivního investování opět meziročně zvýšil (o 0,6 p. b.), a dosáhl tak 32,4 %, přičemž od konce roku 2018 se podíl fondů kvalifikovaných investorů na celkovém objemu majetku ve fondech zvýšil o 7,8 p. b.

7 POJIŠŤOVNICTVÍ

7.1 Pojišťovny

Sektor pojišťoven v roce 2023 navázal z pohledu vývoje objemu hrubého předepsaného pojistného na vzestupný trend započatý v roce 2017. Celkový meziroční růst pojistného o 6,5 % na 213,1 mld. Kč (graf 7.1) byl stejně jako v předchozích letech sledovaného období od roku 2018 tažen růstem neživotního pojištění o 9,1 % na 159,0 mld. Kč. Celkový růst nenásledoval segment životního pojištění, kde došlo k nepatrnému poklesu objemu předepsaného pojistného o 0,3 % na 54,1 mld. Kč. Na zvýšení předepsaného pojistného v segmentu neživotního pojištění se v roce 2023 jako v předchozích 3 letech nejvíce podílelo růstem pojistného pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (o 12,7 %), pojištění pro případ požáru a jiných škod na majetku (o 9,8 %) a ostatní pojištění motorových vozidel (o 5,6 %). Ukazatel propojištěnosti zůstal v meziročním srovnání v roce 2023, stejně jako v rámci celého sledovaného období, beze změny a činil 2,9 % HDP.

Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného

Pramen: ČNB – ARAD

Kvůli opačnému vývoji v segmentech životního a neživotního pojištění v meziročním porovnání došlo k dalšímu prohloubení rozdílu mezi výšemi hrubého předepsaného pojistného obou segmentů pojistného trhu. Ke konci roku 2023 činil poměr 75 : 25 % ve prospěch neživotního pojištění. Tento vývoj pojistného trhu potvrzuje dlouhodobou silnou pozici segmentu neživotního pojištění na tuzemském trhu. Podobné tendence vykazují i další země Visegrádské čtyřky, zatímco v zemích západní Evropy převažuje segment životního pojištění.⁴⁶

Z pohledu počtu pojistných smluv byl v segmentu neživotního pojištění zaznamenán růst o 6,0 % (tabulka 7.1). Počet nově uzavřených pojistných smluv pokračoval ve vzestupném vývoji z let 2021 a 2022, když vzrostl o 15,7 %. Naproti tomu v segmentu životního pojištění počet pojistných smluv meziročně poklesl o 2,3 %, přestože se počet nově uzavřených smluv mírně zvýšil o 2,9 %.

Poslední hlavní ukazatel, hrubá výše nákladů na pojistná plnění, v celkovém součtu obou segmentů meziročně po 2 letech růstu klesl o 8,7 mld. Kč a činil 108,4 mld. Kč. Tento pokles zapříčinil segment životního pojištění, který svým prudkým snížením nákladů (o 28,0 %) převýšil v absolutním vyjádření meziroční nárůst nákladů (o 6,4 %) v segmentu neživotního pojištění.

⁴⁶ Podíly neživotního a životního pojištění v dalších evropských zemích byly dle statistik evropského orgánu EIOPA za rok 2023 následující: Francie 40 : 60 %; Německo 39 : 61 %; Maďarsko 60 : 40 %; Slovensko 60 : 40 %; Polsko 70 : 30 %.

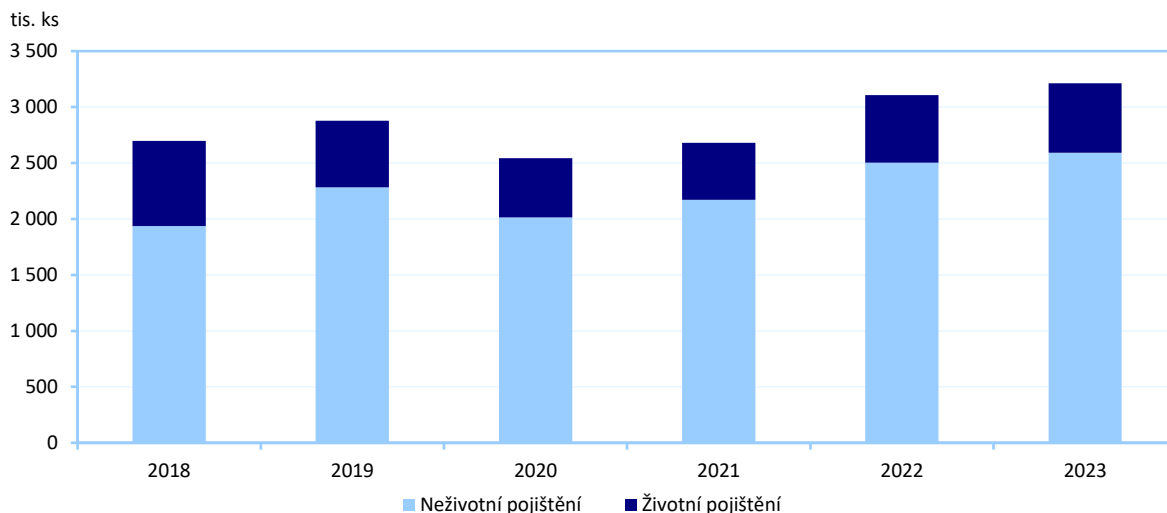
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojistného trhu

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Pojistné smlouvy (tis. ks)	28 789	28 514	28 363	30 391	29 814	31 162	1 348	4,5
z toho neživotní pojištění	23 031	23 144	23 098	24 838	24 562	26 031	1 470	6,0
životní pojištění	5 758	5 370	5 264	5 553	5 252	5 131	-121	-2,3
Nově uzavřené poj. smlouvy (tis. ks)	13 138	12 651	9 584	10 181	12 515	14 409	1 893	15,1
z toho neživotní pojištění	12 516	12 108	9 120	9 682	11 952	13 829	1 877	15,7
životní pojištění	621	543	464	499	564	580	16	2,9
Hrubé předepsané pojistné (mld. Kč)	155,6	165,9	168,0	179,7	200,1	213,1	13,0	6,5
z toho neživotní pojištění	99,4	112,5	116,1	128,0	145,8	159,0	13,2	9,1
životní pojištění	56,2	53,4	51,8	51,7	54,3	54,1	-0,2	-0,3
Hrubá výše nákladů na poj. plnění (mld. Kč)	92,6	101,2	92,0	102,0	117,1	108,4	-8,7	-7,4
z toho neživotní pojištění	49,4	58,0	54,5	62,5	69,9	74,4	4,5	6,4
životní pojištění	43,2	43,2	37,5	39,6	47,2	34,0	-13,2	-28,0
Celková propojištěnost (% HDP)	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	0,0	-

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Z hlediska nahlášených pojistných událostí zaznamenaly pojišťovny v roce 2023, stejně jako v předchozích 2 letech, zvýšení jejich počtu (o 3,4 % na 3,2 milionu), ovšem s nižší intenzitou než v roce 2022. Obdobný nárůst událostí nastal v rámci neživotního pojištění (o 3,6 %). Pojistné události v životním pojištění po dlouhodobém postupném poklesu mezi lety 2019 a 2021 a významném růstu z roku 2022 navázaly v roce 2023 mírnějším nárůstem počtu (o 2,7 %).

Graf 7.2: Počet pojistných událostí

Pramen: ČNB – ARAD

Bilanční suma sektoru pojišťoven se po krátkodobém poklesu v roce 2022 meziročně zvýšila o 4,3 % na 514,1 mld. Kč (tabulka 7.2). V případě nejvýznamnější položky aktiv, tj. objemu investic, u nichž nese investiční riziko pojištník, bylo tempo růstu jejich objemu (o 3,9 %) oproti celkovým aktivům nižší, nicméně jejich podíl na celkové bilanci aktiv poklesl jen nepatrně o 0,3 p. b. na 60,5 %. K růstu celkové hodnoty aktiv tedy přispělo hlavně zvýšení hodnoty investic, u kterých je nositelem investičního rizika pojištník, když tyto investice meziročně vzrostly o 13,3 %.

Na pasivní straně bilance došlo ke snížení výše technických rezerv, kde není nositelem investičního rizika pojištník, a to pouze nepatrně o 0,3 % na 251 mld. Kč. Mírně vyšším tempem (o 2,3 %) na 94,8 mld. Kč poklesla technická rezerva, jejíž investiční riziko nese pojištník.

Tabulka 7.2: Hlavní položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty pojistného trhu

K 31. 12. (mld. Kč)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Aktiva celkem	520,1	487,1	493,0	524,5	492,9	514,1	21,3	4,3
Investice	364,9	326,1	324,7	329,0	299,5	311,3	11,8	3,9
z toho dluhové cenné papíry	253,8	238,9	240,8	245,8	209,6	216,5	7,0	3,3
Investice živ. pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	88,2	98,3	100,1	110,7	97,1	110,0	12,9	13,3
Technické rezervy⁴⁷	257,1	250,0	249,7	258,3	251,6	251,0	-0,6	-0,3
Technická rezerva na živ pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník	88,2	98,3	100,1	110,7	97,0	94,8	-2,2	-2,3
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním	17,4	20,1	17,8	31,3	19,4	23,4	4,0	20,9
Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění	6,5	4,1	8,4	16,1	7,9	11,1	3,2	40,4
Výsledek technického účtu k životnímu pojištění	9,4	10,1	8,3	14,7	9,5	16,3	6,9	72,8

Pramen: ČNB - ARAD, výpočty MF

Pojistný sektor vykázal v roce 2023 nárůst hospodářského výsledku o 20,9 % na 23,4 mld. Kč. Výsledek technického účtu k neživotnímu pojištění se výrazně zvýšil o 40,4 % na 11,1 mld. Kč, což bylo způsobeno zejména růstem hrubého předepsaného pojistného a nadprůměrným růstem výnosů z investic. Výsledek technického účtu k životnímu pojištění vzrostl ještě vyšším tempem o 72,8 % na 16,3 mld. Kč⁴⁸. K tomuto vývoji nejvíce dopomohly přírůstky hodnoty investic, pokles hrubé výše nákladů na pojistná plnění a snížení změny stavu rezervy na pojistná plnění, očištěné o zajištění.

Ziskovost pojistného sektoru je do značné míry determinována schopností jednotlivých pojišťoven odhalovat pojistné podvody. Z údajů České asociace pojišťoven vyplývá, že pojišťovny v roce 2023 prověřily celkem 15 574 podezřelých pojistných událostí, což představovalo meziroční nárůst o 12,7 % (tabulka 7.3). Z celkového počtu prověřených událostí byly odhaleny pojistné podvody v objemu necelých 1,7 mld. Kč, čímž došlo k nárůstu objemu prokázaných podvodů o 17,0 %. Průměrná výše odhaleného pojistného podvodu, po 2 letech poklesu, meziročně vzrostla o 35,9 tis. Kč na 266,6 tis. Kč.

Tabulka 7.3: Vývoj prověřených a odhalených pojistných podvodů

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Objem odhalených podvodů (mil. Kč)	1 298,8	1 133,2	1 231,4	1 248,9	1 422,7	1 664,4	241,7	17,0
Průměrná výše (Kč)	232 225	230 653	288 306	249 180	230 763	266 644	35 881	15,5
Podezřelé události (ks)	10 325	8 474	9 632	11 407	13 820	15 574	1 754	12,7

Pramen: ČAP, výpočty MF

7.2 Zprostředkování pojištění

Celkový počet osob oprávněných zprostředkovat pojištění⁴⁹ meziročně vzrostl o 2,2 tis. a ke konci roku 2023 činil téměř 34,7 tis. osob. Zvýšení se týkalo kategorií vázaných zástupců a doplňkových pojišťovacích zprostředkovatelů. Počet samostatných zprostředkovatelů se od roku 2022 nezměnil (tabulka 7.4). Vývoj počtu pojišťovacích zprostředkovatelů byl od roku 2019 významně ovlivněn změnami v regulačním rámci v oblasti distribuce pojištění a zajištění⁵⁰ přijatými v roce 2018. Tyto změny měly za následek pokles osob oprávněných zprostředkovávat pojištění a zajištění mezi lety 2018 a 2019, když ke konci roku 2018 bylo evidováno více než 185 tis. oprávnění.

⁴⁷ Obsahuje rezervu na životní pojištění, rezervu na nezasloužené pojistné a rezervu na pojistná plnění nevyřízených pojistných událostí.

⁴⁸ Meziroční změna stavu technického účtu byla ovlivněna přechodem 2 subjektů na metodiku účtování dle IFRS 17.

⁴⁹ Kromě pojišťovacích zprostředkovatelů mohou podnikatelským způsobem nabízet zákazníkům pojištění také osoby v postavení pojistníků (tzv. flotilové pojištění). Tyto osoby mají povinnost pojišťovny evidovat u ČNB, jejich počty ČNB nezveřejňuje.

⁵⁰ Zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka 7.4: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů

K 31. 12.	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
						abs.	(%)
Samostatní zprostředkovatelé	1 164	1 121	829	822	822	0	0,0
Vázaní zástupci	35 049	34 648	28 473	30 048	32 258	2 210	7,4
Doplňkoví pojišťovací zprostředkovatelé	2 268	2 232	1 575	1 578	1 590	12	0,8
Celkem	38 481	38 001	30 877	32 448	34 670	2 222	6,8

Pramen: ČNB – JERRS, výpočty MF

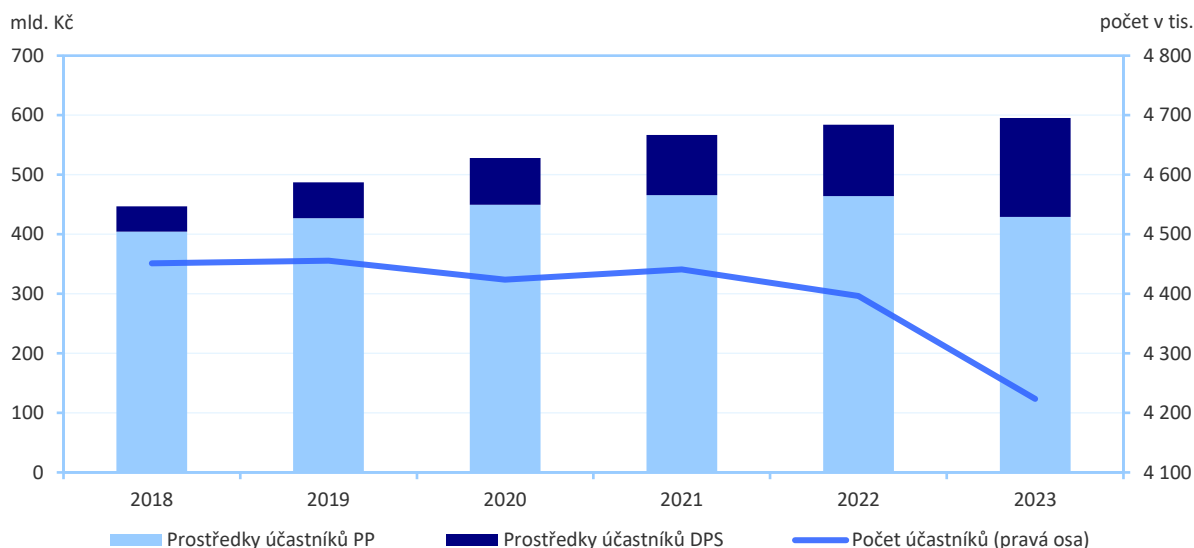
8 SOUKROMÝ PENZIJNÍ SYSTÉM

8.1 Penzijní připojištění a doplňkové penzijní spoření

Objem prostředků a počet účastníků

Objem prostředků spravovaný ve III. penzijním pilíři⁵¹, který je tvořen systémy penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, ke konci roku 2023 meziročně vzrostl nejnižším tempem ve sledovaném období od roku 2018, a to o 1,9 % na 595,5 mld. Kč (graf 8.1). Ke zpomalení meziročního tempa růstu došlo již počtvrté v řadě. Většina prostředků (72,1 %) byla stále umístěna v rámci transformovaných fondů. Jejich objem, který až do roku 2021 vykazoval rostoucí trend, však stejně jako v roce 2022 meziročně poklesl, ovšem výrazněji, a to o 7,4 % na 429,4 mld. Kč. Do transformovaných fondů byly v souvislosti s reformou soukromého penzijního systému z roku 2013 účastníkům penzijního připojištění automaticky převedeny jejich úspory při zachování původních podmínek smluv o penzijním připojištění (zejména tzv. garance nezáporného ročního zhodnocení) a nemohou do nich již vstupovat noví účastníci. V rámci III. penzijního pilíře lze od roku 2013 vstoupit pouze do systému doplňkového penzijního spoření, v němž se prostředky účastníků během roku 2023 zvýšily o výrazných 38,1 % na 166,1 mld. Kč, tj. téměř dvojnásobným tempem ve srovnání s rokem 2022. K tomuto nárůstu však kromě přílivu nových úspor včetně rekordně vysokého objemu prostředků převedených z transformovaných fondů (graf 8.4) přispělo i nadprůměrné zhodnocení prostředků umístěných v rámci systému doplňkového penzijního spoření (graf 8.7).

Graf 8.1: Prostředky⁵² a počet účastníků ve III. pilíři

Pramen: APS ČR, MF

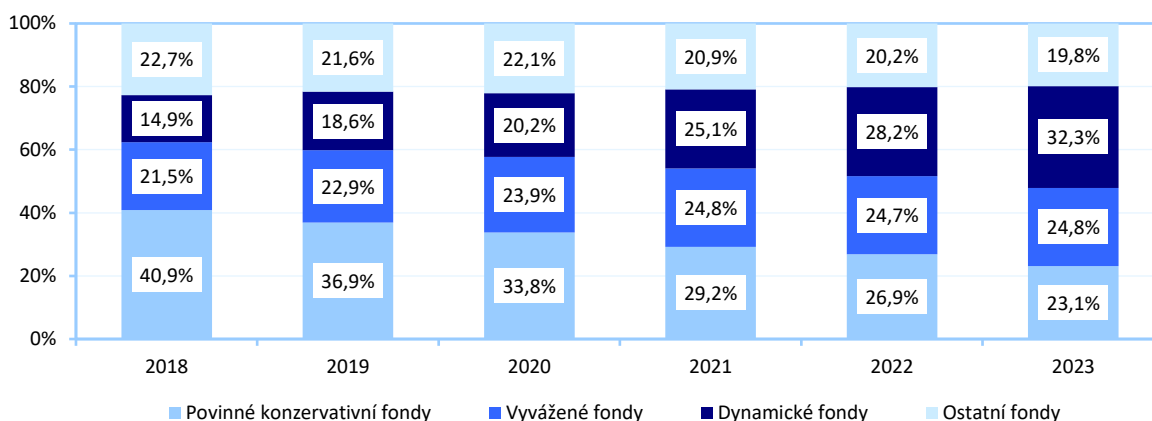
V systému doplňkového penzijního spoření jsou prostředky účastníků spravovány v různých typech účastnických fondů podle investiční strategie, kterou si účastníci předem zvolili z nabídky penzijní společnosti.⁵³ Dynamické fondy, které investují své zdroje převážně do akcií, od konce roku 2018 navýšily svůj podíl na celkových prostředcích v účastnických fondech o 17,3 p. b. na 32,3 %, a to na úkor povinných konzervativních fondů, jejichž podíl během sledovaného období naopak klesl o 17,8 p. b. Dynamické fondy společně s vyváženými fondy investujícími zčásti také do akcií spravovaly na konci roku 2023 přibližně 57 % všech prostředků účastníků doplňkového penzijního spoření (graf 8.2). Tento vývoj souvisel se zvyšujícím se počtem zejména účastníků ve věku do 49 let, kteří mohou vzhledem k delší době, která jim zbývá do dosažení důchodového věku, preferovat dynamičtější investiční strategie s potenciálně vyšším zhodnocením investovaných prostředků. K nárůstu podílu dynamických fondů na celkovém objemu prostředků spravovaných v účastnických fondech dále přispěla obzvláště v letech 2019, 2021 a 2023 také mnohem vyšší výnosnost dynamických fondů ve srovnání s ostatními typy účastnických fondů (graf 8.7).

⁵¹ I. pilíř představuje státní povinný průběžně financovaný důchodový systém. II. pilíř, který tvořilo nepovinné důchodové spoření, vznikl v roce 2013 a v roce 2016 byl ukončen.

⁵² Zkratky: PP = penzijní připojištění a DPS = doplňkové penzijní spoření.

⁵³ Oproti tomu v systému penzijního připojištění není volba investiční strategie kvůli garanci nezáporného ročního zhodnocení umožněna.

Graf 8.2: Struktura prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů

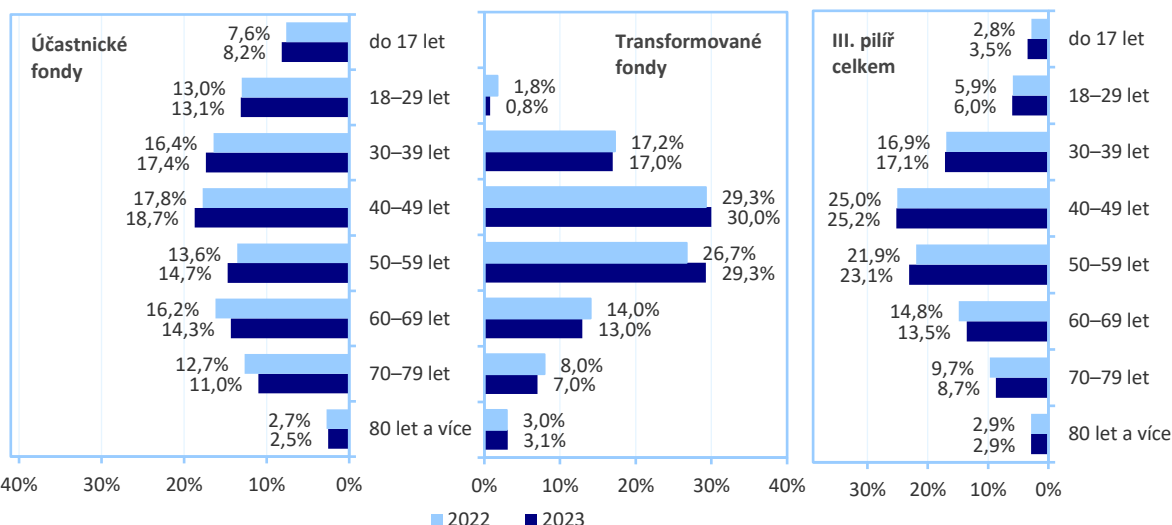

Pramen: APS ČR, výpočty MF

Celkový počet účastníků III. penzijního pilíře se meziročně snížil na 4,2 mil. (graf 8.1), což znamenalo největší pokles v absolutním (o 173 tis.) i relativním (o 3,9 %) vyjádření ve sledovaném období. Od roku 2021 lze pozorovat zvyšování počtu nových účastníků, kteří vstupovali do účastnických fondů, přičemž jejich počet čítající v roce 2023 téměř 336,6 tis. byl nejvyšší za dobu existence účastnických fondů. Z tohoto počtu si 56,1 tis. účastníků převedlo své prostředky z transformovaných fondů, což bylo nejvíce v historii účastnických fondů a o přibližně 82 % více než v roce 2022. Nicméně během roku 2023 zároveň účastníci ve větším počtu také ukončovali svá doplňková penzijní spoření, a celkový počet účastníků v účastnických fondech se tak meziročně zvýšil pouze o 165,6 tis. na 1,79 mil. osob, přičemž tento 10,2% nárůst byl o 1,5 p. b. nižší než v roce 2022. Transformované fondy opustil v roce 2023 nejvyšší počet účastníků v jejich historii od roku 2013, a to téměř 339 tis., čímž počet účastníků penzijního připojištění klesl o 12,2 % na 2,44 mil.

V rámci věkové struktury účastníků celého III. penzijního pilíře byli již tradičně nejvíce zastoupeni účastníci ve věku 40 až 49 let, jejichž podíl oproti roku 2022 nepatrně vzrostl na 25,2 % (graf 8.3). Nicméně v případě této věkové kategorie je jejich vyšší podíl ovlivněn i skutečností, že se jedná o demograficky silné ročníky. Jak v případě účastnických fondů, tak i transformovaných fondů meziročně klesl podíl účastníků ve věku nad 60 let. Zastoupení účastníků starších 60 let se snížilo i mezi nově vstupujícími účastníky do účastnických fondů, a to na 23,1 %. Z hlediska jednotlivých sledovaných věkových kategorií byli noví účastníci v roce 2023 shodně jako v předchozích dvou letech nejčastěji ve věku 18 až 29 let, když se jejich podíl na celkovém počtu nových účastníků meziročně zvýšil o 1,1 p. b. na 20,4 %.⁵⁴

Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku ve III. pilíři

Pramen: MF

⁵⁴ V uvedených podílech nových účastníků dle věku nejsou zohledněna nová doplňková penzijní spoření vzniklá převodem prostředků z transformovaných fondů podle § 191 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

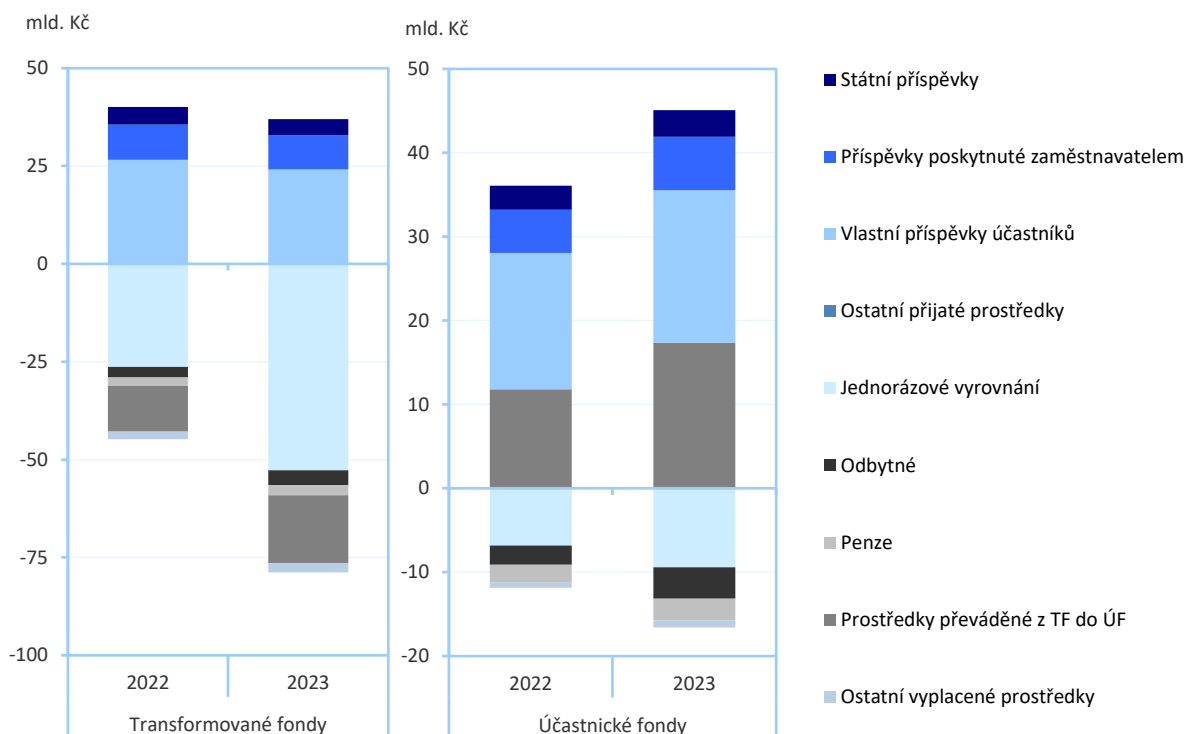
Příspěvky a vyplacené prostředky

Transformované fondy v roce 2023 stejně jako v roce 2022 vykázaly záporné saldo mezi přijatými a vyplacenými prostředky, které se však významně prohloubilo na -41,7 mld. Kč vzhledem k vysokému počtu účastníků, kteří tyto fondy opustili. Naproti tomu u účastnických fondů přijaté prostředky převýšily objem vyplacených prostředků o 28,5 mld. Kč, když meziročně vzrostly o 9,0 mld. Kč na 45,1 mld. Kč, a to zejména díky rekordnímu objemu prostředků převedených z transformovaných fondů (graf 8.4).

Vývoj struktury přijatých příspěvků během sledovaného období byl v obou typech penzijních fondů obdobný, když podíl vlastních příspěvků účastníků pozvolna klesl celkově na 65,2 %, podíl příspěvků poskytnutých zaměstnavatelem se naopak zvýšil na 23,5 % a zbývající část 11,3 % připadala na státní příspěvky.

Z hlediska formy vyplacených prostředků z transformovaných fondů posílila svou dominantní pozici jednorázová vyrovnání, když se podíl tohoto způsobu výplaty prostředků meziročně zvýšil o 4,8 p. b. na 89,3 % celkového objemu vyplacených prostředků⁵⁵, a dosáhl tak nejvyšší hodnoty v historii transformovaných fondů. Podíl objemu vyplacených penzí se naopak meziročně snížil jako v roce 2022 o 2,6 p. b., a to na pouhých 4,4 %. V případě účastnických fondů podíl jednorázových vyrovnání na celkovém objemu vyplacených prostředků (bez zahrnutí ostatních vyplacených prostředků uvedených v grafu 8.4 vzhledem k jejich nahodilému vývoji) mírně o 0,8 p. b. klesl na 59,8 % a kvůli výraznému nárůstu výběrů prostředků ve formě odbytného meziročně poklesl i podíl celkového objemu vyplacených penzí o 2,6 p. b. na 16,5 %.

Graf 8.4: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Průměrná výše měsíčního příspěvku účastníka v transformovaných fondech poprvé od roku 2013 poklesla, patrně v souvislosti s odchodem značného počtu zejména starších účastníků z těchto fondů, jejichž průměrný účastnický příspěvek byl obecně vyšší než průměrná výše příspěvku ostatních účastníků v transformovaných fondech. V případě účastnických fondů došlo z pohledu sledovaného období naopak k mírně nadprůměrnému meziročnímu růstu průměrného měsíčního příspěvku účastníka o 18 Kč na 871 Kč (tabulka 8.1). Tím byl potvrzen obrat trendu postupného sblížení výše průměrného příspěvku účastníka v penzijním připojištění a průměrné úložky v systému doplňkového penzijního spoření (graf 8.6), který trval do roku 2021. Co se týče příspěvku zaměstnavatele, přírůstek tohoto příspěvku byl v roce 2023 v případě transformovaných fondů druhý nejvyšší ve sledovaném období a v účastnických fondech vykázal nadprůměrnou hodnotu.

⁵⁵ Bez započtení prostředků převedených do účastnických fondů a dále ostatních vyplacených prostředků uvedených v grafu 8.4 vzhledem k jejich nahodilému vývoji, které zahrnují např. prostředky vyplacené v rámci dědictví či prostředky vrácené do státního rozpočtu.

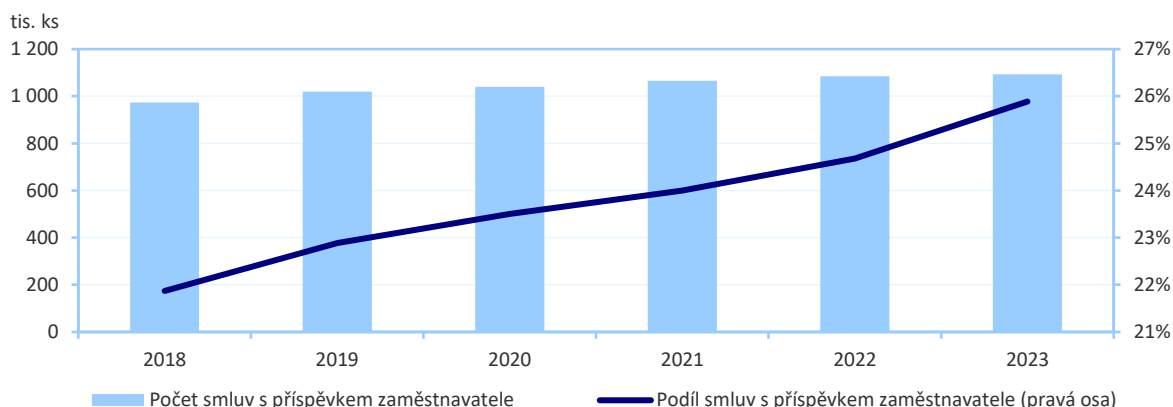
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech

Průměr (Kč/měsíc)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Účastnický příspěvek	680	722	754	781	795	792	-3	-0,4
TF Příspěvek zaměstnavatele	877	914	1 017	1 055	1 095	1 142	47	4,3
Státní příspěvek	128	133	137	140	141	140	-1	-0,7
Účastnický příspěvek	790	800	812	829	853	871	18	2,1
ÚF Příspěvek zaměstnavatele	973	989	1 099	1 143	1 213	1 286	73	6,0
Státní příspěvek	160	160	161	161	162	161	-1	-0,6

Pramen: APS ČR, MF, výpočty MF

Počet účastníků, jimž při spoření na stáří ve III. penzijním pilíři přispíval zaměstnavatel, se během sledovaného období kontinuálně mírně zvyšoval. Ke konci roku 2023 mělo na svém penzijním účtu evidováno aktuálně vyplacený příspěvek zaměstnavatele celkem 1 093,4 tis. účastníků (graf 8.5). Nicméně meziroční tempo růstu počtu účastníků s příspěvkem zaměstnavatele se stejně jako v roce 2022 snížilo, a to o 1,1 p. b. na 0,8 %. Kvůli pokračujícímu poklesu celkového počtu účastníků ve III. pilíři však došlo k meziročnímu zvýšení podílu smluv s příspěvkem zaměstnavatele o 1,2 p. b. na 25,9 %. V případě ekonomicky aktivních účastníků ve věku 18 až 64 let podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele vzrostl o 1,0 p. b. na 31,9 %, přičemž nejvyšší úroveň (36,2 %) pak tradičně dosahoval u účastníků ve věku 50 až 59 let.

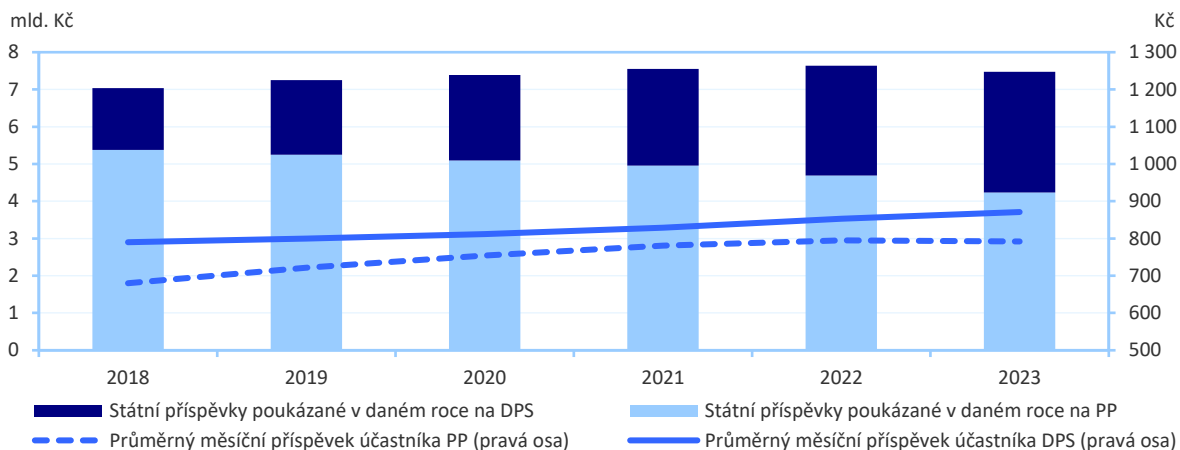
Graf 8.5: Smlouvy ve III. pilíři s příspěvkem zaměstnavatele

Pramen: MF

Celková výše státních příspěvků poukázaných účastníkům III. penzijního pilíře poprvé za sledované období klesla, a to o cca 161 mil. Kč na 7,5 mld. Kč (graf 8.6). Podíl příspěvků poukázaných účastníkům doplňkového penzijního spoření z celkového objemu přímé státní podpory se dále postupně zvyšoval a v roce 2023 dosáhl 43,3 %, od konce roku 2018 se tak zvýšil o téměř 20 p. b.

Graf 8.6: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech

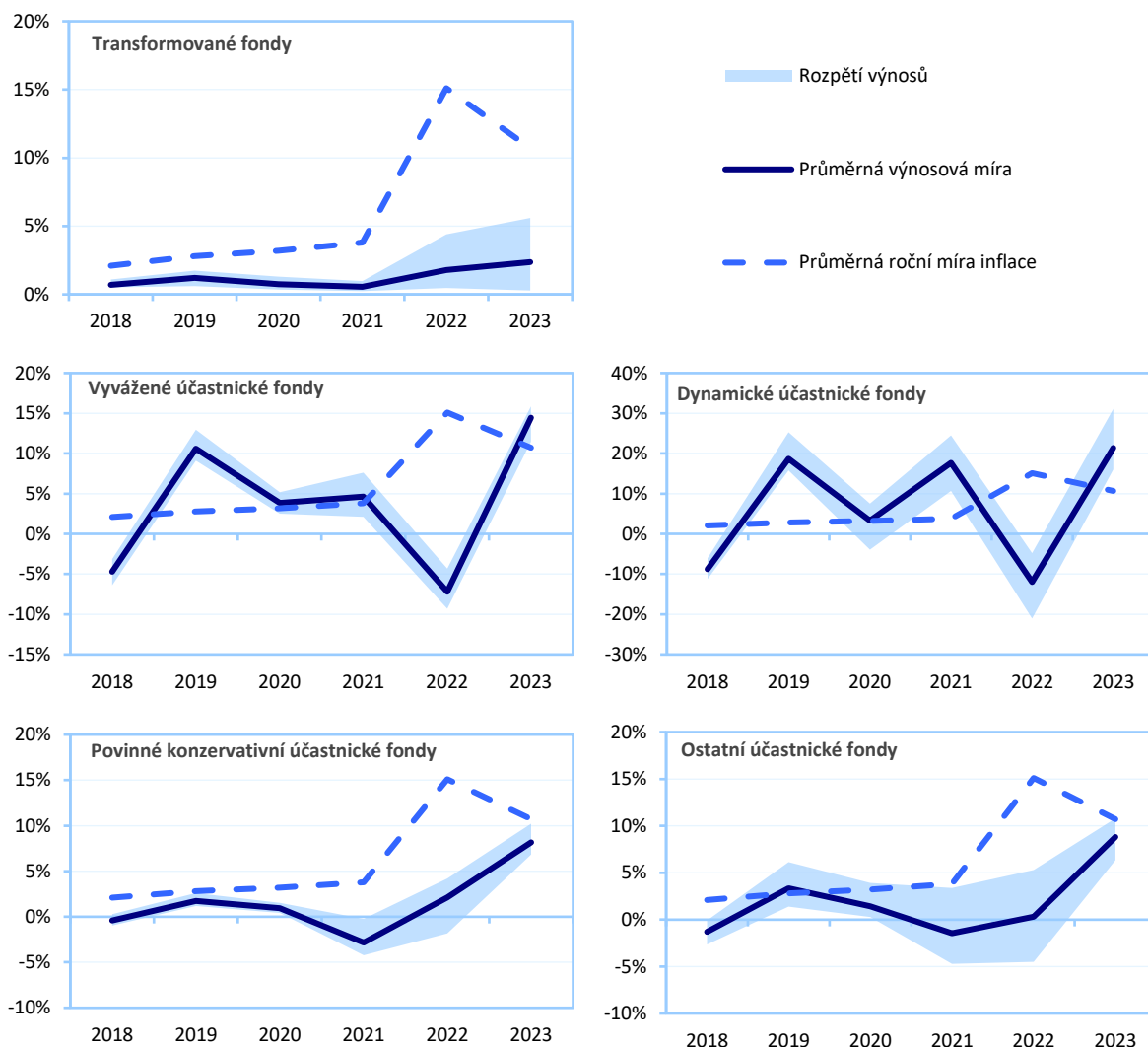
Pramen: MF

Výnosnost a struktura aktiv penzijních fondů

Celkový hospodářský výsledek penzijních fondů se po svém postupném poklesu v letech 2020 až 2022 naopak v roce 2023 zvýšil o 26,1 mld. Kč na 28,5 mld. Kč, tj. o řád větší výsledek, než jakého dosáhly penzijní fondy v roce 2019 (8,6 mld. Kč) a který byl až do roku 2023 nejvyšším celkovým ziskem od provedení reformy soukromého penzijního systému v roce 2013. Zatímco v roce 2022 účastnické fondy zaznamenaly nejvyšší ztrátu od svého založení (-4,7 mld. Kč), v roce 2023 naopak vygenerovaly díky výraznému růstu cen akcií i dluhopisů svůj nejvyšší zisk ve výši 18,5 mld. Kč, a na celkovém zisku penzijních fondů se tak podílely z 64,7 %. Stejně tak zisk transformovaných fondů, který v roce 2023 činil 10,1 mld. Kč, byl nejvyšší v jejich historii v důsledku pokračujícího prostředí vyšších úrokových sazeb.

V roce 2023 se všem typům penzijních fondů mimořádně dařilo. Všechny dynamické i vyvážené účastnické fondy svým zhodnocením překonaly průměrnou roční míru inflace, jež činila 10,7 % (graf 8.7), přičemž průměrné výnosové míry v případě dynamických (21,4 %) i vyvážených (14,5 %) strategií účastnických fondů byly nejvyšší od jejich vzniku v roce 2013. Povinné konzervativní účastnické fondy a transformované fondy sice rovněž zaznamenaly své historicky nejvyšší průměrné výnosové míry (8,2 %, resp. 2,4 %), avšak zhodnocení ani jednoho z těchto fondů nepřevýšilo průměrnou roční míru inflace.

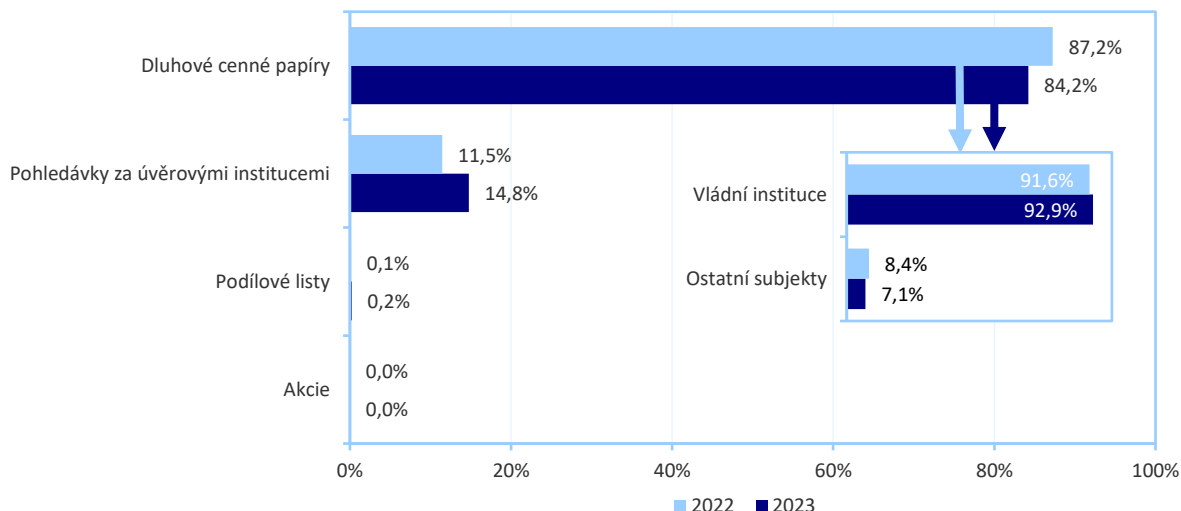
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra v jednotlivých typech penzijních fondů

Pramen: APS ČR, výpočty MF

V rámci velmi konzervativního investičního portfolia transformovaných fondů došlo meziročně k poklesu podílu dluhových cenných papírů a nárůstu podílu pohledávek za úvěrovými institucemi. V dluhopisovém portfoliu se opět zvýšilo zastoupení dluhopisů vydaných vládními institucemi na úkor ostatních emitentů (graf 8.8).

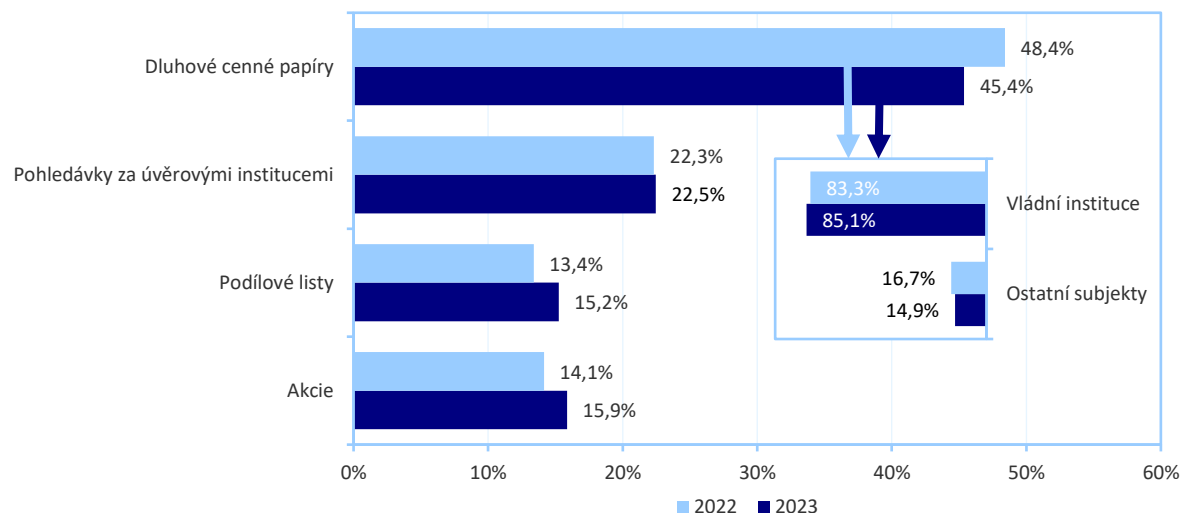
Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

V investičním portfoliu účastnických fondů klesl podíl dluhových cenných papírů ve prospěch rizikovějších tříd aktiv v podobě akcií a podílových listů (graf 8.9), což mohlo být však částečně způsobeno také vyšším růstem cen akcií a podílových listů. V portfoliu dluhových cenných papírů došlo stejně jako u transformovaných fondů ke zvýšení podílu dluhopisů emitovaných vládními institucemi.

Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta

Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

Vybrané podrobnější informace o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření obsahují tabulky P2.3 a P2.4 v příloze 2 a jsou také pravidelně zveřejňovány na internetových stránkách www.mfcr.cz/cs/financni-trh.

8.2 Penzijní společnosti

Penzijní společnosti působí na finančním trhu od roku 2013 jako správci prostředků evidovaných na osobních penzijních účtech účastníků v účastnických a transformovaných fondech. Zisk z běžné činnosti před zdaněním v sektoru penzijních společností v roce 2023 výrazně vzrostl, a to o 42,4 % na 3,9 mld. Kč (tabulka 8.2). Nárůst zisku byl dán zejména meziročním zvýšením celkového objemu úplat penzijním společností, přičemž úplata za zhodnocení majetku penzijních fondů vzrostla o 80,4 % na 1,1 mld. Kč a úplata za obhospodařování majetku penzijních fondů o 8,9 % na 5,3 mld. Kč.

Poměr regulatorního kapitálu penzijních společností k jejich souhrnnému kapitálovému požadavku vykazoval ve sledovaném období nadále rostoucí trend a v roce 2023 dosáhl své nejvyšší hodnoty (309,0 %) za dobu fungování penzijních společností. To bylo způsobeno na jedné straně mírným nárůstem objemu kapitálu a na druhé straně opětovným poklesem kapitálových požadavků penzijních společností.

Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností

K 31. 12.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Meziroční změna	
							abs.	(%)
Zisk nebo (-) ztráta před zdaněním (mld. Kč)	1,7	2,3	2,3	2,6	2,7	3,9	1,2	42,4
Kapitál celkem (mld. Kč)	9,3	10,4	12,5	12,8	10,9	11,1	0,1	1,3
Kapitál ke kapitálovým požadavkům (%)	153,8	167,8	215,9	254,8	268,2	309,0	40,8	15,2

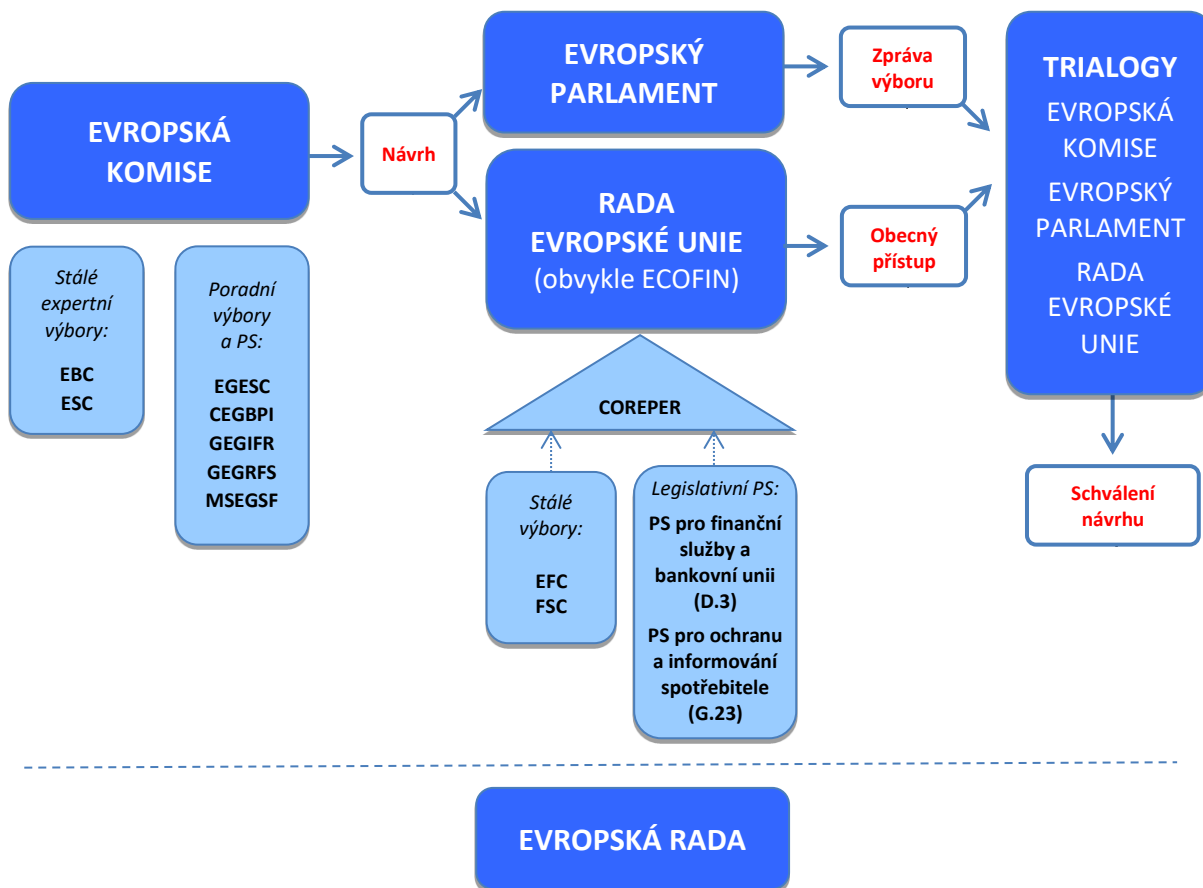
Pramen: ČNB – ARAD, výpočty MF

9 AKTIVITY MF A LEGISLATIVA V OBLASTI FINANČNÍHO TRHU

9.1 Aktivity na evropské úrovni

Aktivity MF na evropské úrovni jsou spojeny s legislativním procesem projednávání, resp. schvalování směrnic a nařízení regulujících finanční trh. Schéma 9.1 zobrazuje jeho základní průběh. Přípravou legislativních návrhů se zabývá Evropská komise (Komise), která má v této oblasti tzv. iniciační monopol. Své záměry či texty návrhů v řadě případů diskutuje se zástupci členských států na expertní úrovni, a to na platformách stálých expertních výborů (tzv. výborů druhé úrovně), poradních expertních výborů a pracovních skupin. Návrh Komise je následně dokončen, zveřejněn na internetových stránkách Komise a postoupen k paralelnímu projednávání v Evropském parlamentu a Radě Evropské unie (Radě EU). Na úrovni Evropského parlamentu jsou návrhy projednávány v příslušném výboru (návrhy upravující finanční trh jsou projednávány Hospodářským a měnovým výborem ECON), výstupem jednání je pak schválená zpráva výboru obsahující návrh úprav komisní předlohy. V rámci struktur Rady EU jsou návrhy projednávány zástupci členských států v příslušných pracovních skupinách, v případě finančních služeb je to skupina D.3 (PS pro finanční služby a bankovní unii), skupina G.23 (PS pro ochranu a informování spotřebitele), příp. ad-hoc zřízené pracovní skupiny (PS). Výsledkem jednání je návrh upraveného znění předložený ke schválení v podobě obecného přístupu Výborem stálých zástupců, obvykle ve složení II (COREPER II), a následně Radou EU, obvykle ve složení ministrů financí (Rada ECOFIN). Obecný přístup a zpráva příslušného výboru Evropského parlamentu jsou vstupem do tzv. dialogů, ve kterých je dojednáno kompromisní znění směrnice či nařízení mezi třemi stranami – Komisí, Radou EU a Evropským parlamentem. Konečné znění je poté formálně schváleno Radou EU a Evropským parlamentem a publikováno v Úředním věstníku EU (Věstníku).

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem

Pramen: konstrukce MF

Následující pasáže kapitoly 9.1 popisují projednáváná témata ve strukturách Komise a Rady EU. Více informací k jednotlivým návrhům směrnic a nařízení pak přináší kapitola 9.3.

Komise

Komise je orgán EU nezávislý na členských státech a podporující zájmy EU. Pojem Komise je používán ve dvou významech: buď jako kolegium komisařů, nebo jako kolegium s celým administrativním aparátem. Komise se podílí takřka na všech úrovních rozhodování, má z orgánů EU největší administrativní a expertní aparát. Komise je především „strážkyní smluv“, tedy dbá na uplatňování zakládajících smluv EU a z úřední povinnosti podává žaloby v případě zjištěného porušení práva EU. Důležitou pravomocí je účast na tvorbě legislativy, kde pouze Komisi je vyhrazeno předkládat legislativní návrhy (iniciační monopol). Dalšími pravomocemi Komise jsou vydávání doporučení a stanovisek, výkon pravomocí v přenesené působnosti (delegovaná legislativní pravomoc) a zapojení do zastupování EU navenek, včetně udržování diplomatických styků a sjednávání mezinárodních smluv. Komise také spravuje z převážné části rozpočet EU.

V rámci struktur Komise působí jako její poradní orgány různé pracovní skupiny a výbory. Jejich jednání se účastní zástupci členských států, v případě finančních služeb obvykle zástupci ministerstev a někdy i centrálních bank. V roli pozorovatelů bývají v některých případech členy také zástupci Evropské centrální banky (ECB), evropských orgánů dohledu – Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA), Evropský orgán pro bankovnínictví (EBA) a Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (ESMA), dále zástupci zemí Evropského sdružení volného obchodu (EFTA), Evropského hospodářského prostoru (EEA) a kandidátských zemí na členství v EU.

Stálé expertní výbory a další vybrané platformy Komise

Evropský bankovní výbor (EBC)

EBC plní úlohu poradního orgánu Komise při tvorbě návrhů prováděcích předpisů (tzv. implementing acts) EU v oblasti bankovníctví. V roce 2023 výbor nezasedal, nekonaly se ani žádné tiché procedury.

Evropský výbor pro cenné papíry (ESC)

ESC je výborem zástupců členských států, který hlasuje o prováděcích předpisech Komise v rámci regulativního postupu s kontrolou (tzv. regulatory procedure with scrutiny; netýká se technických standardů, které Komise jen formálně schvaluje). Výbor se v roce 2023 nesešel ani jednou. V září 2023 výbor hlasoval písemnou formou o rovnocennosti regulačního rámce Austrálie pro ústřední protistrany podle čl. 25 nařízení EMIR.

Expert Group of the European Securities Committee (EGESC)

V roce 2023 byla organizována jednání expertní skupiny výboru ESC formou telekonferencí. V únoru se diskutoval pohled členských států na otázku úpravy prováděcího předpisu ke směrnici UCITS a potřeba revize nařízení o benchmarkích (BMR)⁵⁶. V červnu se expertní skupina vrátila k oblasti revize nařízení BMR zvláště ve vztahu k administrátorům ze třetích zemí. V červenci se pak sešla nad úpravou definice malých a středních podniků pro účely účetnictví. Poslední jednání skupiny v roce 2023 proběhlo v září, kde byla na pořadu opět revize BMR, tentokrát již s konkrétními dotazy na členské státy na jejich preference k úpravě benchmarků ze třetích zemí.

Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (CEGBPI)

Expertní skupina CEGBPI byla vytvořena v roce 2013 a do značné míry nahradila Evropský výbor pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPC) a Evropský bankovní výbor (EBC). Jejím cílem je podpora a poradenství Komisi při přípravě legislativních návrhů a předpisů v přenesené pravomoci v oblasti bankovníctví, platebního styku a pojišťovnictví. Skupina představuje také platformu pro komunikaci a výměnu názorů mezi orgány členských států a Komisí.

Komise využívá CEGBPI ve formaci pro bankovníctví, resp. bankovní regulaci a dohled, mimo jiné pro konzultaci připravovaných předpisů v přenesené pravomoci (tzv. delegovaných nařízení) vycházejících ze směrnice o kapitálových požadavcích (CRD⁵⁷) a nařízení o kapitálových požadavcích na úvěrové instituce (CRR⁵⁸). V únoru 2023 proběhlo jednání, jež se zaměřilo kromě makroobezřetnostního využití proticyklické kapitálové rezervy (CCyB, countercyclical capital buffer) také na další úpravy sekuritizace a možnosti implementace Basilejského standardu pro obezřetnostní zacházení s expozicemi bank vůči kryptoaktivům, přijatého v prosinci 2022. Bylo

⁵⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. 6. 2016 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a o změně směrnic 2008/48/ES a 2014/17/EU a nařízení (EU) č. 596/2014, v platném znění.

⁵⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/36/EU ze dne 26. 6. 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnice 2006/48/ES a 2006/49/ES, v platném znění.

⁵⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 575/2013 ze dne 26. 6. 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a o změně nařízení (EU) 648/2012, v platném znění.

diskutováno usnadnění proaktivnějšího využití rezervy CCyB a zavedení pozitivní cyklicky neutrální CCyB pro situace, kdy cyklická systémová rizika nejsou ani utlumená ani zvýšená. V oblasti sekuritizace se projednávaly možnosti nastavení parametrických změn rámce pro oživení sekuritizačního trhu. Podstatné bylo též téma, jak implementovat basilejský standard ve vztahu k zacházení s expozicemi bank vůči kryptoaktivům. Ačkoliv tyto expozice mají banky prozatím nízké, do budoucna lze očekávat nárůst obchodování klientů bank s kryptoaktivy a s tím souvisejících poskytovaných služeb. V oblasti krizového rámce na finančním trhu byla diskutována úprava dílčích parametrů pro výpočet tzv. ex-ante příspěvků do fondů řešení krize formou revize příslušného nařízení⁵⁹.

Formace pro platební služby a platby se v roce 2023 sešla dvakrát. V březnu formou videokonference se expertní skupina se zabývala především otázkami souvisejícími s problematikou revize druhé směrnice o platebních službách (PSD2). Členské státy sdílely své poznatky k inovativním platebním metodám a řešením. Snahou bylo identifikovat, která ustanovení bude třeba revidovat s ohledem na vývoj trhu platebních služeb. V září proběhla jedna expertní skupina zaměřená na prováděcí předpisy k nařízení o digitální provozní odolnosti finančního sektoru (DORA) a k nařízení o trzích kryptoaktiv (MiCA), kde byly představeny pracovní verze delegovaných aktů.

Expertní skupina se během roku 2022 začala scházet i ve formaci pro digitální euro, a to v návaznosti na připravovaný legislativní návrh. Během roku 2023 se uskutečnily dvě pracovní skupiny a koncem června byl představen balíček legislativních návrhů, jehož cílem je vytvoření právního rámce pro možné přijetí digitálního eura, které by ECB mohla v budoucnu vydávat jako doplněk hotovosti. Po zveřejnění balíčku legislativních návrhů se projednávání přesunulo na Radu EU.

Ve formaci pro pojišťovnictví se expertní skupina sešla dvakrát formou videokonference. První zasedání proběhlo v dubnu 2023 a zaměřilo se na návrh struktury jednotného EU formuláře o škodném průběhu u pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Na druhém zasedání v prosinci 2023 se řešila problematika obnovení prozatímní rovnocennosti mezi EU a USA v souladu s čl. 227 směrnice Solventnost II. Rovnocennost se týká kapitálových požadavků a vyprší k 1. 1. 2026. Komise pracovala na prodloužení rovnocennosti na dalších 10 let a úpravu předložila v roce 2024, kdy jsou analyzovány možnosti rovnocennosti i pro další státy, např. pro Brazílii, Austrálii, Mexiko. Dále se na jednání prezentoval aktuální stav implementace a administrace smlouvy mezi EU a USA ohledně obezřetnostních požadavků v sektoru pojišťoven a zajišťoven a ohledně výměny informací mezi národními orgány dohledu.

Expertní skupina se ve formaci pro deriváty a tržní infrastrukturu v roce 2023 nesešla.

Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (GEGIFR)

Expertní pracovní skupina byla založena v roce 2015 v souvislosti s implementací nařízení o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce (IFR)⁶⁰ a je zaměřena zejména na diskuzi o problémech, které se vyskytly v rámci implementačního procesu. Na jednáních jsou také prezentovány poznatky a zkušenosti členských států a je probírána vzájemná spolupráce. V roce 2023 se expertní pracovní skupina sešla v červnu prostřednictvím videokonference. Komise prezentovala členským státům aktuální vývoj na karetním trhu. Členské státy rovněž sdílely nejnovější zkušenosti související s implementací IFR.

Government Expert Group on Retail Financial Services (GEGRFS)

Expertní pracovní skupina složená ze zástupců členských států a Komise byla založena v roce 2007 a zabývá se otázkami poskytování retailových finančních služeb a jejich regulací. Od roku 2018 je hlavní agendou revize směrnice o spotřebitelských úvěrech na bydlení (MCD)⁶¹, revize směrnice o platebních účtech (PAD)⁶², finanční vzdělávání a nově též příprava legislativního balíčku pro retailové investice. Expertní skupina se sešla v březnu 2023 k představení strategie pro retailové investory, po oficiální publikaci návrhu Komise (legislativní balíček pravidel na ochranu retailových investorů, Retail Investment Package) se diskuze přesunula na pracovní skupinu Rady EU. Dále se zabývala transpozicí PAD, k níž provedla dotazníkové šetření. V září 2023 byl při zvlášť ustavené podskupině pro finanční vzdělávání publikován společný OECD/EU rámec finančních znalostí a schopností pro žáky a studenty. Vznikl tak nezávazný standard finanční gramotnosti pro žáky a studenty v EU. Tento materiál vznikl úpravou a aktualizací rámce OECD pro potřeby EU. Nově byly do standardu zejména doplněny oblasti udržitelnosti a digitalizace.

⁵⁹ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU)2015/63 ze dne 21. 10. 2014, kterým se doplňuje Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU, pokud jde o příspěvky předem do mechanismů financování řešení krizí.

⁶⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. 4. 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce.

⁶¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. 2. 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

⁶² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. 7. 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky.

Member States Expert Group on Sustainable Finance (MSEGSF)

S cílem podpořit provádění Akčního plánu: *Financování udržitelného růstu a přechod k udržitelnému hospodářství na území členských států* byla v dubnu 2018 zřízena expertní skupina pro financování udržitelnosti. Členské státy v rámci expertní skupiny pomáhají Komisi při přípravě legislativních návrhů a politických iniciativ. Zároveň členské státy přispívají při provádění právních předpisů a politik EU a sdílí a vyjednávají své národní pozice. Expertní skupina se schází nepravidelně několikrát ročně v závislosti na fázi přípravy předpisů a iniciativ.

V roce 2023 se v rámci expertní skupiny diskutovala a připomínkovala řada nových předpisů a iniciativ, které Komise vydala v červnu 2023 jako balíček opatření. Tímto balíčkem Komise doplnila rámec EU pro financování udržitelnosti (EU Sustainable Finance Framework), aby podpořila potřebné dodatečné finanční toky do udržitelných investic. Více informací k jednotlivým opatřením balíčku dále v kapitole 9.3.

V souvislosti s přípravou první sady evropských standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS) se v roce 2023 konala rovněž společná jednání expertní skupiny s Regulativním výborem pro účetnictví (Accounting Regulatory Committee/ARC) a Evropskou poradní skupinou pro účetní výkaznictví (European Financial Reporting Advisory Group/EFrag). Další informace o první sadě ESRS rovněž v kapitole 9.3.

V říjnu 2023 byly v rámci expertní skupiny diskutovány další připravované iniciativy a návrhy, a to za přítomnosti zástupců Platformy pro financování udržitelnosti (Platform on Sustainable Finance), Mezinárodní platformy pro financování udržitelnosti (International Platform on Sustainable Finance) a EFRAG.

Rada Evropské unie / Rada ECOFIN

V Radě Evropské unie (Rada EU) se setkávají ministři členských států EU, kteří projednávají, resp. schvalují návrhy právních předpisů a dalších právních aktů a koordinují chod jednotlivých politik. Mezi hlavní úkoly Rady EU patří schvalování právních předpisů EU, koordinace hlavních směrů hospodářských politik členských států, ratifikace dohod mezi EU a dalšími zeměmi, schvalování ročního rozpočtu, rozvoj zahraniční a obranné politiky EU a koordinace spolupráce mezi soudními orgány a policejními složkami členských států. Rada EU se schází v deseti různých formacích dle oblasti, do které spadají projednávané materiály. Členské státy posílají na každé zasedání Rady EU zástupce (ministra), který odpovídá za danou politickou oblast. Předsednictví v Radě EU a tím i předsedání jednotlivým formacím Rady EU rotuje každého půl roku na základě předem schváleného pořadí (v roce 2023 předsedalo Švédsko a Španělsko, v 1. pololetí 2024 Belgie, na kterou naváže Maďarsko). Výjimku představuje pouze Rada pro zahraniční věci (FAC), které předsedá vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Tuto funkci v současnosti zastává Josep Borrell.

Rada ECOFIN je formací Rady EU složená z ministrů financí a hospodářství členských států EU (v případě, že se projednávají otázky rozpočtu, účastní se zasedání také ministři pro rozpočet). Do její kompetence spadá přijímání opatření v oblastech, jako je koordinace hospodářských politik a dohled nad těmito politikami, sledování rozpočtové politiky a stavu veřejných financí členských zemí, jednotná měna euro, daně, finanční trhy, volný pohyb kapitálu a hospodářská spolupráce se třetími zeměmi. Rada ECOFIN dále ve spolupráci s Evropským parlamentem každoročně připravuje a schvaluje rozpočet EU. Rada ECOFIN zasedá zpravidla jednou měsíčně, přičemž v každém půlroce se ministři financí a hospodářství také jednou setkávají neformálně v předsedající zemi. Těchto neformálních setkání se účastní rovněž guvernéři centrálních bank. Dále je zpravidla jednou ročně svolán rozpočtový ECOFIN.

Přípravným výborem pro jednání Rady EU je Výbor stálých zástupců (tzv. COREPER), který má rovněž 2 formace – pro oblast finančních trhů je věcně příslušný COREPER II, pro oblast ochrany spotřebitele COREPER I.

V rámci Rady EU působí různé stálé či ad-hoc pracovní skupiny a expertní výbory, které připravují agendu Rady ECOFIN, vč. projednávaných legislativních návrhů. Pro oblast finančních služeb jsou relevantní výbory EFC a FSC a Pracovní skupina pro finanční služby označovaná jako D.3.

Schválení legislativních návrhů ve všech formacích Rady EU má stejnou váhu – pokud u některého návrhu dojde ke shodě všech členských států již na nižších úrovních (pracovní skupina, COREPER), může být návrh postoupen Radě EU ke schválení bez diskuse (jako tzv. A-bod). Může jej pak schválit libovolná formace Rady EU (obvykle ta, která zasedá nejdříve); naopak na pořadu jednání Rady ECOFIN se mohou jako „A-body“ objevit i návrhy spadající do působnosti ostatních formací Rady EU.

Rada EU ve složení ECOFIN v průběhu roku 2023 schvalovala obecné přístupy k návrhům Komise, které byly projednávány v pracovní skupině pro finanční služby a bankovní unii. Dále diskutovala o agendách týkajících se krizového řízení a pojištění vkladů, kryptoaktiv nebo hospodářských a finančních dopadech v souvislosti s vojenským konfliktem na Ukrajině. Ministři byli pravidelně informováni na jednáních o pokroku při vyjednávání

legislativních návrhů v oblasti finančních služeb a stavu implementace již přijaté legislativy v oblasti finančních trhů na národní úrovni.

Na jednotlivých jednáních byla Rada ECOFIN vždy Komisí informována o aktuálním stavu provádění právních předpisů v oblasti finančních služeb a nad rámec toho:

- byla informována švédským předsednictvím o pracovním programu na první pololetí roku 2023, diskutovala hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině, schválila doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny pro rok 2023 (17. 1. 2023);
- diskutovala hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; schválila mandát EU s ohledem na zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20 (14. 2. 2023);
- přijala závěry o směrech pro reformu rámce správy ekonomických záležitostí EU; diskutovala hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; byla informována o hlavních výsledcích zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20 (14. 3. 2023);
- v rámci neformálního zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank ve Stockholmu diskutovala problematiku rostoucích nákladů domácností a firem; projednávala stabilizační roli rozpočtové politiky, revizi fiskálních pravidel a návrh k udržitelným veřejným financím; diskutovala obnovu poválečné Ukrajiny (28. – 29. 4. 2023);
- byla informována o návrzích týkajících se přezkumu rámce pro krizové řízení bank a pojištění vkladů; přijala nařízení o trzích kryptoaktiv (MiCA); zhodnotila hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; byla informována o hlavních výsledcích jarních zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20 a MMF (16. 5. 2023);
- diskutovala navrhované reformy rámce pro správu ekonomických záležitostí; diskutovala hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; dala pokyny pro další práci, pokud jde o přípravu zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank zemí skupiny G20 v červenci 2023 (16. 6. 2023);
- diskutovala finanční podporu Ukrajiny v kontextu revize dlouhodobého rozpočtu EU v polovině období a souvisejícího návrhu na vytvoření nástroje pro Ukrajinu; byla informována o prioritách španělského předsednictví v hospodářské a finanční oblasti na druhou polovinu roku 2023 (14. 7. 2023);
- v rámci neformálního zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank v Santiagu de Compostela se zavázala k posílení hospodářské bezpečnosti a strategické autonomie EU a k zachování koordinace fiskální a měnové politiky, aby bylo možné čelit současným i budoucím výzvám (15. – 16. 9. 2023);
- zhodnotila pokrok při přezkumu rámce správy ekonomických záležitostí; diskutovala hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; schválila závěry o financování opatření v oblasti klimatu v rámci příprav na konferenci OSN; byla informována Komisí o hlavních výsledcích zasedání ministrů financí a guvernérů centrálních bank skupiny G20; byla informována o stavu implementace již přijaté legislativy (17. 10. 2023);
- diskutovala hospodářské a finanční důsledky vojenského konfliktu na Ukrajině; projednala výroční zprávu Evropské fiskální rady 2023 a zprávu o plnění rozpočtu EU za rok 2022 (9. 11. 2023);
- byla informována o pokroku ohledně balíčku týkajícího se jednotné měny, který zahrnuje návrh, kterým se stanoví právní rámec pro možné zavedení digitálního eura, a návrh o statusu eurohotovosti jako zákonného platidla; byla informována Komisí o aktuální situaci, pokud jde o hospodářský a finanční dopad vojenského konfliktu na Ukrajině (8. 12. 2023).

Stálé výbory a pracovní skupiny Rady EU

Výbor pro finanční služby (FSC) a Hospodářský a finanční výbor (EFC)

FSC a EFC patří mezi stálé výbory Rady ECOFIN. Mají stálého předsedu, není v nich praktikováno pravidlo rotujícího předsednictví. Výbor FSC je fórem pro předběžné projednávání otázek souvisejících s finančními službami na vyšší expertní úrovni a společně s EFC se podílí na přípravě jednotlivých zasedání Rady ECOFIN. Práce výboru FSC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a evropských orgánů dohledu (ESAs – EBA, ESMA a EIOPA). Výbor FSC se také věnuje problematice tzv. EU-US regulatorního dialogu, v rámci kterého je EU zastoupena Komisí. Předmětem činnosti výboru EFC je zejména sledovat hospodářskou a finanční situaci členských států eurozóny a EU jako celku, podávat zprávy Radě ECOFIN a Komisi a přispívat k přípravě činnosti Rady EU v hospodářském a finančním sektoru. Tematický záběr EFC je tedy podstatně širší než u FSC. Jednání výboru EFC se účastní zástupci ministerstev financí členských států EU, Komise, ECB a národních centrálních bank.

Mezi diskutovaná témata finančního trhu v rámci těchto výborů patřily v průběhu roku 2023 například pravidelné analýzy o rizicích finančního sektoru, zprávy evropských orgánů dohledu o dohledové konvergenci a spotřebitelských trendech, zprávy ESRB o zranitelnostech v sektoru komerčních nemovitostí, klimatické zátěžové testy institucí zaměstnaneckého penzijního připojištění (IORP), problematika bankovní unie a unie kapitálových trhů, digitální euro, sekuritizace, kryptoaktiva, kybernetická bezpečnost, zprávy ohledně ekvivalence regulačních režimů třetích zemí, dialog s USA ohledně regulace finančních trhů, výsledky společných zátěžových testů v EU a aktuální vývoj vztahů se Spojeným královstvím.

Pracovní skupina pro finanční služby a bankovní unii (D.3)

Pracovní skupina Rady EU pro finanční služby a bankovní unii je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti finančních trhů, a to před jejich předložením COREPER I a Radě ECOFIN. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států. Předsedání skupiny zajišťuje zástupce z aktuálně předsedající země. Zejména v pozdějších fázích projednávání návrhů jsou členské státy zastoupeny svými finančními attaché ze Stálého zastoupení v Bruselu.

V roce 2023 probíhala jednání k nařízení o evropských zelených dluhopisech (EuGB), nařízení o okamžitých úhradách, revizi nařízení o centrálních depozitářích (CSDR refit), balíčku Listing Act, nařízení o rámci pro přístup k finančním údajům (FIDA), revizi nařízení o benchmarkích (BMR), nařízení a směrnice pro implementaci mezinárodního standardu Basel III (CRR III/CRD VI), návrhu zřizujícímu jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti (ESAP), revizi směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD), revizi nařízení a směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFIR), revizi nařízení o ústředních protistranách (EMIR 3), revizi rámce pro krizové řízení ve finančním sektoru a pojištění vkladů (CMDI a Daisy Chains II), balíčku návrhů týkajících se platebních služeb, balíčku návrhů k digitálnímu euru, návrhu legislativního balíčku pravidel na ochranu retailových investorů (RIP) a návrhu nařízení o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 9.3.

Pracovní skupina pro ochranu a informování spotřebitele (G.23)

Pracovní skupina Rady EU pro ochranu a informování spotřebitele je jedním z přípravných orgánů Rady EU, v rámci které jsou projednávány příslušné legislativní návrhy Komise z oblasti ochrany spotřebitele, a to před jejich předložením COREPER II a Radě COMPET. Pracovní skupina se tak zabývá širším okruhem témat, jejichž konkrétní výčet závisí na tom, v jakém stadiu projednávání se jednotlivé legislativní návrhy nachází, a dále zda byly případně zveřejněny návrhy nové. Některá témata v ČR pokrývá Ministerstvo průmyslu a obchodu a některá MF. Zasedání této pracovní skupiny se účastní experti jednotlivých členských států EU, přičemž v čele skupiny stojí expert z předsedající země. Zejména v pozdějších fázích projednávání návrhů mohou být členské státy zastoupeny svými finančními attaché ze Stálého zastoupení v Bruselu. Z agendy v působnosti MF probíhala v 1. pololetí 2023 technická jednání s Evropským parlamentem k návrhu nové směrnice o spotřebitelských úvěrech (CCD2), následně publikované ve Věstníku v říjnu 2023 pod číslem 2023/2225/EU. Souběžně probíhala též technická jednání s Evropským parlamentem o nové podobě pravidel pro smlouvy o finančních službách pro spotřebitele uzavřené na dálku (DMFS). Výsledný právní předpis byl publikován ve Věstníku v listopadu 2023 pod číslem 2023/2673/EU.

Více informací k jednotlivým projednávaným návrhům obsahuje kapitola 9.3.

Evropská rada

Evropská rada (ER) je orgánem EU, ve kterém jsou zastoupeni nejvyšší představitelé členských států (hlavy států nebo předsedové vlád), předseda ER a předseda Komise. ER se schází nejméně čtyřikrát do roka a určuje obecné politické směrování EU. Nevykonává legislativní funkce, výstupem z jednání ER jsou Závěry Evropské rady. Jejich účelem je určit konkrétní otázky, jež jsou pro EU důležité, a nastínit zvláštní opatření, jež je třeba přijmout, nebo cíle, jichž je třeba dosáhnout. Závěry ER také mohou stanovit lhůtu pro dosažení dohody o určité záležitosti nebo pro předložení legislativního návrhu. ER může tímto způsobem ovlivňovat politickou agendu EU a určovat její směrování. ER má stálého předsedu (tuto funkci v současnosti zastává Charles Michel), stálý předseda ani předseda Komise se však neúčastní hlasování ER. Rozhodování ER probíhá až na výjimečné případy konsenzem. Po každém svém zasedání je ER povinna předložit Evropskému parlamentu zprávu o jednání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženém EU (tu pak projedná jak Rada EU, tak Evropský parlament).

Zasedání ER v průběhu roku 2023 byla jako v předchozím roce ve velké míře ovlivněna vojenským konfliktem na Ukrajině. V únoru 2023 se konalo mimořádné zasedání, v rámci kterého uspořádali vedoucí představitelé EU výměnu názorů s ukrajinským prezidentem o podpoře EU Ukrajině a jejímu lidu. Ukrajina požádala v červnu 2022 o členství v EU a obdržela status kandidátské země. Vedoucí představitelé EU ocenili značné úsilí, které Ukrajina vynaložila v zájmu splnění cílů, na nichž je založen její status kandidátské země, a uvítali reformní úsilí země v tak obtížné době. Lídři EU rovněž diskutovali o tom, jak využít plný potenciál jednotného trhu EU a jak zajistit rovné podmínky uvnitř EU i celosvětově. Vedoucí představitelé dále vyzvali Radu EU a Evropský parlament, aby urychlili provádění akčního plánu pro unii kapitálových trhů. V červnu 2023 lídři EU zdůraznili, že je nutné posílit hospodářskou odolnost i bezpečnost EU s cílem hájit její hodnoty na globální úrovni a současně zachovat otevřenou ekonomiku. V rámci říjnového zasedání vedoucí představitelé EU projednali revizi dlouhodobého rozpočtu EU v polovině období, víceletý finanční rámec na období 2021 – 2027, včetně nejnaléhavějších potřeb a způsobu financování budoucích priorit. V prosinci 2023 pak lídři EU rozhodli o zahájení přístupových jednání s Ukrajinou a Moldavskem a udělili status kandidátské země Gruzii.

9.2 Aktivity na globální úrovni

OECD

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj je mezivládní organizace 38 ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. OECD vznikla v roce 1961 transformací Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC), která byla původně zřízena roku 1948 k administraci poválečného Marshallova plánu. Mezi hlavní cíle OECD patří koordinace politik za účelem dlouhodobého ekonomického rozvoje členských i nečlenských zemí. OECD koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice, a jelikož OECD sdružuje ekonomicky nejvýznamnější země světa, má také důležitou roli v prosazování liberalizace mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. Mezi hlavní orgány OECD patří rada složená z ministrů zastupujících členské země a dále výkonný výbor, sekretariát v čele s generálním tajemníkem a několik odborných komisí.

Některé aktivity OECD překračují geografický rámec členských zemí. Příkladem je Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání (INFE), jejíž členové jsou ze 130 zemí světa.

Výbory a další vybrané platformy OECD

Committee for Financial Markets (CFM)

Výbor CFM je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou finančních trhů. Je platformou pro diskuzi vývojových trendů na finančních trzích a opatření usilujících o jejich lepší fungování v jednotlivých zemích a v širším nadnárodním měřítku. Členy CFM jsou zástupci ministerstev financí, centrálních bank či dalších orgánů regulace a dohledu. Jednání se také účastní zástupci celosvětových finančních institucí, jako je Mezinárodní měnový fond, Světová banka nebo Banka pro mezinárodní platby v Basileji, dále pak také zástupci z přidružených rozvíjejících se ekonomik. Jedná se tedy o geograficky širší platformu pro debatu a sdílení zkušeností, než jsou např. diskuse mezi členskými státy EU. Specifickým prvkem zasedání výboru jsou pravidelná setkání se zástupci soukromé finanční sféry, na kterých se diskutují významná témata společného zájmu veřejného a soukromého sektoru, zejména vývojové tendence na finančních trzích ve světě či další aktuální témata.

Jednání v roce 2023 byla zaměřena především na aktivity OECD v oblasti tzv. udržitelných financí (vykazování přechodu k bezuhlíkové ekonomice, dluhopisy s prvky udržitelnosti, biodiverzita) a digitalizace finančního sektoru (tzv. tokenizace aktiv, open finance, decentralizované finance/DeFi, umělá inteligence, digitální měny centrálních bank). Důležitými tématy jednání byl také vývoj na globálních finančních trzích v prostředí inflace a zvýšených měnověpolitických sazeb a problematika firemních dluhopisů.

Expertní skupina CFM pro finance a digitalizaci (EGFD)

Expertní skupina EGFD se zaměřuje na decentralizované finance a trh kryptoaktiv, vybrané aspekty digitálních peněz centrálních bank, přístupy v rozvoji open finance a další témata spojená s digitální transformací finančního trhu. Tým OECD zajišťující EGFD pro ČR zpracoval Studii k potenciálu dat ve finančních službách realizovanou v období května 2022 – června 2023 na základě podpory Komise prostřednictvím nástroje technické podpory (TSI). Zpráva byla publikována v červnu 2023 pod názvem Podpora FinTechových inovací v České republice – možnosti nastavení regulatorního sandboxu. V prosinci 2023 expertní skupina prezentovala svůj návrh zprávy k open finance a zprávy ke generativní umělé inteligenci ve financích.

Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (ATFC)

Poradní pracovní skupina pro kodexy liberalizace ATFC vznikla s cílem hledat řešení, jak využívat výhod kapitálových toků a zároveň zmírňovat rizika spojená s jejich volatilitou v měnícím se globálním finančním systému. Kodex liberalizace kapitálových toků OECD, k němuž se připojilo 38 zemí, včetně dvanácti zemí G20, je mnohostrannou dohodou mezi smluvními stranami, která se zabývá otevřeností, transparentností a mezinárodní spoluprací v celé škále přeshraničních kapitálových toků. Jednání ATFC se účastní vládní experti ze zemí OECD (mj. někteří členové Investičního výboru OECD, výboru pro finanční trhy OECD a IPPC) i mimo OECD a odborníci z příslušných mezinárodních organizací, jako jsou MMF a WTO. Obsahem diskuzí v roce 2023 byla především opatření v jednotlivých státech v oblasti finančních trhů mající potenciální dopad na kapitálové toky a některé další otázky související s vývojem kapitálových toků a pravidly pro jejich liberalizaci, a to mj. v kontextu témat, jako je např. změna klimatu či rizika fragmentace globálních kapitálových toků.

Insurance and Private Pensions Committee (IPPC)

Výbor IPPC je hlavním orgánem OECD zabývajícím se problematikou pojistného trhu, dohledem v oblasti pojišťovnictví a problematikou soukromých penzí, tj. neveřejného sektoru důchodového zabezpečení⁶³. IPPC se podílí na zajištění mezinárodní spolupráce, koordinace a větší kompatibility regulace uvedených sektorů finančního trhu. Členy jsou zástupci ministerstev financí a těch orgánů státní správy, které mají v gesci oblast pojišťovnictví a soukromých penzí. Dále se jednání účastní také zástupci dohledových orgánů členských států OECD a při jednáních, která jsou otevřená, i zástupci trhu nebo odborů. V roce 2023 výbor zasedal dvakrát. Na červnovém jednání byla projednána zpráva o využití technologií v oblasti hodnocení rizik, v diskusi se pak spolu s problematikou hodnocení rizik řešily možnosti jejich redukce. Výbor se dále zabýval doporučením OECD k budování finanční odolnosti vzhledem ke katastrofickým rizikům a diskutovaly se možnosti investic do alternativních aktiv. Výbor rovněž prezentoval globální trendy na pojistném trhu na základě sběru dat OECD. Prosincové jednání IPPC se věnovalo problematice globálních tržních trendů, obtížně pojistitelným rizikům a širšímu krytí katastrofických rizik, digitalizaci a jejímu využití pro prevenci a zmírňování rizik.

Working Party for Private Pensions (WPPP)

Pracovní skupina WPPP se věnuje obdobným tématům jako IPPC s větším zaměřením na sektor penzijních fondů, jejich správců a účastníků soukromých penzijních systémů, a to jak individuálních, tak zaměstnaneckých. V roce 2023 zasedal výbor dvakrát. Obsahem červnového jednání byl mimo jiné návrh revize doporučení ke klíčovým zásadám pro právní úpravu soukromých penzí, návrh pokynů k integraci faktorů ESG v rámci investování a řízení rizik penzijních fondů či dokument analyzující a porovnávající skutečnou alokaci aktiv a výkonnost vybraných příspěvkově definovaných penzijních schémat. Prosincové jednání bylo zaměřeno mimo jiné na otázku sladění penzijních produktů s konkrétními finančními potřebami osob v důchodovém věku s ohledem na kontext různých států a jejich demografických profilů, či na mezinárodní srovnání zkušeností v rámci zaměstnaneckého penzijního pojištění v případě více zaměstnavatelů.

Task Force on Financial Consumer Protection (TFFCP)

Pracovní skupina TFFCP má za cíl zpracování mezinárodních standardů v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu, především v oblasti týkající se architektury dohledu, pravidel jednání se zákazníkem, řešení spotřebitelských sporů, finančního vzdělávání a finanční inkluze. Tyto nejdůležitější zásady (tzv. high-level principles) do značné míry odrážejí příklady již funkční regulatorní praxe v EU, současně však zpětně fungují jako vzor nově vznikající regulace (zejména pro země OECD mimo EU). V roce 2023 se pracovní skupina zabývala organizačními záležitostmi (mandátem, programem činnosti, volbou členů řídicího výboru skupiny na následující dva roky) a dále zprávou o vývoji spotřebitelských finančních rizik, problematikou digitalizace a udržitelnosti finančních služeb, ochranou zranitelných spotřebitelů, kryptoaktivity a definicí a měřením finančního blahobytu (well-being).

International Network on Financial Education (INFE)

Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání INFE je platformou institucí (zpravidla ministerstev financí a centrálních bank) nejen členských států OECD, která vytváří strategické dokumenty na globální úrovni. Internetové stránky sítě⁶⁴ jsou branou k informacím o finančním vzdělávání, datům, zdrojům, výzkumům a zprávám. MF je členem a zároveň národním koordinátorem INFE od jejího založení v roce 2008. V září 2023 byl při zvlášť ustavené podskupině pro finanční vzdělávání publikován společný OECD/EU rámec finančních znalostí a schopností pro žáky a studenty. Vznikl tak nezávazný standard finanční gramotnosti pro žáky a studenty v EU. Tento materiál

⁶³ Problematikou soukromých penzí se v rámci IPPC zabývá WPPP.

⁶⁴ www.oecd.org/finance/financial-education

vznikl úpravou a aktualizací rámce OECD pro potřeby EU. Nově byly zejména doplněny oblasti udržitelnosti a digitalizace.

Na konci roku 2023 INFE publikovala závěrečnou zprávu z měření finanční gramotnosti dospělých, které probíhalo na přelomu let 2022 a 2023, tj. mimo ustanovený pětiletý interval. Dále se INFE zabývalo tématem tzv. greenwashingu (klamavé praktiky související s propagací aspektů udržitelnosti, zejména ekologických atributů produktů či služeb) a současnými trendy a riziky v oblasti udržitelných financí. V tomto ohledu byla publikována zpráva *Financial Consumers and Sustainable Finance: policy implications and approaches*. Po revizi byla také publikována zpráva *Report on Resources for National Strategies on Financial Literacy*, která se primárně věnuje doporučením a tzv. best practices při vytváření, aplikování a revidování národních strategií.

G20

Skupina G20 sdružující ministry financí a guvernéry centrálních bank 19 zemí a dvou regionálních uskupení – Africké unie a EU (zastoupena aktuálně předsedající zemí a ECB) byla ustavena v roce 1999, aby poskytla fórum pro výměnu názorů nejvýznamnějších světových ekonomik na klíčové otázky týkající se globální ekonomiky. ČR není členem G20, ale je de facto reprezentována společným zástupcem za EU.

V roce 2023 se vedoucí představitelé skupiny G20 setkali na dvoudenním summitu pořádaném indickým předsednictvím skupiny G20 v Novém Dillí pod heslem Jedna země, jedna rodina, jedna budoucnost. Z jednání skupiny vyplynuly mimo jiné tyto závěry, kdy vedoucí představitelé:

- podpořili práci Rady pro finanční stabilitu (FSB) na řešení zranitelnosti a zvýšení odolnosti nebankovního finančního zprostředkování (NBFi);
- uvítali zprávu FSB týkající se revize doporučení z roku 2017 o řešení nesouladu likvidity v otevřených fondech a zprávu FSB o vlivu pákového efektu v oblasti NBFi na finanční stabilitu a rovněž podpořili implementaci návrhů FSB v oblasti fondů peněžního trhu;
- uvítali doporučení FSB k dosažení větší konvergence při hlášení kybernetických incidentů, aktualizaci kybernetického lexikonu a koncept formátu pro výměnu hlášení incidentů (FIRE – Format for Incident Reporting Exchange) a v této souvislosti vyzvali FSB k přijetí akčního plánu s vhodným časovým harmonogramem;
- uvítali zprávu FSB týkající se zlepšení řízení rizik třetích stran a dohledu a v této souvislosti vyjádřili očekávání, pokud jde o zvýšení provozní odolnosti finančních institucí, řešení problémů vyplývajících z jejich rostoucí závislosti na kritické třetí straně poskytovatelů služeb, včetně BigTechs a FinTechs a také snížení fragmentace v regulačních a dohledových přístupech napříč jurisdikcemi a v různých oblastech sektoru finančních služeb;
- znovu potvrdili svůj závazek k účinné implementaci prioritních opatření pro další fázi plánu G20 pro zlepšení přeshraničních plateb s cílem dosáhnout do roku 2027 rychlejších, levnějších, transparentnějších a inkluzivnějších přeshraničních plateb a uvítali úspěšné uzavření G20 TechSprint 2023, společné iniciativy s BIS Innovation Hub, která bude podporovat inovativní řešení zaměřená na zlepšení přeshraničních plateb;
- uvítali výroční zprávu o pokroku ohledně plánu FSB pro řešení finančních rizik vyplývajících ze změny klimatu a podpořili revidované G20/OECD principy v oblasti tzv. corporate governance s cílem posílit politické a regulační rámce, které podporují udržitelnost a financování prostřednictvím kapitálových trhů, což může přispět k odolnosti širší ekonomiky;
- znovu potvrdili svůj závazek podporovat udržitelné kapitálové toky.

FSB

Vznik a fungování Rady pro finanční stabilitu (Financial Stability Board – FSB) je úzce spjato se skupinou zemí G7 a G20. Přímý předchůdce FSB, Financial Stability Forum (FSF), bylo založeno v roce 1999 skupinou zemí G7. V dubnu 2009 z podnětu G20 vznikla FSB, která se kromě podpory finanční stability zaměřila na podporu reformem v oblasti finanční regulace a dohledu. V praxi znamenala přeměna FSF na FSB rozšíření počtu členských zemí účastnících se na práci organizace. Jednotlivé země jsou v rámci FSB zastoupeny orgány, které mají za cíl udržovat finanční stabilitu (ministerstva financí, centrální banky, dohledové a regulační orgány). Jednání se dále účastní mezinárodní finanční instituce (BIS, MMF, OECD, Světová banka) a organizace, které stanovují mezinárodní standardy (Basilejský výbor pro bankovní dohled, Výbor pro platby a tržní infrastrukturu, Výbor pro globální finanční systém, Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry atd.).

S cílem zajistit celosvětový přesah FSB bylo vytvořeno 6 regionálních konzultačních skupin (tzv. RCGs). ČR je zastoupena v Regionální konzultační skupině pro Evropu.

V roce 2023 se zástupci z členských zemí FSB pravidelně setkávali na úrovni jak tzv. pléna, tak jednotlivých regionálních konzultačních skupin. V rámci Regionální konzultační skupiny pro Evropu byly diskutovány celosvětové i regionální zranitelnosti pro finanční systém a jejich potenciální dopady na evropské ekonomiky; rizika spojená s decentralizovanými financemi; přístupy k finančním rizikům souvisejícím s klimatem se zaměřením na analýzu klimatických scénářů; rizika pro finanční stabilitu vyplývající z pákového efektu v sektoru nebankovního finančního zprostředkování a řízení rizik finančních institucí, která vznikají z důvodu outsourcingu kritických služeb třetím stranám.

Mezi priority pracovního programu FSB v roce 2023 patřily podpora mezinárodní spolupráce a koordinace v aktuálních otázkách finanční stability, zvýšení odolnosti sektoru nebankovního finančního zprostředkování, zlepšení přeshraničních plateb, využití přínosů digitálních inovací při současném omezení jejich rizik a řešení finančních rizik souvisejících s klimatem.

V oblasti zvýšení odolnosti sektoru nebankovního finančního zprostředkování FSB revidovala svá doporučení k řešení strukturálních zranitelností vyplývajících z činností správy aktiv v souvislosti s likviditním nesouladem v otevřených podílových fondech a zkoumala trendy a zranitelnosti spojené s pákovým efektem u nebankovních institucí finančního zprostředkování v jednotlivých jurisdikcích FSB. Dále FSB vydala zprávu o pokroku v zavádění reforem posilujících regulaci a dohled nad nebankovními institucemi finančního zprostředkování a pravidelnou zprávu hodnotící globální trendy v sektoru nebankovního finančního zprostředkování.

V rámci iniciativy na zlepšení přeshraničních plateb FSB spolu s Výborem pro platby a tržní infrastrukturu (CPMI) určily tři prioritní vzájemně propojená témata, a to interoperabilitu a rozšíření provozní doby platebních systémů a přístupů k nim, právní, regulační a dohledové rámce a přeshraniční výměnu dat, na něž se zaměří při realizaci plánu na dosažení levnějších, rychlejších, transparentnějších a přístupnějších přeshraničních plateb. FSB se zabývala národními a regionálními datovými rámci, které jsou důležité pro fungování, regulaci a dohled nad přeshraničními platbami, s cílem identifikovat problémy týkající se používání údajů potřebných k přeshraničním platebním transakcím. FSB také vydala zprávu o pokroku v plnění klíčových ukazatelů výkonnosti v případě přeshraničních plateb.

Co se týče tématu využití přínosů digitálních inovací při současném omezení jejich rizik, FSB zveřejnila svá finální doporučení pro regulaci a dohled trhů s kryptoaktivy a doporučení pro regulaci a dohled globálních stablecoinů. Ve spolupráci s MMF vypracovala FSB zprávu, která shrnuje řadu jejích doporučení a standardů, které mají národním orgánům pomoci řešit makroekonomická rizika a rizika pro finanční stabilitu, jež představují aktivity a trhy s kryptoaktivy, včetně těch, které jsou spojeny se stablecoiny a decentralizovanými financemi. Dále se FSB věnovala zranitelnostem multifunkčních zprostředkovatelů kryptoaktiv a rizikům decentralizovaných financí pro finanční stabilitu.

Pokud jde o řešení finančních rizik souvisejících s klimatem, FSB zkoumala postupy a způsoby, jakými jsou cíle týkající se klimatu začleněny do rámců odměňování vedoucích pracovníků finančních institucí. Byly rovněž vydány zprávy o pokroku ohledně zveřejňování finančních informací týkajících se klimatu.

V oblasti řešení krizí na finančním trhu se FSB v roce 2023 zabývala problémy vznikajícími při využití nealokovaných zdrojů pro plnění interního požadavku na celkovou kapacitu pro absorpci ztrát (TLAC) a poskytla ke konzultaci výsledky jí provedené kvalitativní analýzy týkající se souboru finančních zdrojů a nástrojů pro řešení krizí systémově významných ústředních protistran. FSB také zhodnotila pokrok, kterého členské země dosáhly při provádění reforem týkajících se řešení krizí, a to v bankovním sektoru, oblasti infrastruktury finančního trhu a pojišťovnictví. Na základě analýzy případů selhání švýcarské banky Credit Suisse a regionálních bank v USA poukázala FSB na otázky spojené se zajištěním účinného provádění mezinárodního rámce pro řešení krizí, které si zaslouží další pozornost v rámci budoucí práce FSB. Stejně jako každý rok FSB zveřejnila aktualizovaný seznam globálních systémově významných bank (G-SIBs) včetně výše sazeb dodatečných kapitálových rezerv, které by měly v budoucnu plnit.

V rámci dalších činností FSB mj. navrhla soubor nástrojů pro finanční orgány a finanční instituce ke zlepšení řízení rizik třetích stran a dohledu nad nimi, zveřejnila doporučení k řešení problémů spojených se shromažďováním informací o kybernetických incidentech od finančních institucí a jejich následným sdílením mezi finančními orgány a vydala zprávu o zranitelnostech na komoditních trzích se zaměřením na mechanismy, kterými by se případné napětí na těchto trzích mohlo přenést do širšího finančního systému.

BCBS

Basilejský výbor pro bankovní dohled (Basel Committee on Banking Supervision – BCBS), který působí při Bance pro mezinárodní platby (BIS), je orgán, který na celosvětové úrovni vytváří standardy pro regulaci činnosti bank a zároveň představuje fórum pro spolupráci v záležitostech bankovního dohledu, pro něž BCBS také vytváří standardy a doporučení. Mezi nejznámější standardy patří např. Mezinárodní standardy pravidel kapitálové přiměřenosti nebo Basilejské základní zásady účinného bankovního dohledu. Standardy BCBS nejsou formálně závazné, ale jsou v řadě zemí, a to nejen členských, respektovány a implementovány do národních právních norem. BCBS byl vytvořen centrálními bankami zemí G10 v roce 1974. V rámci 45 členů zahrnuje centrální banky a orgány dohledu z 28 zemí, nicméně konzultace uskutečňuje také v rámci širší skupiny tzv. Basel Consultative Group, jíž se účastní zástupci dalších nečlenských zemí včetně ČNB. ČR není členem BCBS, ale je de facto reprezentována společnými zástupci některých institucí EU.

Pracovní program BCBS v roce 2023 zahrnoval vedle identifikace a hodnocení vznikajících rizik a zranitelných míst globálního bankovního systému činnosti spojené s probíhající digitalizací financí, finančními riziky souvisejícími s klimatem a monitorováním a hodnocením rámce Basel III.

Kromě každoročního přezkumu dopadů standardů Basel III na banky a pravidelného hodnocení podoby jejich implementace v daných jurisdikcích zveřejnil BCBS rovněž zprávu o pokroku globálních systémově významných bank (G-SIBs) při uplatňování zásad pro efektivní agregaci a vykazování údajů o rizicích a zkoumal příčiny selhání bank Silicon Valley Bank, Signature Bank a First Republic Bank v USA a Credit Suisse ve Švýcarsku v březnu a květnu 2023. V rámci pokračující práce s cílem zvýšit transparentnost maržových požadavků BCBS ve spolupráci s Výborem pro platby a tržní infrastrukturu (CPMI) a Mezinárodní organizací sdružující komise pro cenné papíry (IOSCO) analyzoval dynamiku marží na komoditních trzích se zúčtováním prováděným prostřednictvím ústřední protistrany během období vysoké volatility v roce 2022.

Co se týče tvorby a úprav mezinárodních standardů, provedl BCBS technické změny v oblasti standardizovaného přístupu k operačnímu riziku, zveřejňování informací o riziku souvisejícím s úpravou úvěrového ocenění, výpočtu skóre pro ukazatel objemu obchodů při určování G-SIBs a terminologie související s proticyklickou kapitálovou rezervou.

Prostřednictvím newsletterů BCBS informoval o svých probíhajících interních diskusích týkajících se otázek úvěrového rizika a o stavu implementací zásad pro účinné řízení a dohled nad finančními riziky souvisejícími s klimatem, které byly vydány v červnu 2022, a zásad provozní odolnosti a revidovaných zásad řádného řízení operačního rizika vydaných v březnu 2021.

V roce 2023 BCBS zahájil konzultace k úpravám struktury i obsahu Basilejských základních zásad účinného bankovního dohledu, které představují minimální standardy pro řádnou obezřetnostní regulaci a dohled nad bankami. Další konzultace probíhaly k návrhu zveřejňování údajů o expozicích bank vůči kryptoaktivům, návrhu kvalitativních a kvantitativních požadavků na zveřejňování informací o finančních rizicích souvisejících s klimatem, úpravám standardu pro úrokové riziko v bankovní knize a aktualizaci požadavků kladených na expozice bank vůči stablecoinům v rámci standardu týkajícího se obezřetnostního zacházení s expozicemi bank vůči kryptoaktivům. Zpětnou vazbu od účastníků trhu si BCBS vyžádal také k jím provedenému hodnocení dopadů digitálních podvodů na globální bankovní systém z hlediska dohledu a finanční stability.

9.3 Evropská legislativa v oblasti finančního trhu

Evropský systém pojištění vkladů (EDIS)

V listopadu 2015 zveřejnila Komise návrh nařízení, který doplňuje nařízení o jednotném postupu pro řešení krize úvěrových institucí (SRMR)⁶⁵ za účelem zřízení Evropského systému pojištění vkladů (EDIS). Vytvořený systém má doplnit již existující pilíře bankovní unie, zvýšit ochranu vkladatelů napříč zúčastněnými státy, posílit finanční stabilitu a postupně omezit problematickou vazbu mezi bankami a národními vládami. Návrh EDIS by se měl vztahovat na systémy pojištění vkladů v členských státech účastnících se bankovní unie a na úvěrové instituce k nim přidružené. Na základě závěrů Rady EU z června 2016 pokračovala práce na EDIS v čistě technické rovině.

K obnovení politické debaty došlo na přelomu let 2019 a 2020. Lídři v rámci eurosummitu, který se konal v prosinci 2020 v inkluzivním formátu, vyzvali Euroskupinu v inkluzivním formátu, aby připravila „postupný

⁶⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. 7. 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

a časově vymezený plán“ týkající se všech prvků nezbytných k dokončení bankovní unie. Pro přetrvávající neshody členských států nad jednotlivými elementy se dohoda představitelů Euroskupiny z června 2022 bezprostředně omezila na posílení rámce krizového řízení bank a prohloubení harmonizace národních systémů pojištění vkladů. Posléze by mělo dojít k opětovnému zhodnocení stavu bankovní unie a dohoda na možných dalších krocích by měla být učiněna konsensuálním způsobem.

V březnu 2024 došlo k obnovení diskuzí o EDIS v Evropském parlamentu. V dubnu 2024 pak byla přijata zpráva výboru ECON.

Balíček pro oblast digitálních financí

V září 2020 Komise vydala balíček pro oblast digitálních financí (Digital Finance Package), jehož součástí byly čtyři legislativní návrhy, a to [návrh nařízení o trzích kryptoaktiv](#) (nařízení MiCA), [návrh nařízení o digitální provozní odolnosti finančního sektoru](#) (nařízení DORA), [návrh nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastruktury založené na technologii distribuovaného registru \(DLT\)](#) (nařízení o pilotním režimu) a [návrh změnové směrnice](#), která reaguje na přijetí návrhů nařízení DORA, MiCA a o pilotním režimu. Součástí balíčku byly dále dvě nelegislativní opatření, a to Strategie pro maloobchodní platby a Strategie pro digitální finance.

Nařízení DORA, nařízení o pilotním režimu a změnová směrnice byly zveřejněny ve Věstníku již v roce 2022⁶⁶.

V květnu 2023 bylo ve Věstníku zveřejněno nařízení MiCA⁶⁷, jež představuje první komplexní evropský právní předpis upravující nabízení kryptoaktiv veřejnosti a poskytování služeb souvisejících s kryptoaktivy. Nařízení stanoví napříč EU jednotné podmínky pro činnost poskytovatelů služeb souvisejících s kryptoaktivy (jako jsou např. burzy či směnární), kteří budou nově licencovaným subjektem. Nařízení zásadně přispěje k větší ochraně spotřebitelů.

Spotřebitelský úvěr (CCD2)

V říjnu 2023 byla ve Věstníku publikována nová směrnice o spotřebitelských úvěrech (CCD2)⁶⁸, jejíž podoba byla vyjednána v rámci dialogů během českého předsednictví a technicky doladěna za švédského předsednictví. Směrnice CCD2 setrvává v režimu maximální harmonizace, má být transponována do listopadu 2025 a nabýt účinnosti, tj. nahradit režim stávající směrnice CCD1⁶⁹, do listopadu 2026. Směrnice má širší působnost danou zrušením řady výjimek (např. pro úvěry pod 200 EUR nebo úvěry poskytované zdarma, kontokorenty se splatností do 1 měsíce, úvěry do 3 měsíců splatnosti s minimálními náklady), je podrobnější (například u posuzování úvěruschopnosti) a sladuje pravidla se směrnicí hypoteční (MCD)⁷⁰ tím, že přejímá mnoho jejích ustanovení (například všeobecně dostupné informace, poradenství, institucionální požadavky včetně odborné způsobilosti a pravidel odměňování). Směrnice nově zakazuje sjednání spotřebitelského úvěru nebo doplňkových služeb bez výslovné žádosti a souhlasu spotřebitele a také některé reklamní praktiky, omezuje právo na odstoupení od smlouvy na 12 měsíců a 14 dnů od sjednání úvěru s výjimkou případu, kdy spotřebitel nebyl o tomto právu informován, ukládá členským státům povinnost zavést opatření proti nepřiměřeným cenám úvěrů (u RPSN, úrokové sazby nebo celkových nákladů úvěru), ukládá poskytovatelům úvěrů použití shovívavého postupu vůči dlužníkům v prodlení (jedná se o úpravu navazující na úpravu ve směrnici o správcích úvěru a obchodnících s úvěry (NPL)⁷¹) a zakládá povinnost členských států prosazovat opatření na podporu spotřebitelů v oblasti finančního vzdělávání a zajistit zpřístupnění dluhového poradenství.

⁶⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2554 ze dne 14. 12. 2022 o digitální provozní odolnosti finančního sektoru a o změně nařízení (ES) č. 1060/2009, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 600/2014, (EU) č. 909/2014 a (EU) 2016/1011; nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/858 ze dne 30. 5. 2022 o pilotním režimu pro tržní infrastruktury založené na technologii distribuovaného registru a o změně nařízení (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 909/2014 a směrnice 2014/65/EU; směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2556 ze dne 14. 12. 2022, kterou se mění směrnice 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU, 2014/65/EU, (EU) 2015/2366 a (EU) 2016/2341, pokud jde o digitální provozní odolnost finančního sektoru.

⁶⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1114 ze dne 31. 5. 2023 o trzích kryptoaktiv a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 1095/2010 a směrnic 2013/36/EU a (EU) 2019/1937.

⁶⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2225 ze dne 18. 10. 2023 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice 2008/48/ES.

⁶⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS, v platném znění.

⁷⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. 2. 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010, v platném znění.

⁷¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2167 ze dne 24. 11. 2021 o správcích úvěru a obchodnících s úvěry a o změně směrnice 2008/48/ES a 2014/17/EU, v platném znění.

Evropské zelené dluhopisy (EuGB)

V listopadu 2023 bylo ve Věstníku publikováno nařízení o evropských zelených dluhopisech⁷². V tomto nařízení jsou upraveny podmínky pro vydávání tzv. evropských zelených dluhopisů se stanovením požadavků pro emitenty dluhopisů, kteří chtějí používat označení „evropský zelený dluhopis“ (European Green Bond) nebo „EuGB“ pro své environmentálně udržitelné dluhopisy nabízené investorům v EU. Peněžní prostředky získané z evropských zelených dluhopisů by měly být použity na financování hospodářských činností, které mají trvalý pozitivní dopad na životní prostředí, což má být zajištěno navázáním na požadavky nařízení o taxonomii. Soulad evropských zelených dluhopisů s návrhem nařízení budou kontrolovat externí posuzovatelé registrovaní u orgánu ESMA. Emitentem evropských zelených dluhopisů může být jakákoli právnická osoba, včetně svrchovaných států.

Solventnost II

V září 2021 Komise zveřejnila návrh směrnice, kterou se mění směrnice Solventnost II. Tato směrnice je klíčovým právním nástrojem k bezproblémovému fungování jednotného trhu v rámci sektoru pojišťovnictví. Cílem revize směrnice Solventnost II je zejména poskytnout lepší pobídky k dlouhodobě udržitelnému financování ekonomiky členských států i celé EU, řešit potenciální nárůst systémového rizika v sektoru pojišťovnictví, udržet stabilní celkovou úroveň kapitálových požadavků pro pojišťovací sektor, zajistit účinnější uplatňování zásady proporcionality, upravit požadavky na výkaznictví a zlepšit kvalitu, soudržnost a koordinaci dohledu nad pojišťovnami a zajišťovnami ve skupině a v rámci přeshraniční činnosti. Revize dále řeší úpravy již existujících výjimek z působnosti směrnice Solventnost II a v rámci proporcionality navrhuje nový koncept společností a skupin s nízkorizikovým profilem (nově malých a nekomplexních).

Vyjednávání návrhu revize směrnice Solventnost II probíhalo v pracovní skupině Rady EU od října 2021. Obecný přístup Rady EU byl schválen v červnu 2022. V průběhu španělského předsednictví v 2. pololetí 2023 probíhaly politické a technické dialogy, přičemž technické dialogy byly dokončeny během belgického předsednictví v lednu 2024. V dubnu 2024 proběhlo první čtení v Evropském parlamentu. Následovat bude právně lingvistický přezkum a práce na překladech. Publikace ve Věstníku se očekává do konce roku 2024.

Schválení návrhu revize směrnice je úzce provázáno s delegovaným aktem, který se paralelně projednával i v průběhu roku 2023 na jednáních expertní skupiny CEEBPI a jednání pokračují i v roce 2024.

Ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven (IRR D)

V září 2021 zveřejnila Komise návrh směrnice upravující rámec pro ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven (IRR D)⁷³. Cílem návrhu je stanovení minimálního harmonizovaného rámce pro zvládnutí dopadů toho, že se pojišťovna nebo zajišťovna ocitne ve finančních problémech. Nastavení harmonizovaných zásad a postupů přispěje k včasnému a řádnému řešení nepříznivé situace pojistitele bez narušení finančního systému nebo reálné ekonomiky při současné minimalizaci dopadů na pojištěné osoby. Minimální harmonizace včetně definice společného přístupu k základním prvkům ozdravných postupů a řešení krize zamezí současné nejednotnosti a usnadní přeshraniční spolupráci. Zároveň bude ponechán prostor, aby členské státy přijaly dodatečná opatření na vnitrostátní úrovni, pokud jsou tato opatření slučitelná se zásadami, minimálními požadavky a cíli stanovenými na EU úrovni. Návrh směrnice je úzce propojen s revizí směrnice Solventnost II, zejména v oblasti upravující pravidla obezřetnostního dohledu.

Projednávání návrhu v pracovní skupině Rady EU probíhalo od října 2021. Obecného přístupu Rady EU se podařilo dosáhnout za českého předsednictví v prosinci 2022. V průběhu španělského předsednictví probíhaly politické a technické dialogy, přičemž v prosinci 2023 bylo dosaženo předběžné politické dohody. Technické dialogy byly dokončeny za belgického předsednictví v lednu 2024. Následuje právně lingvistický přezkum a práce na překladech. Publikace ve Věstníku se očekává do konce roku 2024.

Mezinárodní standard Basel III (CRR III/CRD VI)

V říjnu 2021 Komise uveřejnila návrh revidující směrnici a nařízení o kapitálových požadavcích označované jako CRD VI a CRR III. Návrh do evropského práva implementuje zbývající část mezinárodního standardu Basel III, z něž se implementuje mimo jiné nová úprava výstupních prahů (tzv. output floor – úprava, která má snížit variabilitu kapitálových požadavků vypočtených na základě tzv. interních modelů), úprava standardizovaného přístupu k měření úvěrového rizika (zvyšuje se riziková citlivost tohoto přístupu), přístupu k měření úvěrového

⁷² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2631 ze dne 22. 11. 2023 o evropských zelených dluhopisech a o volitelném zveřejňování informací o dluhopisech nabízených jako environmentálně udržitelné a informací o dluhopisech vázaných na udržitelnost.

⁷³ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU), kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize pojišťoven a zajišťoven a kterou se mění směrnice 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2009/138/ES, (EU) 2017/1132 a nařízení (EU) č. 1094/2010, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 806/2014 a (EU) č. 2017/1129.

rizika založeného na interním ratingu, stanovení minimálního kapitálového požadavku k riziku CVA (úpravy ocenění derivátů s ohledem na úvěrové riziko protistrany), stanovení minimálního kapitálového požadavku k operačnímu riziku a úprava minimálního kapitálového požadavku k tržnímu riziku. Návrh obsahuje i některá témata nad rámec standardu Basel III, mezi která patří revize úpravy správního trestání, revize pravomocí orgánů dohledu, úprava financování udržitelnosti v souvislosti s ESG riziky, úprava v oblasti posuzování členů vedoucího orgánu a osob v klíčových funkcích, změna přístupu k pobočkám ze třetích zemí a dílčí revize makroobezřetnostních nástrojů.

Projednávání návrhu v pracovní skupině Rady EU bylo zahájeno v listopadu 2021 a probíhalo až do období českého předsednictví, kdy byl v listopadu 2022 schválen obecný přístup Rady EU. Proces vyjednávání pokračoval v průběhu celého roku 2023 za švédského a španělského předsednictví projednáváním v technických a politických trialozích. V březnu 2024 byly dokončeny práce na překladech a jazykových úpravách finálního návrhu textu. V dubnu 2024 schválilo plénum Evropského parlamentu finální znění obou předpisů (CRD IV i CRRIII). Publikováno ve Věstníku⁷⁴ bylo v červnu 2024.

Unie kapitálových trhů (CMU)

V listopadu 2021 Komise zveřejnila balíček dalších legislativních návrhů v rámci projektu unie kapitálových trhů (CMU), jehož cílem je integrovat kapitálové trhy. V rámci legislativního balíčku byly uveřejněny čtyři návrhy, a to návrh na vytvoření jednotného evropského přístupového místa (ESAP), návrh revize nařízení upravujícího evropské fondy dlouhodobých investic (ELTIF), návrh revize směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD) a návrh revize nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR).

V prosinci 2023 byly ve Věstníku zveřejněny předpisy, kterými se zřizuje jednotné evropské přístupové místo k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti (ESAP)⁷⁵. V současné době jsou finanční informace a informace související s udržitelností obchodních společností roztržštěny, objevují se v mnoha jazycích a na mnoha platformách. Tyto nedostatky představují bariéru pro přeshraniční investování. Na úrovni EU proto dochází k vytvoření ESAP, který bude zřízen orgánem ESMA a má za úkol shromažďovat veřejně dostupné informace o EU obchodních společnostech a investičních produktech. ESAP nepřináší žádné nové informační povinnosti z hlediska obsahu, pouze centralizuje umístění a sjednocuje formát již zveřejňovaných údajů. ESAP by měl být zpřístupněn v červenci 2027 a postupně by do něj měla přibývat v několika fázích data podle jednotlivých sektorových předpisů.

Revize nařízení upravující evropské fondy dlouhodobých investic (ELTIF) reaguje na poměrně malý a málo využívaný produkt na trhu (cca 57 fondů jen ve čtyřech státech EU). Cílem revize je zatraktivnění investování do fondů dlouhodobých investic. Zejména mají být liberalizovány některé požadavky, pokud jde o nabízení ELTIF profesionálním zákazníkům. Rovněž má být posílena role drobných investorů, aby do těchto fondů více investovali. Konkrétní změny se týkají rozšíření rozsahu způsobilých aktiv a investic, zavedení flexibilnějších pravidel fungování těchto fondů (např. povolením investičních strategií typu „fonde fondů“ a „master-feeder“ struktury či rozvolněním pravidel pro složení fondového portfolia a diverzifikace rizik nebo upravením pravidel pro peněžité zápůjčky) či omezení nadměrných překážek bránících neprofesionálním investorům v investování do tohoto typu fondů za současného zachování jejich vysoké ochrany. Obecný přístup byl schválen Radou EU v květnu 2022. Během českého předsednictví v říjnu 2022 se podařilo dosáhnout dohody v rámci trialogů ohledně politických témat, k nimž patřily především otázky udržitelnosti, rozsahu rozvolnění pravidel produktového designu a ochrany neprofesionálních investorů. V březnu 2023 bylo nařízení přijato a zveřejněno ve Věstníku⁷⁶, přičemž nařízení je účinné od 10. 1. 2024.

Revize směrnice o správcích alternativních investičních fondů (AIFMD) má vést k vyšší efektivitě financování s ohledem na harmonizaci právního rámce pro fondy, které poskytují úvěry obchodním společnostem.

⁷⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1623 ze dne 31. 5. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavky týkající se úvěrového rizika, rizika úvěrové úpravy v ocenění, operačního rizika, tržního rizika a minimální výstupní prahy, a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1619 ze dne 31. 5. 2024, kterou se mění směrnice 2013/36/EU, pokud jde o pravomocí dohledu, sankce, pobočky ze třetích zemí a environmentální, sociální a správní rizika.

⁷⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2859 ze dne 13. 12. 2023, kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2869 ze dne 13. 12. 2023, kterým se mění některá nařízení, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2864 ze dne 13. 12. 2023, kterou se mění některé směrnice, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa.

⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/606 ze dne 15. 3. 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2015/760, pokud jde o požadavky týkající se investičních politik a podmínek provozování činnosti evropských fondů dlouhodobých investic a rozsah způsobilých investičních aktiv, požadavky na složení portfolia a rozložení rizika, peněžité zápůjčky a další pravidla pro fondy.

Revidovaná ustanovení mají rovněž zajistit lepší ochranu investorům. To se má projevit např. v tom, že třetí osoby, na které správci fondů delegovali některé své činnosti, musí dodržovat stejná pravidla napříč EU. Obecný přístup Rady EU byl přijat v červnu 2022. Trialogy probíhaly od března 2023 a dohoda s Evropským parlamentem byla uzavřena v červenci 2023 během španělského předsednictví. V únoru 2024 byla směrnice přijata a v březnu 2024 zveřejněna ve Věstníku⁷⁷.

Revize nařízení o trzích finančních nástrojů (MiFIR) se má dotknout zejména dat. Dobře fungující trh je podle Komise založen na vysoce kvalitních tržních datech. Navržené změny v této souvislosti by měly zvýšit transparentnost. Konkrétně se jedná o novou úpravu tzv. consolidated tape (CT), tedy služby, která zajistí shromáždění, konsolidaci a distribuci dat o obchodování v EU z obchodních systémů, především z regulovaných trhů (burz) na jednom místě. Všichni investoři bez ohledu na to, zda jsou drobní nebo profesionální, by tak měli mít přístup ke konsolidovaným datům napříč EU trhy bez ohledu na to, o jaké finanční nástroje se bude jednat. Nově je zakázáno přijímání plateb za směrování toku pokynů (PFOF). Českému předsednictví se podařilo nalézt vyvážený kompromis a v prosinci 2022 byl schválen obecný přístup Rady EU. Trialogy probíhaly od března 2023 a v červnu 2023 byla uzavřena politická dohoda s Evropským parlamentem, technickou práci dokončilo španělské předsednictví a návrh byl finálně schválen v říjnu 2023 na COREPER. Revizní nařízení a doprovodná směrnice byly zveřejněny ve Věstníku v březnu 2024⁷⁸.

Centrální depozitáři (CSDR refit)

V prosinci 2023 byla ve Věstníku zveřejněna revize⁷⁹ nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů (CSDR)⁸⁰. Nařízení navazuje na balíček pro oblast digitálních financí a souvisí zejména s návrhem nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastruktury vedené na technologii distribuovaného registru (DLT). Nařízení má zefektivnit disciplínu při vypořádání, spolupráci dohledových orgánů a zavést kolegia orgánů dohledu. Nařízení dále zefektivňuje režim pasportizace (přeshraniční poskytování služeb), upravuje se i poskytování služeb centrálními depozitáři ze třetích zemí a bankovní doplňkové služby.

Smlouvy o finančních službách uzavřených na dálku (DMFS)

V listopadu 2023 byla ve Věstníku publikována revize⁸¹ pravidel o nabízení finančních služeb na dálku (Distance Marketing in Financial Services), jejichž podoba byla z velké části vyjednána v Radě během českého předsednictví v roce 2022 a pak dokončena během švédského předsednictví v první polovině roku 2023. Nová pravidla již nejsou obsažena v samostatné sektorové směrnici (DMFSD⁸²), která byla revizí zrušena, ale jsou začleněna do zvláštní části směrnice o právech spotřebitelů, která je v režimu maximální harmonizace.

Nová úprava má sloužit jako tzv. regulatorní záchraná síť (safety net) pro produkty, které (zatím) nemají svou vlastní evropskou sektorovou úpravu nebo jsou z její aplikace vyloučeny. Potenciální množina takto dotčených služeb je poměrně pestrá. Jedná se např. o úvěrový crowdfunding, neúčelové hypotéky zajištěné nerezidenční nemovitostí, některé spořicí a vkladové produkty nebo některá neživotní pojištění.

Směrnice o právech spotřebitelů přebírá stávající pravidla ze směrnice DMFSD, která dále modifikuje a doplňuje zejména v oblasti předmluvních informačních povinností a práva na odstoupení od smlouvy (zavádí některé nové informační povinnosti, možnost vrstvení předmluvních informací při jejich poskytování elektronickými prostředky, povinnost poskytovat náležitě vysvětlení a připomenutí možnosti odstoupit od smlouvy, omezení práva na odstoupení od smlouvy na 12 měsíců a 14 dnů od uzavření smlouvy s výjimkou případu, kdy spotřebitel informaci o tomto právu neobdržel). Směrnice dále nově stanoví některá pravidla na ochranu spotřebitele při sjednávání finančních služeb online (ochrana před tzv. dark patterns v online rozhraních, která obchodníci

⁷⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/927 ze dne 13. 3. 2024, kterou se mění směrnice 2011/61/EU a 2009/65/ES, pokud jde o pověření, řízení rizika likvidity, podávání zpráv pro účely dohledu, poskytování depozitářských služeb a služeb úschovy a poskytování úvěrů alternativními investičními fondy.

⁷⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/791 ze dne 28. 2. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 600/2014, pokud jde o zvýšení transparentnosti údajů, odstranění překážek vzniku služby konsolidovaných obchodních informací, optimalizaci obchodních povinností a zákaz přijímání plateb za tok pokynů; směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/790 ze dne 28. 2. 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů.

⁷⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2845 ze dne 13. 12. 2023, kterým se mění nařízení (EU) č. 909/2014, pokud jde o disciplínu při vypořádání, přeshraniční poskytování služeb, spolupráci v oblasti dohledu, poskytování bankovních doplňkových služeb a požadavky na centrální depozitáře cenných papírů ze třetích zemí, a mění nařízení (EU) č. 236/2012.

⁸⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 ze dne 23. 7. 2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012, v platném znění.

⁸¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2673 ze dne 22. 11. 2023, kterou se mění směrnice 2011/83/EU, pokud jde o smlouvy o finančních službách uzavřené na dálku, a zrušuje směrnice 2002/65/ES.

⁸² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. 9. 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES, v platném znění.

používají ke sjednávání smluv se spotřebiteli). Výraznou novinkou je pak zavedení možnosti jednoduchého odstoupení od smlouvy uzavřené online způsobem pro spotřebitele (např. prostřednictvím webové stránky nebo aplikace), a to pomocí tzv. funkce pro odstoupení od smlouvy. Povinnost zpřístupnit tuto funkci bude mít navíc každý obchodník, tedy nejen při sjednávání finančních služeb prostřednictvím online rozhraní, ale obecně při sjednávání jakýchkoli spotřebitelských smluv online.

Okamžité platby

V říjnu 2022 Komise zveřejnila návrh nařízení, kterým se mění nařízení SEPA⁸³ a nařízení o přeshraničních platbách⁸⁴ a zavádí povinné poskytování okamžitých plateb denominovaných v eurech. Cílem návrhu je zajistit dostupnost okamžitých eurových plateb v celé EU (tzv. 365/24/7), a to do 10 sekund. Návrh by měl přispět k navýšení počtu prováděných okamžitých plateb v eurech a umožnit uživatelům využívat výhody plynoucí z těchto plateb a být alternativním řešením k platbám kartou nebo mobilním aplikacím. Okamžité platby v eurech budou muset nabízet všichni poskytovatelé platebních služeb, kteří v současné době nabízejí eurové platby. Poplatky za provedení okamžitých eurových plateb nesmějí být vyšší než u běžných eurových plateb.

Návrh rovněž zavádí tzv. IBAN-name check, tedy povinnost ověřit, zda se shoduje IBAN (International Bank Account Number) se jménem zamýšleného příjemce, které plátce při zadávání platebního příkazu uvede. Dále návrh upravuje provádění tzv. sanction screening, tedy ověření, zda se uživatel, kterému je okamžitá platba odesílána, nenachází na sankčním seznamu, tak aby toto ověřování nevedlo k nadměrnému neprovádění okamžitých plateb. Návrh rovněž zavádí sankce za porušení povinností plynoucích z nařízení a stanovuje lhůty pro poskytovatele platebních služeb týkající se přijímání a odesílání okamžitých eurových plateb, přičemž pro členské státy mimo eurozónu jsou lhůty podstatně delší.

Projednávání návrhu v pracovní skupině Rady EU bylo zahájeno v listopadu 2022 a v dubnu 2023 byl předložen kompromisní návrh. Mandát Rady EU pro jednání s Evropským parlamentem byl schválen v květnu 2023. Česká republika společně s Dánskem, Polskem a Maďarskem předložily k textu společné prohlášení, které akcentuje větší zohlednění pozice poskytovatelů platebních služeb mimo eurozónu při řízení eurové likvidity. První trialog se uskutečnil pod vedením španělského předsednictví v červenci 2023 a v rámci druhého trialogu, který proběhl v listopadu 2023, bylo dosaženo politické dohody. Ke konci roku 2023 byly započaty lingvistické úpravy a nařízení o okamžitých úhradách bylo zveřejněno ve Věstníku v březnu 2024⁸⁵.

Listing Act balíček

V prosinci 2022 Komise představila návrh tzv. Listing Act balíčku skládajícího se z návrhu směrnice o zvýšení atraktivity kapitálových trhů⁸⁶, návrhu nařízení o zvýšení atraktivity kapitálových trhů⁸⁷ a návrhu směrnice o akcích s vícenásobným hlasovacím právem⁸⁸ (poslední zmíněný v gesci Ministerstva spravedlnosti). Cílem celého balíčku je zjednodušit vstup, hlavně malých a středních podniků, na kapitálový trh a jejich setrvání na něm. Balíček má za cíl zjednodušit a sjednotit nároky na prospekt včetně výjimek z povinnosti uveřejnit prospekt (změna nařízení o prospektu), úpravu seznamu zasvěcených osob a režimu uveřejňování vnitřních informací včetně případných sankcí za porušení dané povinnosti (změny v nařízení MAR⁸⁹), zavedení systému sdílení informací, resp. dat mezi národními dohledovými orgány a posílení spolupráce mezi dohledovými orgány (změny v nařízeních MAR a MiFIR), úpravu právního rámce investičního výzkumu a zrušení tzv. unbundling rules (zákazu spojených plateb, změna směrnice MiFID II) a úpravu požadavku na objem volně obchodovatelných akcií (tzv. free-float, zrušení směrnice o listingu a přesunutí relevantních ustanovení do směrnice MiFID II). V lednu 2023 bylo zahájeno projednávání pracovní skupinou Rady EU a v červnu 2023 byl schválen obecný přístup. V listopadu 2023 byla zahájena jednání v rámci trialogů. Vzhledem k tomu, že Evropský parlament trval na projednání celého balíčku jako celku a Rada EU nevyhověla návrhu španělského předsednictví na změnu

⁸³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 ze dne 14. 3. 2012, kterým se stanoví technické a obchodní požadavky pro úhrady a inkasa v eurech a kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, v platném znění.

⁸⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1230 ze dne 14. 7. 2021 o přeshraničních platbách v Unii (kodifikované znění).

⁸⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/886 ze dne 13. 3. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 260/2012 a (EU) 2021/1230 a směrnice 98/26/ES a (EU) 2015/2366, pokud jde o okamžité úhrady v eurech.

⁸⁶ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/65/EU za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu a kterou se zrušuje směrnice 2001/34/ES.

⁸⁷ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1129, (EU) č. 596/2014 a (EU) č. 600/2014 za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu.

⁸⁸ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o strukturách zahrnujících akcie s násobným hlasovacím právem ve společnostech, které žádají o přijetí svých akcií k obchodování na trhu pro růst malých a středních podniků.

⁸⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. 4. 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnice Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES, v platném znění.

obecného přístupu ve vztahu k návrhu směrnice o akcích s násobným hlasovacím právem, španělské předsednictví nebylo schopno zdárně ukončit jednání v rámci dialogu a vyjednávání převzalo v lednu 2024 belgické předsednictví, které jednání zdárně ukončilo. V současné době probíhají práce na překladech do národních jazyků. Publikace ve Věstníku je očekávána do konce roku 2024.

Přezkum evropské tržní infrastruktury (EMIR 3)

V prosinci 2022 uveřejnila Komise návrh balíčku, jehož cílem je zvýšit atraktivitu a odolnost clearingových služeb ústředních protistran v EU, podpořit otevřenou strategickou autonomii EU a zachovat finanční stabilitu. Návrh balíčku míří na snížení regulační zátěže, zejména pro ústřední protistrany při získávání některých povolení, zvláště pro rozšíření portfolia nabízených produktů, neboť příslušné postupy se ukázaly jako velmi komplikované a pomalé. Dále návrh usiluje o větší podporu clearingů v EU a motivaci účastníků trhu ke clearingům svých derivátových obchodů primárně v EU, a tím o vybudování odolné tržní infrastruktury. Návrh reaguje rovněž na situaci, která nastala na energetických trzích po vypuknutí války na Ukrajině, a to tak, že má být zvýšena transparentnost požadavků na marže (tzv. margin calls), aby je mohli tržní účastníci lépe předvídat. V neposlední řadě je cílem návrhu snížit závislost EU na clearingů v ústředních protistranách usazených ve třetích zemích. V rámci balíčku dochází k úpravě nařízení CRR a nařízení o fondech peněžního trhu (MMFR)⁹⁰ a také směrnice CRD a směrnice o kapitálových požadavcích investičních podniků (IFD)⁹¹. Mandát Rady EU pro jednání s Evropským parlamentem byl schválen na COREPER v prosinci 2023 a následně proběhl první politický dialog. Politické dohody s Evropským parlamentem bylo dosaženo v únoru 2024. V současné době probíhají práce na překladech. Publikace ve Věstníku je očekávána do konce roku 2024.

Revize rámce pro krizové řízení a pojištění vkladů (CMDI)

V dubnu 2023 vydala Komise návrhy na úpravu rámce pro krizové řízení ve finančním sektoru a pojištění vkladů (CMDI). Obecným cílem tohoto rámce je posílení odolnosti bankovního sektoru a úprava nástrojů pro řešení krizí, aby selhání banky nevedlo k ohrožení finanční stability, veřejných prostředků a důvěry vkladatelů. Základem aktuální revize rámce CMDI jsou následující prvky: 1) vyjasnění a harmonizované posouzení veřejného zájmu na použití nástrojů k řešení krize namísto její likvidace/insolvence, 2) rozšíření uplatňování nástrojů k řešení krize na malé a střední banky, kde je k dispozici potřebné financování, zejména prostřednictvím MREL a záchranných sítí financovaných bankovním sektorem, 3) prohloubení harmonizace využití národních systémů pojištění vkladů (DGS) k řešení krizí a zajištění přiměřené flexibility pro usnadnění odchodu selhávajících bank z trhu způsobem, který zachová hodnotu aktiv banky, 4) harmonizovaný test nejnižších nákladů (least-cost test, LCT), který by upravoval použití prostředků DGS mimo výplatu pojištěných vkladů, aby se zajistily konzistentní, důvěryhodné a předvídatelné výsledky; LCT by měl náležitě zohledňovat specifika národních bankovních sektorů, včetně zachování fungujícího rámce institucionálních systémů ochrany (hojně zavedeny v Německu a Rakousku), 5) sjednocení postavení DGS a všech vkladatelů v rámci insolvenčního práva, 6) harmonizace a vyjasnění rámce pro pojištění vkladů s cílem zajistit rovné zacházení s vkladateli a zvýšit úroveň jejich ochrany odstraněním stávajících rozdílů v uplatňování směrnice v jednotlivých členských státech, a to zejména pokud jde o rozsah ochrany vkladů a proces výplaty náhrad. Návrhy jsou projednávány v rámci pracovní skupiny Rady EU. Španělské předsednictví v prosinci 2023 předložilo na COREPER zprávu o pokroku. Projednávání pokračovalo za belgického předsednictví během 1. pololetí 2024. Obecný přístup Rady EU byl dosažen v červnu 2024.

Daisy Chains II

Součástí balíčku CMDI byl též návrh novely tzv. Daisy Chains upravující nepřímé upisování interního minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky (MREL). Návrh směrnice byl projednáván ve zrychleném procesu. Mandát Rady EU pro vyjednávání s Evropským parlamentem byl přijat COREPER v listopadu 2023. Španělskému předsednictví se následně podařilo uzavřít politickou dohodu v prosinci 2023. Směrnice byla uveřejněna ve Věstníku v dubnu 2024⁹².

Balíček k pravidlům na ochranu retailových investorů (RIP)

V květnu 2023 zveřejnila Komise návrh legislativního balíčku k pravidlům na ochranu retailových investorů, tzv. Retail Investment Package (RIP, dříve Retail Investment Strategy). Cílem legislativy je zvýšení poptávky evropských retailových zákazníků po investičních službách a zefektivnění ochrany investorů v době digitalizace a závazků týkajících se udržitelného rozvoje ekonomik vnitřního trhu. Balíček tvoří novely 5 směrnic z finančního

⁹⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1131 ze dne 14. 6. 2017 o fondech peněžního trhu, v platném znění.

⁹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2002/87/ES, 2009/65/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU a 2014/65/EU.

⁹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1174 ze dne 11. 4. 2024, kterou se mění směrnice 2014/59/EU a nařízení (EU) č. 806/2014, pokud jde o některé aspekty minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky.

trhu – směrnice UCITS (o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů), Solventnost II (o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu), směrnice AIFMD (o správcích alternativních investičních fondů), směrnice MiFID II (o trzích finančních nástrojů) a IDD (o distribuci pojištění). Samostatnou částí balíčku je pak novela nařízení PRIIPs-KID (o sdělení klíčových informací pro retailové investory).

Navrhovaná právní úprava pokrývá různé aspekty poskytování a zprostředkování investičních služeb a pojistných produktů s investiční složkou, zejména pak přípustné způsoby odměňování zprostředkovatelů, produktové řízení (koncept tzv. value for money a využití benchmarků), pravidla jednání s investory (informační povinnosti, pravidla pro reklamu na investice, testy vhodnosti a přiměřenosti), standardy odbornosti distributorů investic, kategorizaci investorů, posílení pravomocí při výkonu dohledu nebo povinné finanční vzdělávání investorů.

Projednávání v rámci pracovní skupiny Rady EU probíhalo od července 2023, kde nejdůležitějšími tématy byla problematika odměňování zprostředkovatelů a koncept value for money. Obecný přístup Rady EU byl dosažen v červnu 2024.

Balíček pro financování udržitelnosti

V červnu 2023 předložila Komise balíček opatření, který doplňuje stávající rámec EU pro financování udržitelnosti a obsahuje: sdělení Komise Rámec udržitelného financování, který funguje v praxi⁹³; doprovodný pracovní dokument o použitelnosti taxonomie EU a širšího rámce EU pro udržitelné financování⁹⁴; sdělení Komise o výkladu a provádění některých právních ustanovení nařízení EU o taxonomii a souvislostech s nařízením o zveřejňování informací o udržitelném financování⁹⁵; doporučení Komise o usnadnění financování přechodu k udržitelnému hospodářství⁹⁶; akty v přenesené pravomoci vztahující se k taxonomii EU, tj. změna aktu v přenesené pravomoci v oblasti klimatu⁹⁷ a akt v přenesené pravomoci v oblasti životního prostředí⁹⁸; a návrh nařízení o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu⁹⁹.

Cílem balíčku je posílit základy stávajícího rámce a podpořit potřebné dodatečné finanční toky do udržitelných investic. Sdělení Rámec udržitelného financování, který funguje v praxi, zasazuje balíček opatření do kontextu agendy financování udržitelnosti a popisuje jednotlivé prvky rámce a jejich vzájemnou interakci. Akty v přenesené pravomoci vztahující se k taxonomii EU doplňují klasifikační systém o další odvětví a hospodářské činnosti a rozšiřují tak seznam příležitostí pro environmentálně udržitelné investice. Návrh nařízení o transparentnosti a integritě činností v oblasti ESG ratingu posiluje transparentnost ratingů ESG a snižuje riziko klamavých praktik souvisejících s propagací aspektů udržitelnosti, zejména ekologických atributů produktů či služeb (tzv. greenwashing). Toto nařízení tak doplňuje rámec o důležitý nástroj pro verifikaci informací o udržitelnosti. Doporučení Komise o usnadnění financování přechodu k udržitelnému hospodářství na praktických příkladech objasňuje, jak mohou podniky, investoři a finanční zprostředkovatelé dobrovolně využívat nástroje rámce financování udržitelnosti k urychlení přechodu na klimaticky neutrální a udržitelné hospodářství a posílení konkurenceschopnosti. Doprovodný pracovní dokument útvarů Komise o použitelnosti taxonomie EU a širšího rámce EU pro udržitelné financování informuje o nástrojích pro zvýšení srozumitelnosti a uživatelské přívětivosti rámce.

⁹³ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Rámec udržitelného financování, který funguje v praxi“.

⁹⁴ Doprovodný pracovní dokument útvarů Komise o použitelnosti taxonomie EU a širšího rámce EU pro udržitelné financování.

⁹⁵ Sdělení Komise o výkladu a provádění některých právních ustanovení nařízení EU o taxonomii a souvislostech s nařízením o zveřejňování informací o udržitelném financování 2023/C 211/01.

⁹⁶ Doporučení Komise (EU) 2023/1425 ze dne 27. 6. 2023 o usnadnění financování přechodu k udržitelnému hospodářství.

⁹⁷ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/3850, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2139 stanovující další technická screeningová kritéria pro určení toho, za jakých podmínek se určité hospodářské činnosti kvalifikují jako významně přispívající ke zmírňování změny klimatu nebo k přizpůsobování se změně klimatu, a toho, zda tyto hospodářské činnosti významně nepoškozují některý z dalších environmentálních cílů. Pro potřeby Rady EU je dokument veden pod číslem 11382/23.

⁹⁸ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/3851, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852 stanovením technických screeningových kritérií pro určení toho, za jakých podmínek se hospodářská činnost kvalifikuje jako významně přispívající k udržitelnému využívání a ochraně vodních a mořských zdrojů, k přechodu na oběhové hospodářství, k prevenci a omezování znečištění nebo k ochraně a obnově biologické rozmanitosti a ekosystémů, a toho, zda tato hospodářská činnost významně nepoškozují některý z dalších environmentálních cílů, a kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2021/2178, pokud jde o specifické zveřejňování informací v souvislosti s těmito hospodářskými činnostmi. Pro potřeby Rady EU je dokument veden pod číslem 11383/23.

⁹⁹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu.

V červenci 2023 přijala Komise prostřednictvím aktu v přenesené pravomoci rovněž první sadu evropských standardů pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS)¹⁰⁰, které podnikům umožní standardizovaným způsobem sdělovat informace o udržitelnosti věřitelům, investorům a dalším zúčastněným stranám. První sada ESRS byla ve Věstníku zveřejněna v prosinci 2023.

Transparentnost a integrita činností v oblasti ESG ratingu

V červnu 2023 přijala Komise v rámci balíčku opatření pro financování udržitelnosti mimo jiné návrh nařízení o transparentnosti a integritě činností v oblasti environmentálního, sociálního a správního (ESG) ratingu. Tento návrh má regulovat poskytovatele ratingů ESG prostřednictvím organizačních požadavků, pravidel pro vydávání povolení poskytovat služby a určení charakteru dohledového mechanismu (orgánem dohledu bude ESMA). Zároveň poskytovatelům ratingů ESG stanovuje povinnost používat přísné, systematické, nezávislé a odůvodnitelné metodiky, které by měli průběžně (nejméně jednou ročně) přezkoumávat. Záměrem návrhu nařízení je rovněž zvýšit transparentnost samotných ratingů ESG, a to prostřednictvím požadavků na zveřejňování určitého minima informací o metodikách a zdrojích dat ratingů ESG pro širokou veřejnost a komplexnějších informací pro odběratele ratingů ESG a hodnocené společnosti.

V prosinci 2023 byl na jednání COREPER přijat mandát Rady EU pro jednání s Evropským parlamentem. V rámci navazujících dialogů bylo v únoru 2024 dosaženo předběžné politické dohody na návrhu nařízení mezi Evropským parlamentem a Radou EU. Následuje práce lingvistů obou institucí na finálním znění a překladech nařízení. Schválení finálního textu nařízení ze strany Evropského parlamentu a Rady EU se očekává na podzim 2024.

Balíček legislativních návrhů k digitálnímu euru

V červnu 2023 zveřejnila Komise balíček legislativních návrhů, jehož cílem je vytvoření právního rámce pro povinnou akceptaci eurové hotovosti, a možné přijetí digitálního eura, které by ECB mohla v budoucnu vydávat jako doplněk hotovosti. Základ balíčku představují návrh nařízení o euromincích a eurobankovkách jako zákonném platidle a návrh nařízení o zavedení digitálního eura. Součástí balíčku je též návrh nařízení o poskytování služeb digitálního eura poskytovateli platebních služeb usazenými v členských státech, jejichž měnou není euro. Deklarovaným cílem návrhu, který stanoví právní rámec pro případné digitální euro, je zajistit, aby lidé a podniky měli vedle současných soukromých řešení další možnost volby, která jim umožní platit široce přijímanou, levnou, bezpečnou a odolnou formou veřejných peněz v eurozóně. Snahou je vytvořit odpovídající právní rámec, bude však na ECB rozhodnout, zda a kdy digitální euro vydá. Digitální euro by bylo, stejně jako dnes hotovost, k dispozici vedle stávajících vnitrostátních a mezinárodních soukromých platebních prostředků. Lidé by měli možnost používat jej kdykoli a kdekoli v eurozóně, a to včetně tzv. offline plateb, které by měly zajistit vysokou míru soukromí a ochranu údajů. Digitální euro by mělo být distribuováno lidem a podnikům v rámci celé EU prostřednictvím bank a dalších poskytovatelů platebních služeb, přičemž základní služby by měly být poskytovány zdarma. Návrh se věnuje i otázce finančního začleňování, kdy by jednotlivci, kteří nemají bankovní účet, měli mít možnost otevřít si účet např. na poště či u jiného veřejného subjektu. Digitální euro by mělo mít formu zákonného platidla, kdy by obchodníci v celé eurozóně s výjimkou velmi malých obchodníků měli mít povinnost digitální euro přijímat. Od července 2023 probíhají jednání pracovní skupiny Rady EU.

Open Finance: přístup k finančním údajům (FIDA)

V červnu 2023 zveřejnila Komise balíček obsahující návrh nařízení o přístupu k finančním údajům (FIDA). Nařízení FIDA usiluje o vytvoření právního rámce regulujícího přístup k finančním údajům zákazníků a jejich používání, aniž by bylo dotčeno zachování přísných požadavků na ochranu soukromí. Právní úprava obsahuje návrh přístupu k finančním údajům, jejich zpracovávání a sdílení mezi společnostmi a mezi společnostmi a zákazníky tak, aby mohli zákazníci lépe profitovat z finančních produktů a služeb, které by naplňovaly aktuální potřeby spotřebitelů a trhu. Nařízení je postaveno na principu dobrovolného souhlasu zákazníka s přístupem k jeho finančním údajům. Cílem návrhu FIDA je tak podle Komise podpořit a urychlit digitální transformaci rozšířením možností pro sdílení údajů zákazníků na finančním trhu. Komise dále předpokládá, že přijetím navrhované regulace bude snadnější pro subjekty finančního trhu vytvářet dostupné individualizované produkty a služby, které budou lépe vyhovovat jejich specifickým potřebám. Od července 2023 probíhají jednání pracovní skupiny Rady EU.

Balíček legislativních návrhů k platebním službám (PSD3/PSR)

V červnu 2023 zveřejnila Komise balíček návrhů týkajících se platebních služeb. Balíček obsahuje nařízení PSR a směrnice PSD3. Navrhovaná legislativa je výsledkem procesu přezkumu stávající právní úpravy (směrnice PSD2),

¹⁰⁰ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2772 ze dne 31. 7. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU, pokud jde o standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti.

kteřá je účinná od roku 2018. Cílem je reagovat na identifikované slabé stránky současné úpravy. Díky nabytým zkušenostem a provedené analýze je dle Komise nyní vhodné upřednostnit částečně formu nařízení. Zatímco směrnice upravuje licenční řízení, nařízení řeší soukromoprávní otázky, jako například odpovědnost poskytovatelů platebních služeb vůči uživatelům, silné ověření či otevřené bankovníctví. Od července 2023 probíhají jednání pracovní skupiny Rady EU.

Revize nařízení o benchmarcích (BMR)

V říjnu 2023 publikovala Komise návrh nařízení, kterým se reviduje nařízení o benchmarcích (BMR)¹⁰¹. Cílem revize je zefektivnit proces povolování a registrace indexů, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů (též tzv. benchmarky) a zmírnit zátěž společností v EU, zejména malých a středních podniků. Dále je cílem tohoto legislativního návrhu přezkoumat rozsah působnosti BMR, řešit jeho nedostatky a přinést cílená zlepšení fungování tohoto nařízení. Projednávání návrhu na pracovní skupině Rady EU začalo v listopadu 2023. Mandát Rady EU pro jednání s Evropským parlamentem byl přijat v prosinci 2023. Trialogy nebyly zatím zahájeny a ve vyjednávání se bude pokračovat až za nového Evropského parlamentu v 2. pololetí 2024.

Sdílení a poskytování informací orgány dohledu

V říjnu 2023 vydala Komise návrh nařízení revidující stávající nařízení o Evropské radě pro systémová rizika (ESRB), nařízení o Evropských orgánech dohledu (ESAs - EBA, ESMA, EIOPA) a nařízení, prostřednictvím kterého se zavedl program InvestEU. Cílem návrhu je zefektivnění požadavků na reportování a snížení administrativní zátěže. Návrh by měl usnadnit výměnu informací mezi orgány dohledu za účelem zabránit duplikaci požadavků na reporting v situaci, kdy pravomocí sbírat určitá data od finančních institucí disponuje zároveň několik orgánů, přičemž není právně zakotveno, aby tyto orgány mohly informace sdílet mezi sebou. Dle návrhu by pak měla mít větší přístup k datům také Komise. Sdílení informací se subjekty, které k tomu mají oprávněný zájem, pak bude umožněno za striktních podmínek rovněž pro účely výzkumu a inovací. Návrh rovněž mění frekvenci (z půlroční na roční) pro reportování Komisi v rámci programu InvestEU s cílem snížit pracovní a administrativní zátěž. Projednávání legislativního návrhu v pracovní skupině Rady EU bylo zahájeno v únoru 2024. Obecného přístupu Rady EU bylo dosaženo v červnu 2024.

9.4 Domácí legislativa v oblasti finančního trhu

Rozvoj kapitálového trhu a změny III. penzijního pilíře

V souvislosti s přijetím Koncepce rozvoje kapitálového trhu v ČR v roce 2019–2023 vládou v březnu 2019 byly v roce 2019 započaty práce na novele, která do právního řádu implementuje legislativní opatření z koncepce vyplývající. V roce 2023 byl dokončen legislativní proces návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří (v předchozím volebním období evidován jako sněmovní tisk 993), tentokrát bez novely zákona o investičních společnostech a investičních fondech, nicméně doplněný o jiná témata, zejména v oblasti penzijních fondů. Návrh zákona cílil k zavedení zejména dlouhodobého investičního produktu a alternativního účastnického fondu.

Dlouhodobý investiční produkt je souhrnným označením pro již existující produkty na finančním trhu, které umožňují vytváření úspor na stáří, a měl by být alternativou k již státem daňově podporovaným finančním produktům spoření na stáří, kterými jsou penzijní připojištění/doplňkové penzijní spoření a životní pojištění. Kromě toho zákon zavedl i daňovou podporu pro pojištění dlouhodobé péče, které sice není produktem spoření na stáří, ale má stejnou daňovou podporu.

Nový typ účastnického fondu (tzv. alternativní účastnický fond) má být alternativou k již existujícím dynamickým účastnickým fondům s tím, že u tohoto typu fondu má být poplatková politika nastavena tak volně, aby bylo penzijním společnostem umožněno investovat např. i do aktiv typu tzv. private equity fondů, a nabídnout účastníkům možné vyšší zhodnocení, byť za cenu vyšší rizikovosti takové investice.

Rovněž bylo navrhováno povinné používání XML formátu pro účely exekuce, které má vést ke snížení nákladů účastníků finančního trhu spojených se součinností s exekutory.

V rámci boje proti rizikovým (podvodným) dluhopisům dojde k rozšíření emisních podmínek dluhopisů bez prospektu (konkrétně emise do 1 mil. EUR) o údaje o emitentovi tak, aby investor měl možnost dostatečně

¹⁰¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. 6. 2016 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a o změně směrnice 2008/48/ES a 2014/17/EU a nařízení (EU) č. 596/2014, v platném znění.

posoudit rizikovost emitenta, potažmo celé emise (dosud obsahují emisní podmínky, na rozdíl od prospektu, jen informace o dluhopisu). Osoby nabízející tyto dluhopisy budou publikovat emisní podmínky na svých webových stránkách.

V zákoně o doplňkovém penzijním spoření byla provedena opatření k umožnění vyšší mobility mezi transformovanými fondy a účastnickými fondy, kdy je možno zůstat účastníkem v transformovaném fondu a současně se stát účastníkem účastnického fondu (nelze ale platit příspěvky do obou typů fondů současně). Také byla revidována výše státního příspěvku dle výše příspěvku účastníka, kdy nově se státní příspěvek poskytuje za příspěvky účastníka od 500 do 1 700 Kč (do 1. 7. 2024 se jednalo o částky od 300 do 1 000 Kč). Státní příspěvek nově činí 20 % příspěvku účastníka (do 1. 7. 2024 se jednalo o 20 % + 30 Kč). Osoby pobírající starobní důchod nemají od 1. 7. 2024 nárok na státní příspěvek.

Návrh zákona (sněmovní tisk 474) Poslanecká sněmovna schválila v listopadu 2023 a následně Senát v prosinci 2023 (senátní tisk 510). Zákon byl vyhlášen pod číslem 462/2023 Sb., přičemž jeho účinnost byla stanovena od 1. 1. 2024 s výjimkou vybraných ustanovení, která jsou účinná od 1. 7. 2024, 1. 9. 2024 a 1. 2. 2025.

Klíčové informace pro investory

V roce 2023 byl dokončen legislativní proces novely zákona o investičních společnostech a investičních fondech, přičemž se jednalo pouze o implementaci novely směrnice UCITS¹⁰². Novela má zamezit duplicitnímu poskytování klíčových informací investorům do fondů kolektivního investování. Zákon byl vyhlášen pod číslem 106/2023 Sb., přičemž jeho účinnost byla stanovena na 1. 5. 2023.

Investiční společnosti a fondy

V roce 2023 byl zahájen legislativní proces návrhu zákona, kterým se mění zákon o investičních společnostech a investičních fondech a další související zákony. Návrh zákona reaguje na poznatky z výkladové a aplikační praxe v oblasti fondového financování a navazuje na Koncepti rozvoje kapitálového trhu v ČR. Hlavní navrhovaná opatření zahrnují úpravu tzv. nelicencovaných správců, též označovaných jako „podlimitní fondy“, „minifondy“ nebo „patnáckáři“ podle čísla paragrafu, kde jsou upraveni. Jedná se o právnické osoby, které mohou provádět správu majetku srovnatelnou s obhospodařováním, aniž by podléhaly rozsáhlé regulaci zákona či dohledu ČNB. Z praxe plynou zjištění, že je účelné omezit investice prostřednictvím těchto subjektů, jelikož se drobní investoři mylně domnívají, že se jedná o relativně bezpečné investice. Návrh tedy zvyšuje informační povinnost vůči investorům, explicitně stanovuje minimální výši investice každého investora odpovídající částce 125 000 EUR a zavádí sankční výmaz nelicencovaných správců ze seznamu vedeného ČNB. Návrh dále umožňuje komanditní společnosti na investiční listy a uzavřené akciové společnosti (která je investičním fondem) vytvářet podfondy, což by mělo přispět ke zvýšení atraktivity těchto právních forem. Rovněž je výslovně zakotven převod jmění kapitálové společnosti do podílového fondu jako jeden z možných způsobů přeměny podílového fondu. Dále dochází k úpravě některých správních poplatků, tak aby reflektovaly náklady spojené s odpovídajícími správními řízeními. Návrh taktéž zužuje rozsah aktiv, která musí mít depozitář v úschově, slučuje seznamy zahraničních investičních fondů vedených ČNB, sjednocuje lhůty pro některá licenční řízení a vyjasňuje procesní aspekty likvidace podílového fondu. Návrh Poslanecká sněmovna (sněmovní tisk 570) schválila v dubnu 2024 a následně Senát v květnu 2024 (senátní tisk 258). Zákon byl vyhlášen pod číslem 163/2024 Sb., přičemž jeho účinnost byla stanovena od 1. 7. 2024.

Vyváženost zastoupení žen a mužů ve vedení kotovaných společností

V létě 2023 byly zahájeny legislativní práce na zákoně transponujícím směrnici o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností¹⁰³, jehož gestorem je Úřad vlády, ale svým obsahem míří většina úprav do zákona o podnikání na kapitálovém trhu. Cílem připravované úpravy je podpořit vyrovnanější zastoupení mužů a žen na vedoucích pozicích největších kotovaných společností. Předpokládané nabytí účinnosti nové úpravy je 28. 12. 2024, kdy uplyne transpoziční lhůta. Návrh byl červnu 2024 schválen vládou a postoupen Poslanecké sněmovně k projednání (sněmovní tisk 731).

¹⁰² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2261 ze dne 15. 12. 2021, kterou se mění směrnice 2009/65/ES, pokud jde o používání sdělení klíčových informací správcovskými společnostmi subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP).

¹⁰³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2381 ze dne 23. 11. 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních.

Pilotní režim pro tržní infrastruktury založené na technologii distribuovaného registru

V roce 2023 byl dokončen legislativní proces zákona, kterým se mění zákon o podnikání na kapitálovém trhu a zákon o pojišťovnictví.¹⁰⁴ Zákon mj. adaptuje český právní řád na nařízení o pilotním režimu pro tržní infrastruktury založené na technologii distribuovaného registru. Zákon rovněž provádí úpravu definice investičního nástroje a staví na jisto, že i nástroje vedené na technologii distribuovaného registru (DLT) jsou investičními nástroji. Nařízení o pilotním režimu pak samo o sobě zavádí tři zvláštní licenční režimy tržní infrastruktury využívající technologii DLT, a to: a) mnohostranný obchodní systém (DLT MTF), b) vypořádací systém (DLT settlement system), c) obchodní vypořádací systém (DLT trading settlement system). Adaptace byla provedena v minimalistické podobě. Český právní řád se tedy neměnil více, než vyžadovalo právo EU. Zákon nabyl účinnosti 4. 11. 2023.

Pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla

V roce 2023 pokračoval legislativní proces návrhů zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Předmětná právní úprava obsahuje některé zásadní změny, jakými jsou mimo jiné nové vymezení vozidla pro účely dané odpovědnosti, alternativní pojištění odpovědnosti pořadatelů motoristických závodů nebo soutěží, přenesení povinnosti zajistit sjednání pojištění odpovědnosti z vlastníka vozidla na jeho provozovatele, zrušení prokazování pojištění odpovědnosti zelenou kartou při provozu vozidla na území ČR včetně souvisejícího zjednodušení evidenčních úkonů při změnách v registru silničních vozidel a zvýšení minimálních limitů pojistného plnění. Návrhy Poslanecká sněmovna schválila v prosinci 2023 (sněmovní tisky 517 a 518) a následně Senát v lednu 2024 (senátní tisky 209 a 210). Zákony byly vyhlášeny pod čísly 30/2024 Sb. a 31/2024 Sb., přičemž jsou účinné od 1. 4. 2024, s výjimkou vybraných ustanovení, která jsou účinná od 1. 10. 2024 (resp. 23. 4. 2024). Zároveň byla publikována vyhláška Ministerstva financí č. 69/2024 Sb., k provedení zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, většina jejích ustanovení nabyla účinnosti 1. 4. 2024.

Daisy Chains I

V roce 2023 probíhal legislativní proces návrhu novely zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu¹⁰⁵. Jedná se o technickou novelu implementující nařízení EU, které upravuje omezitelnost přístup ke globálním systémově významným institucím a metody nepřímého upisování nástrojů způsobilých pro splnění minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky. Návrh zákona schválila Poslanecká sněmovna v říjnu 2023 (sněmovní tisk 435) a Senát v prosinci 2023 (senátní tisk 174). Zákon, publikovaný pod č. 425/2023 Sb., nabyl účinnosti 30. 12. 2023.

Trh nevýkonných úvěrů

V roce 2023 probíhal legislativní proces návrhů zákona o trhu s nevýkonnými úvěry a zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o trhu s nevýkonnými úvěry. Návrh zákona o trhu s nevýkonnými úvěry implementuje směrnici NPL. Cílem implementované směrnice má být vytvoření jednotného evropského trhu s portfoliem bankovních úvěrů, které jsou klasifikovány jako tzv. nevýkonné, což znamená, že po určitou dobu nejsou spláceny nebo je jejich splácení nějakým způsobem ohroženo. Návrh zákona obsahuje veřejnoprávní regulaci správy nevýkonných úvěrů, které doposud podléhaly jen obecné občanskoprávní regulaci. Vytváří se nové subjekty na finančním trhu, kterými jsou obchodník s úvěry a správce nevýkonného úvěru. Správci nevýkonného úvěru musí získat povolení od ČNB. Oproti tomu činnost obchodníka s úvěry specifické povolení od ČNB nevyžaduje, nicméně je pod dohledem ČNB. Obchodníkem s úvěry je osoba, na kterou jsou v rámci její podnikatelské činnosti převáděny nevýkonné úvěry. Návrh zákona dále upravuje přeshraniční správu nevýkonných úvěrů v rámci jednotného evropského trhu a pravidla pro jednání s dlužníkem. Součástí návrhu zákona je také úprava dohledových pravomocí ČNB.

Doprovodný změnový zákon, který je transpoziční a nemění český právní řád více, než vyžaduje právo EU, transponuje směrnici NPL. Občanský soudní řád se změnil z důvodu zajištění ochrany peněžních prostředků svěřených správci nevýkonného úvěru. Zákon o bankách a zákon o spořitelních a úvěrních družstvech se změnil tak, aby činnost úvěrových institucí pokrývala i správu nevýkonných úvěrů. Zákon o správních poplatcích stanoví správní poplatek za přijetí žádosti o povolení k činnosti správce nevýkonných úvěrů. Zákon o spotřebitelském úvěru nově umožňuje nebankovnímu poskytovateli spotřebitelského úvěru vykonávat správu nevýkonného úvěru a byla do něj zavedena další pravidla v návaznosti na revizi směrnic MCD a CCD1 směrnicí NPL (podrobněji dále). Zákon o platebním styku zpřesňuje transpozici druhé směrnice o platebních službách do českého práva.

¹⁰⁴ Zákon č. 324/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ Zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Návrhy obou zákonů Poslanecká sněmovna schválila v lednu 2024 (sněmovní tisky 472 a 473) a následně Senát v březnu 2024 (senátní tisky 219 a 220). Zákony byly vyhlášeny pod čísly 84/2024 Sb. a 85/2024 Sb., přičemž jsou účinné od 1. 5. 2024.

Spotřebitelský úvěr

V rámci zákona č. 462/2023 Sb. byla schválena i novelizovaná úprava předčasného splacení u spotřebitelských úvěrů na bydlení. Cílem novelizace bylo posílení vyváženosti úpravy předčasného splacení hypoték během fixace a stanovení způsobu určení výše účelně vynaložených nákladů vzniklých poskytovateli v souvislosti s předčasným splacením těchto úvěrů. Rozšířil se okruh situací, které zákon spojuje s právem na bezplatné předčasné splacení (nově při prodeji nemovitosti spojené s hypotečním úvěrem nebo při vypořádání společného jmění manželů) a současně se stanovilo právo poskytovatele na limitovanou náhradu účelně vynaložených nákladů z titulu úrokové ztráty. Nová pravidla pro předčasné splacení nabydou účinnosti od 1. 9. 2024 a budou se vztahovat na úvěry na bydlení nově sjednané za účinnosti této novely, u stávajících úvěrů na bydlení s pevnou zápůjční úrokovou sazbou pak na předčasná splacení, k nimž dojde během fixace, která započne běžet po dni nabytí účinnosti této novely (tj. fixace běžící od 2. 9. 2024).

V souvislosti se zákonem o trhu s nevykonnými úvěry dále (viz výše v textu) dochází k novelizaci zákona o spotřebitelském úvěru. Nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru bude moci v rámci svého podnikatelského oprávnění vykonávat správu nevykonného úvěru podle zákona o trhu s nevykonnými úvěry. Dále dochází k doplnění informační povinnosti věřitele při změně smlouvy o spotřebitelském úvěru a v rámci pravidel pro jednání s dlužníkem v prodlení bude muset věřitel zavést postupy pro uplatňování tzv. opatření shovívavosti (např. prodloužení doby trvání úvěru, odložení splátky, snížení úrokové sazby nebo změna měny úvěru).

Digitalizace finančního trhu

V roce 2023 probíhaly práce na návrhu zákona o implementaci předpisů EU v oblasti digitalizace finančního trhu (zákon o digitalizaci finančního trhu), jenž obsahuje ustanovení implementující nařízení DORA a nařízení MiCA. Nařízení DORA upravuje jednotná pravidla digitální provozní odolnosti finančního sektoru, která musí finanční instituce spadající do působnosti tohoto nařízení dodržovat. Doposud byla úprava digitální provozní odolnosti roztříštěna do jednotlivých sektorových předpisů. Nařízení DORA doprovází směrnice upravující jednotlivé sektorové předpisy, která je transponována ve změnovém zákoně. Nařízení MiCA představuje první komplexní předpis upravující nabízení kryptoaktiv veřejnosti a poskytování služeb souvisejících s kryptoaktivy. Poskytovatelé služeb souvisejících s kryptoaktivy nově budou licencovaným subjektem.

Návrh zákona obsahuje především úpravu přestupků a pravomocí ČNB jako orgánu dohledu. Některá další ustanovení reagují na nařízení MiCA a jejich cílem je hladká aplikace nařízení v ČR, například zvláštní režim rezervy aktiv vydavatelů tokenů vázaných na aktiva či elektronických peněžních tokenů. Spolu s tímto návrhem zákona byl připraven návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů EU v oblasti digitalizace finančního trhu a financování udržitelnosti, jenž obsahuje další úpravy zákonů navazující právě na tato dvě nařízení a implementaci nařízení o evropských zelených dluhopisech. Vláda návrhy zákonů schválila v dubnu 2024 a předložila je Poslanecké sněmovně (sněmovní tisky 692 a 694).

Stavební spoření

V rámci tzv. Konsolidačního balíčku¹⁰⁶, přijatého v roce 2023, byla zahrnuta též úprava zákona o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, když byla snížena maximální výše státní podpory z 2 000 Kč na 1 000 Kč ročně. Zároveň byly na základě memoranda uzavřeného mezi Ministerstvem financí, Ministerstvem životního prostředí a Asociací českých stavebních spořitelů v zákoně provedeny úpravy umožňující urychlení zejména energetické transformace českých domácností a zefektivnění čerpání dotačních programů na energetickou úsporu rodinných a bytových domů prostřednictvím existující infrastruktury stavebních spořitelů, a to i se zapojením zdrojů, které čerpá ČR z EU.

9.5 Nelegislativní aktivity MF v oblasti finančního trhu

Finanční vzdělávání

Národní strategie finančního vzdělávání 2.0 (NSFV 2.0), schválená vládou v roce 2020, vytyčuje základní směr, kterým by se finanční vzdělávání v ČR mělo v budoucnosti ubírat. Na provedení úkolů plynoucích z NSFV 2.0 se podílí Pracovní skupina pro finanční vzdělávání (PSFV). Členy PSFV jsou zástupci veřejného sektoru, profesních

¹⁰⁶ Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů.

sdužení působících na finančním trhu, subjektů realizujících finančně vzdělávací projekty (neziskové organizace, spotřebitelská sdružení a dluhové poradny), akademické sféry a odborníci v oblasti vzdělávání. MF činnost této skupiny a jejích pracovních podskupin řídí. Rolí MF plynoucí z NSFV 2.0 je také provozování Národního registru projektů finančního vzdělávání a koordinace finančně vzdělávací akce Global Money Week, která v roce 2023 proběhla již podvanácté a byla tematicky zaměřena na rozvoj kompetencí pro finanční zdraví. Do aktivit probíhajících v březnu v rámci Global Money Week se napříč Českem opětovně zapojili žáci, studenti i učitelé ze stovek škol, rovněž děti a vychovatelé z desítek dětských domovů, kteří si formou her, soutěží, přednášek a osobních setkání s odborníky z praxe rozšiřovali své znalosti a dovednosti ze světa financí.

Portál Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?

MF průběžně spravuje rozcestníkový portál finanční gramotnosti „Finanční gramotnost aneb Proč se finančně vzdělávat?“ dostupný na adrese financnigramotnost.mfcr.cz, který je určen široké laické i odborné veřejnosti. Portál na jednom místě shromažďuje informace o fungování a rizicích finančního trhu a o systému finančního vzdělávání v ČR i v zahraničí. Obsahem jsou mj. rodinné finance včetně tvorby domácího rozpočtu; struktura, instituce a produkty finančního trhu; kontakty na spotřebitelské a dluhové poradny, které v případě sporů s institucemi finančního trhu či např. při složité životní situaci poskytují zdarma pomoc; řešení sporů, rady a návody zaměřené především na předlužení, oddlužení a exekuce a odkazy na zajímavé stránky s projekty, hrami a kalkulačkami v ČR i v zahraničí. Na portálu běží také Národní registr projektů finančního vzdělávání. MF zde rovněž pravidelně informuje o svých legislativních a nelegislativních aktivitách v oblasti ochrany spotřebitele a finančního vzdělávání, stejně jako o aktualitách v související evropské legislativě.

Portál Kapitálový průvodce

MF průběžně spravuje informační portál „Kapitálový průvodce“ dostupný na adrese www.kapitalovypruvodce.cz, který je určen malým a středním podnikům a informuje je o možnostech financovat své podnikání prostřednictvím kapitálového trhu přes dluhové nebo kapitálové nástroje. Při spuštění webu v dubnu 2021 byla uspořádána online konference se 3 tematickými workshopy, jejíž záznam (včetně workshopů) je k dispozici na YouTube kanálu „Kapitálový Průvodce“, kde jsou k dispozici i další videa z webu. Následně došlo ke spuštění sekce Aktualit, které byly doplněny zpětně až do května 2018 a jsou průběžně doplňovány. Portál na jednom místě shromažďuje praktické informace o fungování kapitálového trhu a kontakty na ekonomické a právní poradce. Web obsahuje rovněž kvíz pro určení nejvhodnějšího způsobu financování společnosti. Na webu jsou pravidelně doplňovány aktualizace a kontrolována aktuálnost kontaktů dle podnětů dotčených osob a společností. Web je provozován v českém i v anglickém jazyce (videa mají anglické titulky).

Příprava a aktualizace otázek pro odborné zkoušky distributorů finančních produktů

MF ve spolupráci s ČNB zajišťuje přípravu a aktualizaci sady otázek k sektorovým zkouškám odborné způsobilosti distributorů finančních služeb organizovaných tzv. akreditovanými osobami. Aktualizace znění otázek probíhá průběžně, v návaznosti na identifikované podněty a v těsné spolupráci se sektorovými profesními sdruženími. V roce 2023 byla zahájena příprava aktualizace sady otázek k odborné zkoušce probíhající podle zákona o distribuci pojištění a zajištění, která reaguje na novelizaci právní úpravy zákonného pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

Inovace na finančním trhu

MF od března 2021 nadále publikuje na svých internetových stránkách Bulletin inovací, který upozorňuje na aktuální vývoj v oblasti inovací na finančním trhu, a to jak v ČR, tak v zahraničí. Dále MF na svých stránkách upozorňuje veřejnost na chystané webináře pořádané MF, na aktuální vývoj v oblasti finančních inovací a na rozvoj úpravy na poli digitální ekonomiky s dopady na finanční trh. Zároveň došlo ve spolupráci s MPO k výrazné modifikaci digitálního regulatorního sandboxu, který je od konce roku 2023 připravován ve spolupráci s agenturou CzechInvest a jehož činnost by měla být spuštěna od poloviny roku 2024.

Seminář k nařízení o trzích s kryptoaktivy

Česká kryptoměnová asociace a MF uspořádaly pro zástupce trhu a odbornou veřejnost v říjnu 2023 úvodní odborný seminář k nařízení o trzích s kryptoaktivy (MiCA). Na semináři rovněž vystoupil zástupce ČNB.

Překlady zákonů do angličtiny

V lednu 2023 byly publikovány aktualizované překlady zákonů v oblasti kapitálového trhu do angličtiny v reakci zejména na novelu zákonem č. 96/2022 Sb. Jednalo se o zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zákon o investičních společnostech a investičních fondech, zákon o dluhopisech, zákon o dohledu v oblasti kapitálového trhu a nařízení vlády o investování investičních fondů. V červnu 2023 byl publikován překlad novely v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří ve verzi schválené vládou a zasláné do

Poslanecké sněmovny. Uvedené překlady lze nalézt na adrese www.mfcr.cz/en/regulation-and-taxes/capital-market/capital-market-in-the-czech-republic.

Platformy pro financování udržitelnosti Ministerstva financí

V červenci 2023 MF zřídilo Platformy pro financování udržitelnosti Ministerstva financí, jejichž cílem je diskuze klíčových témat s veřejným i soukromým sektorem, sdílení důležitých informací a dokumentů a zajištění zpětné vazby, jež přispějí k efektivnímu uchopení konceptu financování udržitelnosti a ESG v ČR. Zejména podnikatelský sektor bude v následujících letech čelit výzvam spojeným s povinností reportovat informace o udržitelnosti včetně informací podle taxonomie EU. Zároveň se však zvýší množství údajů mimo jiné pro účastníky finančního trhu, kteří na tyto údaje spoléhají při plnění vlastních povinností reportingu a kteří jsou primárními poskytovateli soukromého kapitálu. Dialog se zástupci podnikatelského a finančního sektoru je proto klíčový a měl by vést především k identifikaci konkrétních bariér a překážek. K překonávání a řešení těchto bariér a překážek je pak stěžejní spolupráce napříč jednotlivými ministerstvy a dalšími státními institucemi (např. výklad taxonomie EU). Přestože byl koncept financování udržitelnosti vytvořen především pro harmonizaci pravidel pro soukromý sektor, nabízí velký potenciál také pro sektor veřejný. Jednotlivé prvky rámce EU pro financování udržitelnosti (EU Sustainable Finance Framework), především pak taxonomie EU a na ni navázané finanční nástroje, mohou značně urychlit dekarbonizaci hospodářství ČR.

Rámec financování udržitelnosti v ČR

MF je hlavním beneficentem projektu „Rámec financování udržitelnosti v ČR“ (Sustainable Finance Policy Options), který je financován EU prostřednictvím nástroje technické podpory (Technical Support Instrument/TSI). Tento projekt byl zahájen v říjnu 2023 a ukončen by měl být do 18 měsíců. Cílem projektu je zmobilizovat český veřejný a soukromý sektor směrem k využívání nástrojů financování udržitelnosti a připravit pro státní správu kvalitní podkladové materiály založené na dobré mezinárodní praxi a zpětné vazbě od relevantních zainteresovaných stran. Výstupem projektu bude mimo jiné analýza specifických tržních postupů k identifikaci pomůcek, služeb, finančních nástrojů a politických opatření, jež vedou k úspěšnému rozšíření konceptu financování udržitelnosti. Zároveň by měly být zmapovány praktiky českého finančního trhu v oblasti financování udržitelnosti. V rámci projektu jsou realizovány také osvětové workshopy pro zástupce soukromého sektoru, státní správy i samospráv, které aktivně přispívají k procesu budování kapacit v oblasti financování udržitelnosti. Projekt by měl rovněž přispět k vytvoření uceleného a efektivního národního ekosystému financování udržitelnosti.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.1: Meziroční růst reálného HDP	6
Tabulka 1.2: Vybrané makroekonomické a fiskální ukazatele ČR	6
Tabulka 1.3: Indexy spotřebitelských cen sledovaných ekonomik	7
Tabulka 1.4: Hlavní měnověpolitické úrokové sazby vybraných centrálních bank	7
Tabulka 1.5: Průměrný kurz koruny k hlavním a regionálním měnám	8
Tabulka 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Tabulka 3.1: Struktura úspor domácností	10
Tabulka 4.1: Počty subjektů poskytujících služby na finančním trhu	12
Tabulka 4.2: Počet subjektů působících v ČR na základě jednotného pasu	13
Tabulka 4.3: Základní ukazatele FPV	13
Tabulka 4.4: Základní ukazatele FŘK	14
Tabulka 4.5: Základní ukazatele GFOCP	14
Tabulka 4.6: Počet zahájených a projednávaných řízení v jednotlivých letech	14
Tabulka 4.7: Výsledek hospodaření finančních institucí před zdaněním	15
Tabulka 5.1: Základní ukazatele bankovního sektoru	17
Tabulka 5.2: Vybrané položky výkazu zisku a ztráty bankovního sektoru	18
Tabulka 5.3: Průměrná úroková sazba	19
Tabulka 5.4: Vklady u bank dle sektorového hlediska	20
Tabulka 5.5: Úvěry u bank dle sektorového hlediska	21
Tabulka 5.6: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	22
Tabulka 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry (HÚ) na bytové nemovitosti obyvatelstvu	23
Tabulka 5.8: Hypoteční úvěry (HÚ) podle fixace úrokové sazby	24
Tabulka 5.9: Nesplacené hypoteční úvěry podle účelu pořízení	25
Tabulka 5.10: Hypoteční úvěry (HÚ) podle kategorizace	25
Tabulka 5.11: Hlavní ukazatele stavebního spoření – vklady	26
Tabulka 5.12: Hlavní ukazatele stavebního spoření – úvěry	27
Tabulka 5.13: Vybrané ukazatele sektoru družstevních záložer	28
Tabulka 5.14: Struktura aktiv sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	30
Tabulka 5.15: Struktura půjček sektoru nebankovních poskytovatelů financování dle segmentů	30
Tabulka 6.1: Roční výkonnost akciových indexů	32
Tabulka 6.2: Tržní kapitalizace jednotlivých trhů na BCPP	33
Tabulka 6.3: Objem burzovních obchodů na BCPP	33
Tabulka 6.4: Počty registrovaných emisí na BCPP	34
Tabulka 6.5: Objem burzovních obchodů na RM-S	34
Tabulka 6.6: Objem mimoburzovních transakcí v rámci CDCP	34
Tabulka 6.7: Sektor nebankovních OCP	35
Tabulka 6.8: Objem spravovaného majetku ve finančních skupinách AKAT	35
Tabulka 6.9: Prostředky fondů kolektivního investování dle domicilu a dle druhu fondu	37
Tabulka 7.1: Hlavní ukazatele pojištného trhu	39
Tabulka 7.2: Hlavní položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty pojištného trhu	40
Tabulka 7.3: Vývoj prověřených a odhalených pojištných podvodů	40
Tabulka 7.4: Počet pojišťovacích zprostředkovatelů	41
Tabulka 8.1: Průměrná výše měsíčních příspěvků v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	45
Tabulka 8.2: Vybrané ukazatele sektoru penzijních společností	48
Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťoven	88
Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření	89
Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech	90
Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech	90

SEZNAM GRAFŮ

Graf 2.1: Umístění prostředků na finančním trhu	9
Graf 3.1: Struktura úspor domácností	11
Graf 5.1: Celkový kapitálový poměr a čistá úroková marže	16
Graf 5.2: Podíl nevykonných úvěrů dle klientských sektorů	17
Graf 5.3: Rentabilita vlastního kapitálu Tier 1	18
Graf 5.4: Úrokové sazby ČNB	19
Graf 5.5: RPSN nových korunových úvěrů poskytnutých bankami	20
Graf 5.6: Podíl cizoměnových úvěrů vybraným klientským sektorům	21
Graf 5.7: Nově poskytnuté hypoteční úvěry podle účelu pořízení	22
Graf 5.8: Čistě nové hypoteční úvěry na bytové nemovitosti poskytnuté obyvatelstvu	23
Graf 5.9: Úrokové sazby nově poskytnutých hypotečních úvěrů (HÚ) a vybrané úrokové sazby	24
Graf 5.10: Počet smluv o stavebním spoření	26
Graf 5.11: Úrokové sazby nově poskytnutých úvěrů na bydlení od bank a stavebních spořitelen	27
Graf 5.12: Podíl stavebních spořitelen na trhu	28
Graf 5.13: Aktiva, vklady, úvěry a pohledávky a počet členů v sektoru družstevních záložen	29
Graf 5.14: Celkové zadlužení domácností	31
Graf 6.1: Denní uzavírací hodnoty indexů na BCPP	33
Graf 6.2: Celkový objem dluhopisů emitovaných domácími nefinančními podniky	35
Graf 6.3: Struktura investičních fondů	36
Graf 7.1: Objem hrubého předepsaného pojistného	38
Graf 7.2: Počet pojistných událostí	39
Graf 8.1: Prostředky a počet účastníků ve III. pilíři	42
Graf 8.2: Struktura prostředků účastníků v jednotlivých typech účastnických fondů	43
Graf 8.3: Struktura účastníků dle věku ve III. pilíři	43
Graf 8.4: Přijaté a vyplacené prostředky v transformovaných (TF) a účastnických (ÚF) fondech	44
Graf 8.5: Smlouvy ve III. pilíři s příspěvkem zaměstnavatele	45
Graf 8.6: Celková výše státních příspěvků a výše prům. účast. příspěvku v transformovaných a účastnických fondech	45
Graf 8.7: Průměrná výnosová míra v jednotlivých typech penzijních fondů	46
Graf 8.8: Struktura aktiv transformovaných fondů a struktura dluhopisů v transformovaných fondech dle emitenta	47
Graf 8.9: Struktura aktiv účastnických fondů a struktura dluhopisů v účastnických fondech dle emitenta	47

SEZNAM SCHÉMÁT

Schéma 9.1: Základní struktura evropských institucí v souvislosti s legislativním procesem	49
--	----

SEZNAM ZKRATEK

AIFMD	Alternative Investment Fund Managers Directive (směrnice o správcích alternativních investičních fondů)
AKAT	Asociace pro kapitálový trh ČR
AML/CFT	Anti-Money Laundering/Countering the Financing of Terrorism (boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu)
APS ČR	Asociace penzijních společností České republiky
ARAD	Databáze časových řad ČNB
a.s.	akciová společnost
ATFC	Advisory Task Force on the OECD Codes of Liberalisation (pracovní skupina)
ATX	Austrian Traded Index (rakouský akciový index)
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision (Basilejský výbor pro bankovní dohled)
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a.s.
BigTechs	technologické společnosti s nejvyšší tržní hodnotou
BIS	Bank for International Settlement (Banka pro mezinárodní platby)
BMR	Benchmarks Regulation (nařízení o benchmarcích)
BoE	Bank of England (centrální banka Spojeného království)
BoJ	Bank of Japan (centrální banka Japonska)
BRRD	Bank Recovery and Resolution Directive (směrnice o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků)
BUX	Budapest Stock Exchange Index (maďarský akciový index)
CCD	Consumer Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru)
CCyB	countercyclical capital buffer (proticyklická kapitálová rezerva)
CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a.s.
CEGBPI	Commission Expert Group on Banking, Payments and Insurance (expertní skupina)
CFM	Committee for Financial Markets OECD (Výbor pro finanční trhy OECD)
CHF	švýcarský frank (mezinárodní kód měny)
CMDI	crisis management and deposit insurance (rámec pro krizové řízení ve finančním sektoru a pojištění vkladů)
CMOBS	cross-market order book surveillance mechanism (systém sdílení informací, resp. dat mezi národními dohledovými orgány)
CMU	Capital Markets Union (Unie kapitálových trhů)
CNY	čínské renminbi (mezinárodní kód měny)
COMPET	Competitiveness Council (Rada ministrů členských zemí EU pro konkurenceschopnost)
COREPER	Comité des Représentants Permanents (Výbor stálých zástupců)
CP	cenný papír
CPMI	Committee on Payments and Market Infrastructures (Výbor pro platby a tržní infrastrukturu)
CRD	Capital Requirements Directive (směrnice o kapitálových požadavcích)
CRR	Capital Requirements Regulation (nařízení o kapitálových požadavcích)
CSDR	Central Securities Depositories Regulation (nařízení o centrálních depozitářích cenných papírů)
CT	Consolidated tape (nástroj, který zajišťuje shromáždění, konsolidaci a distribuci dat o obchodování v EU z obchodních systémů, především z regulovaných trhů (burz) na jednom místě)
CVA	Credit Valuation Adjustment (úpravy ocenění derivátů s ohledem na úvěrové riziko protistrany)
CZK	koruna česká (mezinárodní kód měny)
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
D.3	Pracovní skupina pro finanční služby a bankovní unii
DAX	Deutscher Aktienindex (německý akciový index)
DGS	Deposit Guarantee Schemes (Systémy pojištění vkladů)
DLT	Distributed Ledger Technology (technologie distribuovaných záznamů)
DMFS	Distance Marketing in Financial Services (nabízení finančních služeb na dálku)

DMFSD	Distance Marketing of Financial Services Directive (směrnice upravující uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku)
DORA	Digital Operational Resilience Act (nařízení o digitální provozní odolnosti finančního sektoru)
DPS	doplňkové penzijní spoření
EBA	European Banking Authority (Evropský orgán pro bankovníctví)
EBC	European Banking Committee (Evropský bankovní výbor)
ECB	European Central Bank (Evropská centrální banka)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ministrů hospodářství a financí členských zemí EU)
ECON	Committee on Economic and Monetary Affairs (Hospodářský a měnový výbor Evropského parlamentu)
EDIS	European Deposit Insurance Scheme (Evropský systém pojištění vkladů)
EEA	European Economic Area (Evropský hospodářský prostor)
EFC	Economic and Financial Committee (Hospodářský a finanční výbor)
EFTA	European Free Trade Association (Evropské sdružení volného obchodu)
EGESC	Expert Group of the European Securities Committee (expertní skupina Evropského výboru pro cenné papíry)
EGFD	Experts Group on Finance and Digitalisation (expertní skupina CFM pro finance a digitalizaci)
EHP	Evropský hospodářský prostor
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority (Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění)
EIOPC	European Insurance and Occupational Pensions Committee (Evropský výbor pro pojišťovny a zaměstnanecké penzijní fondy)
ELTIF	European Long-Term Investment Funds (evropské fondy dlouhodobých investic)
EMIR	European Market Infrastructure Regulation (nařízení o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů)
ER	Evropská rada
ESAP	European Single Access Point (nařízení o jednotném evropském přístupovém místě pro vykazování finančních i nefinančních informací)
ESAs	European supervisory authorities (Evropské orgány dohledu)
ESC	European Securities Committee (Evropský výbor pro cenné papíry)
ESG	Environmental, Social and Governance (environmentální, sociální a správní)
ESMA	European Securities and Markets Authority (Evropský orgán dohledu pro cenné papíry a trhy)
ESRB	European Systemic Risk Board (Evropská rada pro systémová rizika)
ESRS	European Sustainability Reporting Standards (evropské standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti)
EU	Evropská unie
EuGB	European Green Bond (evropský zelený dluhopis)
EUR	euro – měna eurozóny (mezinárodní kód měny)
Euro Stoxx 50	index akcií 50 klíčových firem eurozóny
FA	Finanční arbitř
FAC	Foreign Affairs Council (Rada pro zahraniční věci)
Fed	Federal Reserve System (centrální banka USA)
FIDA	Financial Data Access Regulation (nařízení o přístupu k finančním údajům)
FinTechs	Společnosti, které vyvíjí služby v oblasti technologií pro finanční trhy
FIRE	Format for Incident Reporting Exchange (formát pro výměnu hlášení incidentů)
FPV	Fond pojištění vkladů
FŘK	Fond pro řešení krize
FSB	Financial Stability Board (Rada pro finanční stabilitu)
FSC	Financial Services Committee (Výbor pro finanční služby)
FSF	Financial Stability Forum (Forum pro finanční stabilitu)
FTSE 100	Financial Times Stock Exchange 100 Index
G.23	Pracovní skupina pro ochranu a informování spotřebitele
G10	Group of Ten (skupina zemí s podobnými hospodářskými zájmy – Spojené státy, Japonsko, Německo, Británie, Francie, Itálie, Kanada, Nizozemsko, Švýcarsko, Belgie, Švédsko)
G20	skupina největších ekonomik světa představovaná ministry financí a guvernéry centrálních bank

G7	Group of Seven (skupina největších ekonomicky vyspělých států světa – Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, Spojené království, USA)
GBP	britská libra (mezinárodní kód měny)
GEGIFR	Government Expert Group on the Interchange Fee Regulation (expertní skupina k implementaci nařízení o mezibankovních poplatcích)
GEGRFS	Government Expert Group on Retail Financial Services (expertní skupina pro retailové finanční služby)
GFOCP	Garanční fond obchodníků s cennými papíry
GSFT	Garanční systém finančního trhu
G-SIBs	global systemically important banks (globální systémově významné banky)
HDP	hrubý domácí produkt
HÚ	hypoteční úvěr
HUF	maďarský forint (mezinárodní kód měny)
IBAN	International Bank Account Number (mezinárodní formát čísla bankovního účtu)
IDD	Insurance Distribution Directive (směrnice o distribuci pojištění)
IFD	Investment Firms Directive (směrnice o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky)
IFR	Interchange Fee Regulation (nařízení o mezibankovních poplatcích)
INFE	International Network on Financial Education (Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání)
InvestEU	program na podporu udržitelných investic, inovací a vytváření pracovních míst v Evropě
IORP	Institutions for Occupational Retirement Provision (instituce zaměstnaneckého penzijního pojištění)
IOSCO	International Organization of Securities Commissions (Mezinárodní organizace sdružující komise pro cenné papíry)
IPPC	Insurance and Private Pensions Committee (Výbor pro pojišťovnictví a soukromé penze)
IRRD	Insurance Recovery and Resolution Directive (směrnice pro ozdravné postupy a řešení krize u pojišťoven a zajišťoven)
JERRS	Databáze regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu ČNB
JPY	japonský jen (mezinárodní kód měny)
LCT	least-cost test (harmonizovaný test nejnižších nákladů)
MAR	Market Abuse Regulation (nařízení o zneužívání trhu)
MCD	Mortgage Credit Directive (směrnice o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení)
MF	Ministerstvo financí
MiCA	Markets in Crypto-Assets Regulation (nařízení o trzích kryptoaktiv)
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive (směrnice o trzích finančních nástrojů)
MiFIR	Markets in Financial Instruments Regulation (nařízení o trzích finančních nástrojů)
MMF	Mezinárodní měnový fond
MNB	Magyar Nemzeti Bank (centrální banka Maďarska)
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MREL	minimum requirement for own funds and eligible liabilities (minimální požadavek na kapitál a způsobilé závazky)
MSCI ACWI	Morgan Stanley Capital International All Country World Index (globální akciový index)
MSEGSF	Member States expert group on sustainable finance (expertní skupina pro udržitelné financování)
NBFI	non-bank financial intermediation (nebankovní finanční zprostředkování)
NBP	Narodowy Bank Polski (centrální banka Polska)
Nikkei 225	Japan's Nikkei 225 Stock Average (japonský akciový index)
NPL	Non-performing Loans Directive (směrnice o správcích úvěrů a obchodcích s úvěry)
NPLs	non-performing loans (nevýkonné úvěry)
NSFV	Národní strategie finančního vzdělávání
OCP	obchodník s cennými papíry
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OEEC	Organisation for European Economic Co-operation (Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci)
OSN	Organizace spojených národů
OTC	over-the-counter (mimoburzovní vypořádání obchodů)

p. a.	per annum (za rok)
p. b.	procentní bod
PAD	Payment Account Directive (směrnice o platebních účtech)
PLN	polský zlotý (mezinárodní kód měny)
Pozn.	poznámka
PP	penzijní připojištění
PRIIps-KID	Regulation on Key Information Documents for Packaged Retail and Insurance-based Investment Products (nařízení EU o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou)
PS	pracovní skupina
PSD3	Payment Services Directive (směrnice o platebních službách)
PSFV	Pracovní skupina pro finanční vzdělávání
PSR	Payment Services Regulation (nařízení o platebních službách)
PX	hlavní akciový index BCPP
PX-GLOB	akciový index BCPP se širokouází
PX-TR	akciový index BCPP zohledňující dividendy (Total Return)
RCGs	Regional Consultative Groups (regionální konzultační skupiny)
RIP	Retail Investment Package (balíček k pravidlům na ochranu retailových investorů)
RM-S	RM-SYSTÉM, česká burza cenných papírů a.s.
RPSN	roční procentní sazba nákladů
S&P 500	Standard and Poor's 500 (akciový index v USA)
SAX	Slovenský akciový index
SEPA	Single Euro Payments Area (jednotný prostor pro platby v eurech)
SRMR	Single Resolution Mechanism Regulation (nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí)
SSE Index	Shanghai Stock Exchange Composite Index (šanghajský akciový index)
TF	transformovaný fond
TFFCP	Task Force on Financial Consumer Protection (pracovní skupina k ochraně spotřebitele na finančním trhu)
Tier 1	část kapitálu banky, která představuje součet splaceného základního kapitálu zapsaného v obchodním rejstříku, splacené emisní ážio, povinné rezervní fondy, ostatní rezervní fondy ze zisku (bez účelově vytvořených), nerozdělený zisk z předchozích období po zdanění, zisk ve schvalovacím řízení snížený o předpokládané dividendy, zisk běžného období snížený o předpokládané dividendy a snížený o odečitatelné položky
TLAC	Total Loss-Absorbing Capacity (kapacita bank absorbovat ztráty)
UCITS	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů)
ÚF	účastnický fond
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar (mezinárodní kód měny)
WIG 20	Warszawski Indeks Giełdowy (akciový index Varšavské burzy)
WPPP	Working Party on Private Pensions (pracovní skupina)
WTO	World Trade Organization (Světová obchodní organizace)
2T	dvoutýdenní
3M	tříměsíční

PŘÍLOHA 1: LEGISLATIVA FINANČNÍHO TRHU

Legislativa ČR a EU doznala v roce 2023 v oblasti finančního trhu následujících úprav:

P1.1 Průřezové předpisy v oblasti finančního trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2023:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2845 ze dne 13. 12. 2023, kterým se mění nařízení (EU) č. 909/2014, pokud jde o disciplínu při vypořádání, přeshraniční poskytování služeb, spolupráci v oblasti dohledu, poskytování bankovních doplňkových služeb a požadavky na centrální depozitáře cenných papírů ze třetích zemí, a mění nařízení (EU) č. 236/2012;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2859 ze dne 13. 12. 2023, kterým se zřizuje jednotné evropské přístupové místo poskytující centralizovaný přístup k veřejně dostupným informacím o finančních službách, kapitálových trzích a udržitelnosti;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2869 ze dne 13. 12. 2023, kterým se mění některá nařízení, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/662 ze dne 20. 1. 2023 kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2015/63, pokud jde o metodiku výpočtu závazků plynoucích z derivátů;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2225 ze dne 18. 10. 2023 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice 2008/48/ES;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2673 ze dne 22. 11. 2023, kterou se mění směrnice 2011/83/EU, pokud jde o smlouvy o finančních službách uzavřené na dálku, a zrušuje směrnice 2002/65/ES;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2864 ze dne 13. 12. 2023, kterou se mění některé směrnice, pokud jde o zřízení a fungování jednotného evropského přístupového místa.

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2023) a další iniciativy Komise:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o rámci pro přístup k finančním údajům a o změně nařízení (EU) č.1093/2010, (EU) č.1094/2010, (EU) č.1095/2010 a (EU) 2022/2554;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 1286/2014, pokud jde o modernizaci sdělení klíčových informací;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zrušuje nařízení (EU) č. 524/2013 a mění nařízení (EU) 2017/2394 a (EU) 2018/1724, pokud jde o zastavení činnosti evropské platformy pro řešení sporů on-line;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU), kterým se mění nařízení (EU) č. 1092/2010, (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 1094/2010, (EU) č. 1095/2010 a (EU) 2021/523, pokud jde o některé požadavky na podávání zpráv v oblasti finančních služeb a podpory investic;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 806/2014, pokud jde o opatření včasného zásahu, podmínky zahájení řešení krize a financování opatření k řešení krize;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1174 ze dne 11. 4. 2024, kterou se mění směrnice 2014/59/EU a nařízení (EU) č. 806/2014, pokud jde o některé aspekty minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o náležitě péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2009/65/ES, 2009/138/ES, 2011/61/EU, 2014/65/EU a (EU) 2016/97, pokud jde o pravidla Unie na ochranu retailových investorů;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2013/11/EU o alternativním řešení spotřebitelských sporů a směrnice (EU) 2015/2302, (EU) 2019/2161 a (EU) 2020/1828;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/59/EU, pokud jde o opatření včasného zásahu, podmínky zahájení řešení krize a financování opatření k řešení krize;
- Podání Evropského orgánu pro bankovníctví - návrh regulační technické normy podle čl. 9a odst. 1 a 3 Nařízení (EU) 1093/2010 zakládajícího centrální databázi AML/CTF (EBA-2021-D-3737).

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2023:

- Zákon č. 425/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 30. 12. 2023).

- 4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2023):**
- Zákon č. 462/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří (účinnost od 1. 1. 2024, 1. 4. 2024, 1. 9. 2024 a 1. 1. 2025).
- 5) Sekundární legislativa:**
- žádná

P1.2 Legislativa v oblasti kapitálového trhu

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2023:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/606 ze dne 15. 3. 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2015/760, pokud jde o požadavky týkající se investičních politik a podmínek provozování činnosti evropských fondů dlouhodobých investic a rozsah způsobilých investičních aktiv, požadavky na složení portfolia a rozložení rizika, peněžité zápůjčky a další pravidla pro fondy;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2631 ze dne 22. 11. 2023 o evropských zelených dluhopisech a o volitelném zveřejňování informací o dluhopisech nabízených jako environmentálně udržitelné a informací o dluhopisech vázaných na udržitelnost;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/363 ze dne 31. 10. 2022, kterým se mění a opravují regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2022/1288, pokud jde o obsah a strukturu informací v souvislosti se zveřejňováním informací v dokumentech před uzavřením smlouvy a pravidelných zprávách u finančních produktů investujících do environmentálně udržitelných hospodářských činností;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/944 ze dne 17. 1. 2023, kterým se mění a opravují regulační technické normy stanovené nařízením v přenesené pravomoci (EU) 2017/587, pokud jde o některé požadavky na transparentnost vztahující se na obchody s kapitálovými nástroji;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/945 ze dne 17. 1. 2023, kterým se mění regulační technické normy stanovené nařízením v přenesené pravomoci (EU) 2017/583, pokud jde o některé požadavky na transparentnost vztahující se na obchody s nekapitálovými nástroji;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/960 ze dne 1. 2. 2023, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2017/588, pokud jde o každoroční datum uplatňování výpočtů průměrného denního počtu obchodů u akcií, cenných papírů nahrazujících jiné cenné papíry a fondů obchodovaných v obchodním systému pro účely kroků kotace;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1117 ze dne 12. 1. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034, pokud jde o regulační technické normy upřesňující požadavky na druh a povahu informací vyměňovaných příslušnými orgány domovského a hostitelského členského státu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1118 ze dne 12. 1. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034, pokud jde o regulační technické normy upřesňující podmínky, za nichž kolegia orgánů dohledu vykonávají své úkoly;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1651 ze dne 17. 5. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034, pokud jde o regulační technické normy pro zvláštní měření likvidity investičních podniků podle čl. 42 odst. 6 uvedené směrnice;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1668 ze dne 25. 5. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034, pokud jde o regulační technické normy upřesňující měření rizik nebo prvků rizik, která nejsou kryta nebo dostatečně kryta kapitálovými požadavky stanovenými v části třetí a čtvrté nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033, a orientační kvalitativní měřítko výše dodatečného kapitálu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2175 ze dne 7. 7. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2402, pokud jde o regulační technické normy podrobněji upřesňující požadavky na ponechání si rizika pro původce, sponzory, původní věřitele a obsluhovatele;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/2222 ze dne 14. 7. 2023 o prodloužení přechodného období stanoveného pro referenční hodnoty třetích zemí v čl. 51 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/1119 ze dne 12. 1. 2023, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034, pokud jde

o standardní formuláře, šablony a postupy pro sdílení informací mezi příslušnými orgány domovského a hostitelského členského státu;

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/2526 ze dne 17. 11. 2023, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení (EU) 2022/389, pokud jde o obsah individuálních údajů, které mají zveřejnit příslušné orgány.

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2023) a další iniciativy Komise:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/791 ze dne 28. 2. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 600/2014, pokud jde o zvýšení transparentnosti údajů, odstranění překážek vzniku služby konsolidovaných obchodních informací, optimalizaci obchodních povinností a zákaz přijímání plateb za tok pokynů;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 648/2012, (EU) č. 575/2013 a (EU) 2017/1131, pokud jde o opatření ke zmírnění nadměrných expozic vůči ústředním protistranám ze třetích zemí a ke zlepšení účinnosti clearingových trhů Unie;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1129, (EU) č. 596/2014 a (EU) č. 600/2014 za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/1011, pokud jde o oblast působnosti pravidel pro referenční hodnoty, používání referenčních hodnot, které poskytují administrátor nacházející se ve třetí zemi, v Unii a některé požadavky na podávání zpráv;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/790 ze dne 28. 2. 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU o trzích finančních nástrojů;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/927 ze dne 13. 3. 2024, kterou se mění směrnice 2011/61/EU a 2009/65/ES, pokud jde o pověření, řízení rizika likvidity, podávání zpráv pro účely dohledu, poskytování depozitářských služeb a služeb úschovy a poskytování úvěrů alternativními investičními fondy;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/65/EU, 2013/36/EU a (EU) 2019/2034, pokud jde o přístup k riziku koncentrace vůči ústředním protistranám a k riziku selhání protistrany u derivátových transakcí, jejichž clearing provádí ústřední protistrana;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/65/EU za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu a kterou se zrušuje směrnice 2001/34/ES;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o strukturách zahrnujících akcie s násobným hlasovacím právem ve společnostech, které žádají o přijetí svých akcií k obchodování na trhu pro růst malých a středních podniků;
- Nařízení v Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/911 ze dne 15. 12. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES, pokud jde o regulační technické normy upřesňující informace, které mají být oznamovány v souvislosti s přeshraničními činnostmi správcovských společností a subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP);
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/912 ze dne 15. 12. 2023, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující informace, které mají být oznamovány v souvislosti s přeshraničními činnostmi správců alternativních investičních fondů;
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2022/805, pokud jde o harmonizaci některých aspektů poplatků za dohled účtovaných Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy některým administrátorům referenčních hodnot.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2023:

- žádné

4) Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2023):

- Zákon č. 163/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnost od 1. 7. 2024).

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 252/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 2/2019 Sb., o evidenci krytých bloků (účinnost od 1. 1. 2023).

P1.3 Legislativa v oblasti bankovníctví, stavebního spoření a družstevních záložen

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2023:

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/206 ze dne 5. 10. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy, jimiž se upřesňují druhy faktorů, které je třeba zohlednit při posuzování vhodnosti rizikových vah pro expozice zajištěné nemovitostmi, a podmínky, k nimž je třeba přihlídnout při posuzování přiměřenosti minimálních hodnot ztrátovosti ze selhání pro expozice zajištěné nemovitostmi;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/511 ze dne 24. 11. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro výpočet objemů rizikově vážených expozic subjektů kolektivního investování podle přístupu založeného na pověření;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/827 ze dne 11. 10. 2022, kterým se stanoví regulační technické normy, jimiž se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 241/2014, pokud jde o předchozí svolení ke snížení kapitálu a požadavky týkající se nástrojů způsobilých závazků;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1577 ze dne 20. 4. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro výpočet kapitálových požadavků k tržnímu riziku u pozic v investičním portfoliu vystavených měnovému nebo komoditnímu riziku a pro zacházení s těmito pozicemi pro účely regulačních požadavků na zpětné testování a požadavky na přiřazování zisků a ztrát podle přístupu založeného na alternativních interních modelech;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1578 ze dne 20. 4. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy upřesňující požadavky na interní metodiku nebo externí zdroje používané v interních modelech rizika selhání k odhadování pravděpodobností selhání a ztrátovosti ze selhání;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/313 ze dne 15. 12. 2022, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení (EU) 2016/2070, pokud jde o srovnávací portfolia, šablony pro podávání zpráv a pokyny k podávání zpráv, které se mají používat při podávání zpráv podle čl. 78 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/1718 ze dne 8. 9. 2023, kterým se mění prováděcí technické normy stanovené v prováděcím nařízení (EU) 2015/2197, pokud jde o silně korelované měny, v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013;
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 214/2022 ze dne 8. 7. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/631];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 215/2022 ze dne 8. 7. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/632];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 216/2022 ze dne 8. 7. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/633];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 325/2022 ze dne 9. 12. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/1267];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 326/2022 ze dne 9. 12. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/1268].

2) Připravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2023) a další iniciativy Komise:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1623 ze dne 31. 5. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 575/2013, pokud jde o požadavky týkající se úvěrového rizika, rizika úvěrové úpravy v ocenění, operačního rizika, tržního rizika a minimální výstupní prahy;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 806/2014 za účelem zřízení evropského systému pojištění vkladů;
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU), kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy upřesňující kritéria pro určení subjektů stínového bankovníctví podle čl. 394 odst. 2 nařízení (EU) č. 575/2013;
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU), kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro výpočet rizikového ukazatele zátěžového scénáře;
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU), kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy upřesňující standardizovanou

metodikou a zjednodušenou standardizovanou metodikou pro hodnocení rizik vyplývajících z případných změn v úrokových sazbách, které mají vliv jak na ekonomickou hodnotu vlastního kapitálu, tak na čistý úrokový výnos z investičního portfolia instituce;

- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU), kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU, pokud jde o regulační technické normy, které specifikují dohledové šokové scénáře, společné modelovací a parametrické předpoklady a to, co představuje velký pokles;
- Návrh nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU), kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy, které stanoví, za jakých okolností jsou splněny podmínky pro identifikaci ekonomicky spjatých skupin klientů;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1619 ze dne 31. 5. 2024, kterou se mění směrnice 2013/36/EU, pokud jde o pravomoci dohledu, sankce, pobočky ze třetích zemí a environmentální, sociální a správní rizika;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2014/49/EU, pokud jde o rozsah ochrany vkladů, využívání fondů systémů pojištění vkladů, přeshraniční spolupráci a transparentnost.

3) **Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2023:**

- Zákon č. 471/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů) (účinnost od 1. 4. 2023);
- Zákon č. 35/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům (změna zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, ve znění pozdějších předpisů) (účinnost od 1. 4. 2023).

4) **Připravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2023):**

- Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů (účinnost od 1. 1. 2024).

5) **Sekundární legislativa:**

- Vyhláška č. 230/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 346/2013 Sb., o předkládání výkazů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 1. 1. 2023);
- Vyhláška č. 56/2023 Sb., kterou se mění vyhláška č. 355/2020 Sb., o žádostech a některých informacích podle zákona o bankách a zákona o spořitelních a úvěrních družstvech (účinnost od 1. 4. 2023).

P1.4 **Legislativa platebního styku a tržní infrastruktury**

1) **Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2023:**

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1113 ze dne 31. 5. 2023 o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a některých kryptoaktiv a o změně směrnice (EU) 2015/849;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1114 ze dne 31. 5. 2023 o trzích kryptoaktiv a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 1095/2010 a směrnic 2013/36/EU a (EU) 2019/1937;
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2845 ze dne 13. 12. 2023, kterým se mění nařízení (EU) č. 909/2014, pokud jde o disciplínu při vypořádání, přeshraniční poskytování služeb, spolupráci v oblasti dohledu, poskytování bankovních doplňkových služeb a požadavky na centrální depozitáře cenných papírů ze třetích zemí, a mění nařízení (EU) č. 236/2012;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/314 ze dne 25. 10. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2016/2251, pokud jde o datum uplatňování některých postupů řízení rizik pro výměnu kolaterálu;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/315 ze dne 25. 10. 2022, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízeních v přenesené pravomoci (EU) 2015/2205, (EU) 2016/592 a (EU) 2016/1178, pokud jde o den, kdy u určitých druhů smluv nabývá účinnosti povinnost clearingů;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/450 ze dne 25. 11. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23, pokud jde o regulační technické normy upřesňující pořadí, v jakém mají ústřední protistrany vyplácet náhradu uvedenou v čl. 20 odst. 1

nařízení (EU) 2021/23, maximální počet let, během nichž mají tyto ústřední protistrany použít podíl svých ročních zisků na tyto platby držitelům nástrojů uznávajících nárok na jejich budoucí zisky, a maximální podíl těchto zisků, který má být použit na tyto platby;

- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/451 ze dne 25. 11. 2022, kterým se určují faktory, k nimž mají přihlídnout příslušný orgán a kolegium dohledu při posuzování ozdravných plánů ústředních protistran;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/840 ze dne 25. 11. 2022, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23, pokud jde o regulační technické normy určující metodiku pro výpočet a udržování dodatečného objemu předem financovaných vyčleněných vlastních zdrojů, které mají být použity v souladu s čl. 9 odst. 14 nařízení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1192 ze dne 14. 3. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23, pokud jde o regulační technické normy upřesňující obsah písemných ujednání a postupů pro fungování kolegií k řešení krize;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1193 ze dne 14. 3. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23, pokud jde o regulační technické normy upřesňující obsah plánu řešení krize;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1615 ze dne 3. 5. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23, pokud jde o regulační technické normy upřesňující podmínky, za nichž se náhrada, peněžní ekvivalent této náhrady nebo jakékoli výnosy splatné podle čl. 63 odst. 1 uvedeného nařízení přenesou na klienty a nepřímé klienty, a podmínky, za nichž je toto přenesení považováno za přiměřené;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1616 ze dne 3. 5. 2023, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/23, pokud jde o regulační technické normy upřesňující okolnosti, za nichž je osoba považována za nezávislou na orgánu příslušném k řešení krize a na ústřední protistraně, metodiku pro posouzení hodnoty aktiv a závazků ústřední protistrany, oddělení ocenění, metodiku výpočtu rezervy na dodatečné ztráty, která má být součástí prozatímního ocenění, a metodiku oceňování pro použití zásady, že se žádný věřitel nesmí dostat do méně výhodného postavení;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1626 ze dne 19. 4. 2023, kterým se mění regulační technické normy stanovené v nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2018/1229, pokud jde o mechanismus sankcí za selhání vypořádání v souvislosti s obchody, u nichž se provádí clearing, předloženými ústředními protistranami k vypořádání;
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2023/1650 ze dne 15. 5. 2023, kterým se opravuje švédské znění nařízení v přenesené pravomoci (EU) 2018/389, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy týkající se silného ověření klienta a společných a bezpečných otevřených standardů komunikace;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/2083 ze dne 26. 9. 2023, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro použití čl. 16 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2167, pokud jde o formuláře, které mají úvěrové instituce používat k poskytování informací kupujícím o svých úvěrových expozicích v bankovním portfoliu;
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 261/2019 ze dne 25. 10. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/84];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 271/2019 ze dne 31. 10. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/94];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 18/2020 ze dne 7. 2. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/296];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 43/2020 ze dne 20. 3. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/357];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 159/2020 ze dne 23. 10. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/1734];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 161/2020 ze dne 23. 10. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/1736];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 213/2020 ze dne 11. 12. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/2015];
- Rozhodnutí Smíšeného Výboru EHP č. 215/2020 ze dne 11. 12. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/2017];

- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 235/2020 ze dne 11. 12. 2020, kterým se mění příloha XXII (Právo obchodních společností) Dohody o EHP [2023/2037];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 241/2020 ze dne 30. 12. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/2043];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 217/2022 ze dne 8. 7. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/634];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 331/2022 ze dne 9. 12. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/1273];
- Rozhodnutí Smíšeného výboru EHP č. 332/2022 ze dne 9. 12. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/1274].

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2023) a další iniciativy Komise:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/886 ze dne 13. 3. 2024, kterým se mění nařízení (EU) č. 260/2012 a (EU) 2021/1230 a směrnice 98/26/ES a (EU) 2015/2366, pokud jde o okamžité úhrady v eurech;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o platebních službách na vnitřním trhu a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zavedení digitálního eura;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o poskytování služeb v digitálních eurech poskytovateli platebních služeb zřízenými podle práva členských států, jejichž měnou není euro, a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1230;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o platebních službách a službách elektronických peněz na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 98/26/ES a zrušují směrnice 2015/2366/EU a 2009/110/ES.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2023:

- Zákon č. 324/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (účinnost od 4. 11. 2023).

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2023):

- Zákon č. 84/2024 Sb., o trhu s nevýkonnými úvěry (účinnost od 1. 5. 2024);
- Zákon č. 85/2024 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o trhu s nevýkonnými úvěry (účinnost od 1. 5. 2024);
- Návrh zákona o implementaci předpisů EU v oblasti digitalizace finančního trhu (zákon o digitalizaci finančního trhu);
- Návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s implementací předpisů EU v oblasti digitalizace finančního trhu a financování udržitelnosti.

5) Sekundární legislativa:

- žádná

P1.5 Legislativa v oblasti pojišťovnictví a soukromých penzijních systémů

1) Evropské právní předpisy a další iniciativy, které byly zveřejněny v roce 2023:

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/266 ze dne 9. 2. 2023, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 12. 2022 do 30. 3. 2023 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/895 ze dne 4. 4. 2023, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES, pokud jde o postupy, formáty a šablony zpráv, které zveřejňují pojišťovny a zajišťovny o své solventnosti a finanční situaci, a kterým se zrušuje prováděcí nařízení (EU) 2015/2452;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/967 ze dne 16. 5. 2023, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od

31. 3. 2023 do 29. 6. 2023 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;

- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/1672 ze dne 30. 8. 2023, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 6. 2023 do 29. 9. 2023 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2023/2574 ze dne 20. 11. 2023, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 30. 9. 2023 do 30. 12. 2023 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 258/2019 ze dne 25. 10. 2019, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/81];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 41/2020 ze dne 20. 3. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/355];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 42/2020 ze dne 20. 3. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/356];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 78/2020 ze dne 12. 6. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/527];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 79/2020 ze dne 12. 6. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/528];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 212/2020 ze dne 11. 12. 2020, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/2014];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 211/2022 ze dne 8. 7. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/628];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 212/2022 ze dne 8. 7. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/629];
- Rozhodnutí smíšeného výboru EHP č. 324/2022 ze dne 9. 12. 2022, kterým se mění příloha IX (Finanční služby) Dohody o EHP [2023/1266].

2) Přípravované evropské právní předpisy (vč. již zveřejněných po 31. 12. 2023) a další iniciativy Komise:

- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES, pokud jde o proporcionalitu, kvalitu dohledu, podávání zpráv, dlouhodobé záruky, makrobezpečnostní nástroje, rizika udržitelnosti, skupinový a přeshraniční dohled, a kterou se mění směrnice 2002/87/ES a 2013/34/EU;
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize pojišťoven a zajišťoven a kterou se mění směrnice 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2007/36/ES, 2014/59/EU, (EU) 2017/1132 a nařízení (EU) č. 1094/2010, (EU) č. 648/2012, (EU) č. 806/2014 a (EU) č. 2017/1129;
- Prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/456 ze dne 7. 2. 2024, kterým se stanoví technické informace pro výpočet technických rezerv a primárního kapitálu pro vykazování s referenčními daty od 31. 12. 2023 do 30. 3. 2024 v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu;
- Návrh prováděcího nařízení Komise, kterým se stanoví jednotný EU formulář pro potvrzení o škodném průběhu u pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

3) Zákony, které nabyly účinnosti v roce 2023:

- žádné

4) Přípravované zákony (vč. již přijatých, které nabyly nebo nabydou účinnosti po 31. 12. 2023):

- Zákon č. 30/2024 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (účinnost od 1. 4. 2024, 1. 10. 2024 a 23. 4. 2024);
- Zákon č. 31/2024 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (účinnost od 1. 4. 2024 a 1. 10. 2024);
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 170/2018 Sb., o distribuci pojištění a zajištění, ve znění pozdějších předpisů.

5) Sekundární legislativa:

- Vyhláška č. 69/2024 Sb., k provedení zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (účinnosti od 1. 4. 2024).

PŘÍLOHA 2: DOPLŇUJÍCÍ TABULKY

Tabulka P2.1: Přehled vybraných ukazatelů sektoru úvěrových institucí, nebankovních poskytovatelů financování, kapitálového trhu a pojišťoven

Banky	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Bilanční suma	8 943,2 mld. Kč	4,0 % ↑	9 937,1 mld. Kč	11,1 % ↑
Celkový kapitálový poměr	22,3 %	-1,2 p. b. ↓	22,9 %	0,6 p. b. ↑
Podíl nevýkonných úvěrů	2,0 %	-0,4 p. b. ↓	1,6 %	-0,3 p. b. ↓
Klientské vklady	5 858,9 mld. Kč	6,5 % ↑	6 701,2 mld. Kč	14,4 % ↑
Klientské úvěry	4 071,7 mld. Kč	5,8 % ↑	4 356,5 mld. Kč	7,0 % ↑
Poměr klientských vkladů k úvěrům	143,9 %	0,9 p. b. ↑	153,8 %	9,9 p. b. ↑

Stavební spořitelny	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Počet smluv	3,2 mil.	-3,5 % ↓	2,9 mil.	-7,2 % ↓
Naspořená částka	334,7 mld. Kč	-8,6 % ↓	313,4 mld. Kč	-6,4 % ↓
Státní podpora	4,3 mld. Kč	2,1 % ↑	4,2 mld. Kč	-3,1 % ↓
Celkové úvěry	342,0 mld. Kč	7,1 % ↑	348,1 mld. Kč	1,8 % ↑
Nové úvěry	53,4 mld. Kč	-51,3 % ↓	33,3 mld. Kč	-37,6 % ↓
Poměr úvěrů k naspořené částce	102,2 %	15,0 p. b. ↑	111,1 %	8,9 p. b. ↑

Hypoteční úvěry	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Čistě nové hypoteční úvěry obyvatelstvu na bydlení	148,7 mld. Kč	-59,6 % ↓	111,7 mld. Kč	-24,9 % ↓
Celkový nesplacený objem	2 509,7 mld. Kč	5,0 % ↑	2 698,1 mld. Kč	7,5 % ↑
z toho obyvatelstvu na bydlení	1 579,5 mld. Kč	4,8 % ↑	1 641,9 mld. Kč	4,0 % ↑

Družstevní záložny	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Bilanční suma	9,4 mld. Kč	3,9 % ↑	10,1 mld. Kč	6,4 % ↑
Celkový kapitálový poměr	24,8 %	0,3 p. b. ↑	28,5 %	3,6 p. b. ↑
Podíl nevýkonných úvěrů	25,6 %	-0,6 p. b. ↓	27,1 %	1,5 p. b. ↑

Nebankovní poskytovatelé financování	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Bilanční suma	440,9 mld. Kč	4,8 % ↑	485,4 mld. Kč	10,1 % ↑
Poskytnuté půjčky	349,1 mld. Kč	7,3 % ↑	385,5 mld. Kč	10,4 % ↑

Regulovaný a mimoburzovní trh	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Index PX	1 201,7 bodů	-15,7 % ↓	1 414,0 bodů	17,7 % ↑
Objem burzovních obchodů na BCPP	180,9 mld. Kč	16,9 % ↑	141,3 mld. Kč	-21,9 % ↓
Objem burzovních obchodů na RM-S	6,5 mld. Kč	34,6 % ↑	4,3 mld. Kč	-34,2 % ↓
Objem mimoburzovních obchodů (CDCP)	10 389,4 mld. Kč	13,9 % ↑	11 846,3 mld. Kč	14,0 % ↑

Investiční fondy	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Majetek ve fondech kolektivního investování	751,6 mld. Kč	6,2 % ↑	939,3 mld. Kč	25,0 % ↑
Majetek ve fondech kvalifikovaných investorů	351,5 mld. Kč	33,3 % ↑	450,8 mld. Kč	28,3 % ↑

Pojišťovny	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Bilanční suma	492,9 mld. Kč	-6,0 % ↓	514,1 mld. Kč	4,3 % ↑
Hrubé předepsané pojistné	200,1 mld. Kč	11,3 % ↑	213,1 mld. Kč	6,5 % ↑
Hrubá výše nákladů na pojistná plnění	117,1 mld. Kč	14,8 % ↑	108,4 mld. Kč	-7,4 % ↓
Celková propojištěnost	2,9 %	0,0 p. b. ↔	2,9 %	0,0 p. b. ↔

Penzijní fondy	2022	Meziroční změna	2023	Meziroční změna
Počet účastníků	4 396,6 tis.	-1,0 % ↓	4 223,5 tis.	-3,9 % ↓
Prostředky účastníků	584,2 mld. Kč	3,1 % ↑	595,5 mld. Kč	1,9 % ↑
Podíl smluv s příspěvkem zaměstnavatele	24,7 %	0,7 p. b. ↑	25,9 %	1,2 p. b. ↑
Průměrný měsíční příspěvek účastníka penzijního připojištění	795 Kč	1,8 % ↑	792 Kč	-0,4 % ↓
Průměrný měsíční příspěvek účastníka doplňkového penzijního spoření	853 Kč	2,9 % ↑	871 Kč	2,1 % ↑
Státní příspěvky	7,6 mld. Kč	1,1 % ↑	7,5 mld. Kč	-2,1 % ↓

Pramen: AKAT, APS ČR, ČNB – ARAD, MF, výpočty MF

Tabulka P2.2: Základní ukazatele stavebního spoření

K 31. 12.		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nově uzavřené smlouvy o stavebním spoření	počet	422 048	485 176	461 885	449 899	486 532	377 865
	změna (%)	13,8	15,0	-4,8	-2,6	8,1	-22,3
Průměrná cílová částka u nově uzavřených smluv o stavebním spoření (fyzické osoby)	objem (tis. Kč)	470,1	430,5	455,9	808,7	629,1	873,3
	změna (%)	18,6	-8,4	5,9	77,4	-22,2	38,8
Smlouvy o stavebním spoření ve fázi spoření	počet	3 166 824	3 226 733	3 242 740	3 265 839	3 152 006	2 923 782
	změna (%)	-1,4	1,9	0,5	0,7	-3,5	-7,2
Vyplacená státní podpora	objem (mld. Kč)	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3	4,2
	změna (%)	-0,8	1,6	3,5	2,9	2,1	-3,1
Průměrná státní podpora ¹⁰⁷	objem (Kč)	1 397	1 434	1 461	1 497	1 475	-
	změna (%)	1,7	2,6	1,9	2,5	-1,5	-
Naspořená částka	objem (mld. Kč)	355,0	359,7	362,7	366,3	334,7	313,4
	změna (%)	-1,1	1,3	0,8	1,0	-8,6	-6,4
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ¹⁰⁸	počet	588 165	555 368	520 333	490 714	475 935	462 083
	počet	282 587	267 225	254 630	234 675	235 171	257 339
	počet	305 578	288 143	265 703	256 039	240 764	204 744
	změna (%)	-4,0	-5,6	-6,3	-5,7	-3,0	-2,9
Úvěry celkem z toho ze stavebního spoření překlenovací ¹⁰⁸	objem (mld. Kč)	262,9	278,1	293,5	319,3	342,0	348,1
	objem (mld. Kč)	38,5	48,2	60,0	64,1	81,0	120,6
	objem (mld. Kč)	224,4	229,9	233,5	255,2	261,0	227,6
	změna (%)	7,0	5,8	5,5	8,8	7,1	1,8
Úvěry celkem / naspořená částka	poměr (%)	74,1	77,3	80,9	87,2	102,2	111,1

Pramen: stavební spořitelny, MF

¹⁰⁷ Hodnota je zveřejňována v průběhu následujícího roku.

¹⁰⁸ Úvěry podle § 5 odst. 5 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Tabulka P2.3: Základní ukazatele penzijního připojištění v transformovaných fondech

K 31. 12.		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Smlouvy o penzijním připojištění ¹⁰⁹	počet	3 494 140	3 327 507	3 154 028	2 988 958	2 774 757	2 436 050
	změna (%)	-5,8	-4,8	-5,2	-5,2	-7,2	-12,2
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	5,4	5,3	5,1	5,0	4,7	4,2
	změna (%)	-5,1	-2,3	-2,9	-2,7	-5,3	-9,7
Příspěvky účastníků ¹¹⁰	objem (mld. Kč)	28,4	28,2	27,7	27,3	26,0	23,6
	změna (%)	-3,2	-0,6	-1,9	-1,6	-4,5	-9,2
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	128	133	137	140	141	140
	změna (%)	6,7	3,9	3,0	2,2	0,7	-0,7
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	680	722	754	781	795	792
	změna (%)	9,0	6,2	4,4	3,6	1,8	-0,4

Pramen: MF

Tabulka P2.4: Základní ukazatele doplňkového penzijního spoření v účastnických fondech

K 31. 12.		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Doplňková penzijní spoření ¹⁰⁹	počet	956 820	1 128 131	1 269 989	1 451 812	1 621 853	1 787 464
	změna (%)	26,3	17,9	12,6	14,3	11,7	10,2
Státní příspěvky poukázané za příslušné období	objem (mld. Kč)	1,7	2,0	2,3	2,6	2,9	3,2
	změna (%)	34,1	20,8	14,5	13,1	13,4	10,1
Příspěvky účastníků ¹¹⁰	objem (mld. Kč)	8,2	10,0	11,6	13,3	15,5	17,5
	změna (%)	35,7	21,5	15,8	15,2	16,2	12,8
Průměrný měsíční státní příspěvek	objem (Kč)	160	160	161	161	162	161
	změna (%)	0,6	0,0	0,6	0,0	0,6	-0,6
Průměrný měsíční příspěvek účastníka	objem (Kč)	790	800	812	829	853	871
	změna (%)	1,8	1,3	1,5	2,1	2,9	2,1

Pramen: MF

¹⁰⁹ Stav ke konci období; údaj uvádí počet penzijních připojištění, nebo doplňkových penzijních spoření, která nejsou v evidenci MF ukončena.

¹¹⁰ Příspěvky účastníků jsou uvedeny bez příspěvků placených zaměstnavateli za své zaměstnance.

Zpráva o vývoji finančního trhu v roce 2023

Vydavatel
Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha 1
Červen 2024

Tisk
Ministerstvo financí

© Ministerstvo financí

1. vydání
Číslo svazku: 1

ISBN (online) 978-80-7586-074-3
ISBN (tisk) 978-80-7586-073-6